Interreg V-A Magyarország–Horvátország Együttműködési Program

Cross-Cultural Tool-Kit projekt

A kulturális és turisztikai együttműködés folytatásának biztosítása a határrégióban, újonnan kifejlesztett innovatív struktúrák és folyamatok által

Piackutatási jelentés

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló 3
Abstract 5
Bevezetés 7
A felmérés módszertana 7
Kulturális turizmus 8
Turizmus a horvát és a magyar határvidéken 9
1. A lakóhely megítélése 12
2. A turizmus szerepe 14
3. Turisztikai kereslet 19
4. Látnivalók és kulturális programok 34
5. A kulturális turizmusban érdekelt szervezetek általános jellemzői 40
5.1. A Lenti térségében működő szervezetek közösségimédia-használata 42
6. A felmérésben résztvevő szervezetek bemutatása 47
7. A kulturális rendezvények és látnivalók áttekintése 54
7.1. Kulturális rendezvények Lenti térségében 54
7.2. Jelentősebb kulturális látnivalók Lenti térségében 60
7.3. Kulturális rendezvények Muraszerdahely térségében 63
7.4. Jelentősebb kulturális látnivalók Muraszerdahely térségében 66
A legfontosabb megállapítások összegzése 67
A kulturális turizmus fejlesztési lehetőségei 69
A térség turisztikai, gazdasági és kulturális szereplőinek összehangolása 70
A kulturális attrakciók felülvizsgálata és fejlesztése 71
A turisztikai termék piaci pozicionálása 73
Turizmusmarketing 73
Hivatkozások 75
Elemzett internetes oldalak 75

Vezetői összefoglaló

Jelen piackutatási jelentés a Lenti Város Önkormányzata és a horvátországi Mursko Središće együttműködésében megvalósuló kulturális és turisztikai projekt része. A piackutatás célja, hogy minőségi és mennyiségi szempontból leírja és értékelje a kulturális turizmus jelenlegi állapotát, majd felhívja a figyelmet a fejlesztési lehetőségekre. E feladat végrehajtása során kérdőíves felméréssel megismertük a lakosság véleményét, megvizsgáltuk a kulturális élet és a turizmus terén érdekelt szervezetek működését, áttekintettük jelentősebb rendezvényeiket, illetve a térségre jellemző anyagi és szellemi kulturális örökséget, elemeztük a kulturális turizmushoz kapcsolódó online tartalmakat. A keresleti oldalról kérdőív segítségével felmértük a legfontosabb turisztikai célcsoportok jellemzőit, utazási motivációjukat, illetve preferenciáikat.

Az egykori bányászváros, Muraszerdahely legfőbb vonzerejét a Mura folyó és természetes környezete jelenti, amely az aktív turizmusnak kedvez, továbbá jelentősek a néphagyományokat, folklórelemeket is tartalmazó ünnepségek is. Lenti térségének legfőbb turisztikai attrakciói közé tartozik a gyógyvízzel rendelkező termálfürdő és az erővel borított dombos vidéki táj a kis falvaival, annak népi örökségével, illetve erdei vasútjával. A zalai határváros jelentős turisztikai forgalommal rendelkezik, amely huzamosabb ideje növekvő tendenciát mutat, a növekedésben jelentős szerepük van a külföldről érkező vendégeknek.

A megkérdezett muraszerdahelyi és lentii lakosok túlnyomó többsége szeret a lakóhelyén élni, leginkább a természetes környezettel és a településképpel elégedettek, a tömegközlekedéssel a legkevésbé. Lentiben fontosnak tartják a turizmus szerepét, javuló tendenciát látnak a turisztikai forgalomban is, a szervezetek képviselői a turisztikai marketinget, a látnivalók promócióját közepes szintűnek tartják. Muraszerdahely lakossága nem tartja annyira lényegesnek a turizmus szerepét, de többségük támogatja annak fejlesztését. A megkérdezett turisták zöme pihenés céljából érkezett mindkét térségbe, de érdekli őket vidék felfedezése is. Kulturális programok nem szerepelnek a céljaik között, mindössze 14-15 százalékuk vett részt ezeken. Lenti esetében a gyógy- és élményfürdő, emellett mindkét térségben a természetközelség, a szabadban végzett aktivitás jelenti a legfőbb vonzerőt. A gasztronómiai kínálatnak mindkét térségben jelentős szerepe van, amelyen keresztül a kulturális értékekkel is megismerkedhetnek a vendégek. Az úticél lehetőségeiről, a látnivalókról a turisták legnagyobb hányada az internetről, illetve az ismerősei által értesült. A turisták többségét gyermekes családok, az aktív és idősebb korú párok, továbbá az aktív (kerékpáros, bakancsos, vízi sportok iránt érdeklődő) turisták teszik ki, akik szívesen részt vesznek az élményt nyújtó programokban.

A lakosság és turisták véleménye, preferenciája időnként eltér egymástól a tekintetben, hogy mitől jó számukra egy kulturális program. Az elemzett rendezvények túlnyomó része önálló turisztikai termékként nem eladható, elsősorban az adott település, illetve a környék lakosságának szól, mindemellett odavonzza a közelben tartózkodó turisták egy részét. A kultúrában a turisták, de gyakran még a helyiek sem látnak komoly vonzerőt.

A megkérdezett szervezetek többsége fontos kultúraközvetítői és/vagy turisztikai feladatokat lát el. A Lenti térségében működő szervezetek használják az online marketing eszközeit, de kétharmaduknak nincs turisztikai partnere. A muraszerdahelyiek éppen fordítva: az online aktivitás gyenge, viszont többségük részt vesz valamilyen együttműködésben. Lenti térségében a leginkább egy térségi turisztikai desztinációs menedzsment (TDM) hiányzik, amely koordinálná a helyi szervezeteket, biztosítaná a szakmai hátteret és piacra vinné a turisztikai terméket. Muraszerdahelyen a turizmus fejlődésének egyik legfőbb akadálya a szálláshelyek és a minőséget nyújtó vendéglátóhelyek csekély száma, illetve korlátozott kapacitása. A megismert piaci helyzet alapján a turisztikai tervezési folyamat négy kritikus elemére hívjuk fel a figyelmet.

1. *A térség turisztikai, gazdasági és kulturális szereplőinek összehangolása*. A turizmusfejlesztés egyik legfontosabb eleme az együttműködők körének megszervezése és a szabályok kialakítása. Az együttműködés szervezetfejlesztés keretében, egy turisztikai desztinációs menedzsment létrehozásával valósítható meg.
2. *A kulturális attrakciók felülvizsgálata és fejlesztése.* A programturizmust illetően az egyedi ötletek megvalósításával, a térség kulturális hagyományaira épülő, magasabb kulturális értéket képviselő, nem tömeg- és átlagízlést kiszolgáló programokkal lehetne fejlődést elérni. Törekedni kell az (elmesélhető) élményt, részvételt nyújtó programok szervezésére. A tematikus utak a természeti, néprajzi és történelmi örökség turisztikai hasznosítására, a helyek és a tevékenységek összekapcsolására és interpretálására szolgálnak, hosszabb-rövidebb csomagajánlatok formájában értékesíthetők.
3. *A turisztikai termék piaci pozicionálása.* Lenti és Muraszerdahely számára a legfontosabb turisztikai célcsoportok a családos vendégek és a nyugdíjasok, valamint a túrázók. A tematikus utak kialakítása a két desztináció turisztikai kínálatának szorosabb összefűzését, megújítását szolgálná, erőteljes elmozdulást tenne az élményturizmus irányába. A célja, hogy bizonyos tématerületek mentén nagyobb hangsúlyt helyezzen egy-egy szegmensre, differenciáltan fejlesszen ki különleges élményeket nyújtó turisztikai termékeket, amelyeket összekapcsol más turisztikai termékekkel.
4. *Turizmusmarketing.* A megfelelő piaci szegmentáció és a minőségi kínálatfejlesztésre épül a célzott marketingtevékenység, amelynek folyamataiért a TDM felel.

Abstract

This market research report is part of the cultural tourism project implemented in cooperation with the Municipality of Lenti and Mursko Središće. The market research aims to describe and evaluate the current state of cultural tourism in terms of quality and quantity, and to draw attention to the development opportunities. During the implementation of this task, we surveyed the opinion of the population, examined organizations interested in cultural life and tourism, reviewed the major events and the regions' cultural heritage, and analyzed the online content. On the demand side, we surveyed the characteristics, travel motivations and preferences of the most important tourist target groups.

The main attraction of the former mining town, Mursko Središće, is the Mura River and its natural environment, which favors active tourism, as well as festivals with folk traditions and folklore elements. The main tourist attractions of the Lenti region include the thermal bath with medicinal water and the countryside with its folk heritage and forest railway. The border town of Zala has a significant and increasing tourism, in which in the growth visitors from abroad play a substantial role.

Most of the residents of Mursko Središće and Lenti like to live in their settlements. They are most satisfied with the natural environment and the image of the settlement, the least with public transport. In Lenti, the role of tourism is considered important, the respondents also see an improving trend in tourism, the representatives of the organizations consider tourism marketing and the promotion of attractions to be of a medium level. The population of Mursko Središće does not consider the role of tourism to be so important, but most of them support its development. In both destination, most of the surveyed tourists came for relaxation, but they are also interested in exploring the countryside. Cultural programs are not among their goals, only 14 to 15 percent participating in these. In the case of Lenti, the main attraction is the spa, as well as the closeness to nature and outdoor activities. The gastronomic offer plays a significant role in both regions, through which guests can also get acquainted with the cultural values. Most of the tourists learned about the possibilities and sights of the destination from the internet and their friends. The majority of tourists hear about the possibilities and sights of the destination from the internet and their friends. Most tourists are families with children, younger and elderly couples, as well as active tourists who are active participants in the programs.

The preferences of the population and tourists sometimes differ in terms of what makes a cultural program good for them. The analyzed events cannot be sold as an independent tourism

product because they are primarily intended for the local population and the surrounding area. Neither tourists nor locals see culture heritage as a major touristic attraction.

Most organizations play an important role in local culture and/or tourism. Organizations in the Lenti area use online marketing tools, but two-thirds of them do not have a tourism partner. On the contrary, organizations of Mursko Središće have weak online activity, but most of them are involved in different cooperation. What is most lacking in the Lenti region is a regional tourism destination management that coordinates local organizations, provides the professional background, and implement marketing processes. One of the main obstacles to the development of tourism in Mursko Središće is the small number of accommodations and quality restaurants and their limited capacity. Based on the market research, we draw attention to four critical elements of the tourism planning.

1. *Coordination of tourism, economic and cultural actors in the region.* One of the most important elements of tourism development is the organization of collaborators and the development of rules. The cooperation can be implemented within the framework of organizational development, by establishing a tourism destination management.
2. *Review and development of cultural attractions.* Regarding program tourism, development could be achieved through the implementation of unique ideas, programs based on the cultural traditions of the region, representing higher cultural value, and not serving mass and average tastes. Efforts should be made to organize programs that provide an experience and participation. Thematic routs are used for the tourist utilization of natural, ethnographic, and historical heritage, for the connection and interpretation of places and activities, and can be sold in the form of longer or shorter package offers.
3. *Market positioning of the tourism product.* For Lenti and Mursko Središće, the most important tourist groups are families and pensioners, as well as active tourists. The development of the thematic routes would serve the closer connection and renewal of the tourist offer of the two destinations and would make a strong shift towards slow tourism. The aim is to place more emphasis on each segment along certain thematic units, to develop tourism products that offer special experiences in a differentiated way, which it combines with other tourism products.
4. *Tourism marketing.* Targeted marketing is based on proper market segmentation and quality supply development, for which TDM is responsible.

Bevezetés

Jelen piackutatási jelentés a Lenti Város Önkormányzata és a horvátországi Mursko Središće (Muraszerdahely) együttműködésében megvalósuló kulturális és turisztikai projekt része. A partnerség célja, hogy a létrejövő közös turisztikai stratégia, turisztikai promóciós és kommunikációs terv, kulturális rendezvények a kifejlesztett „eszköz-tárral" együtt biztosítsák és támogassák az összehangolt kommunikációs folyamatokat, a folyamatos együttműködést és a kommunikációt a polgárok, illetve a különböző szektorok, érdekképviseletek, nonprofit szervezetek között. A kedvezményezettek törekvése, hogy a határtérség kulturális közösségei körében hosszú távon is hatékony és fenntartható partnerség alakuljon ki. Ehhez stratégia és egy ún. kulturális eszköztár kerül kialakításra, amely közös kompetenciatérkép, adatbázis, közös arculat kialakítását, promóciós termékek, videók megjelenését, különböző események lebonyolítását foglalja magában.

A résztvevő partnerek szerint együttműködés elősegíti a térség kulturális hagyományainak fenntartását, új, innovatív kulturális programok meghonosítását, s ezáltal a két régió turisztikai vonzerejének fejlesztését.

A piackutatás célja, hogy minőségi és mennyiségi szempontból leírja és értékelje a kulturális turizmus jelenlegi állapotát, majd felhívja a figyelmet azokra a lehetőségekre, amelyek mentén a vizsgált turisztikai szegmens fejleszthető. E feladat végrehajtása során feltérképeztük a turizmus környezetét, kínálati oldalról megvizsgáltuk a kulturális élet és a turizmus terén érdekelt szervezetek működését (különös tekintettel a kommunikációs tevékenységükre), áttekintettük jelentősebb rendezvényeiket, illetve a térségre jellemző anyagi és szellemi kulturális örökséget. A keresleti oldalról ugyancsak megvizsgáltuk a legfontosabb turisztikai célcsoportok jellemzőit, utazási motivációjukat, illetve preferenciáikat. Megállapításaink egy része térségspecifikus, amelyet Muraszerdahely és Lenti eltérő turisztikai fejlettsége is indokol, másik részük viszont általánosabb jellegű, amelyet mindkét fél a célkitűzéseinek megfelelően eredményesen alkalmazhat.

A felmérés módszertana

A piackutatás primer és szekunder adatgyűjtési technikákra épít. A primer kutatás keretein belül a lakosság, a turisták, illetve a turizmus és a kulturális élet területén működő, helyi vagy térségi szerepkörű szervezetek (kulturális intézmények, turisztikai szervezetek, önkormányzatok, vállalkozások, civil szervezetek stb.) körében végeztünk *kérdőíves felmérést* (kérdőíves felmérés volumenével, illetve a kérdőív tartalmi elemeiről lásd az 1. táblázatot). A kérdőívet papíron és online módon is ki lehetett tölteni, a válaszadókat helyi segítők révén értük el.

A szervezetek kommunikációja ugyancsak fontos részét képezi a kutatásnak, ezért a hagyományos médiában történő megjelenések mellett – ahol lehetőség volt erre – a *közösségimédia-használatot* is vizsgáltuk. A Facebook-aktivitás vizsgálatának azonban részben technikai akadályai vannak (pl. az aloldalak vizsgálata nem lehetséges), másrészről ahol nincs érdemi tevékenység, értelemszerűen hatást is hiába várnánk, így ezeket a profilokat nem vizsgáltuk.

Célcsoportok	Muraszerdahely község	Lenti járás	A kérdőívek tartalma
Helyi lakosság	60 fő	154 fő	demográfiai változók, a lakóhellyel való elégedettség, kulturális élet, turizmus
Turisták	20 fő	42 fő	demográfiai adatok, turisztikai szokások, a desztináció megítélése
Szervezetek	10 db	21 db	a szervezet adatai, céljai, a turizmus és kulturális élet értékelése, fejlesztési lehetőségek, rendezvények

1. táblázat: A kérdőíves adatgyűjtés célcsoportjai, a lekérdezett kérdőívek száma és a kérdőívek tartalma

A szekunder kutatás része a turisztikai forgalomra vonatkozó hivatalos *statisztikai adatbázisok elemzése* (DZS, KSH), másrésztől pedig:

1. a *kulturális és turisztikai szervezetek adatainak összegyűjtése* (név, cím, tevékenység, elérhetőségek) és az ezekhez kapcsolható (általuk szervezet, vagy közreműködésükkel megvalósult) legalább 100 fő résztvevőt megmozgató térségi, kulturális témájú *rendezvények* (időpont, jellemző program típusok, rövid bemutatás) *összegyűjtése*;
2. továbbá Muraszerdahely és Lenti vonzáskörzetében 2019-ben megvalósuló kulturális rendezvények vizsgálata, az interneten megtalálható *kulturális turizmushoz kapcsolódó újságcikkek, térségi weboldalak tartalomelemzésével*. Az internetes felületek közül azon weboldalak, közösségi média oldalak kerültek megjelenítésre, ahol rendszeresen, legalább évente 6 alkalommal jelenik meg információ adott térség turisztikai programjairól, kulturális eseményeiről.

Kulturális turizmus

A kulturális turizmus olyan turisztikai termék, amely révén a turista fő motivációja az új kultúrák, kulturális örökségek megismerése, hogy az átélt élmények révén új tapasztalatokra és tudásra tegyen szert. A kínálat oldaláról közelítve: a desztináció vonzerejét valamilyen egyedi kulturális érték, kulturális esemény vagy attrakció adja. Ahogy a kultúra az emberi élet valamennyi területét átfogja, úgy kulturális turizmus is szoros kapcsolatban áll több, önállónak tekinthető turisztikai területtel, mint például az aktív-, a vallási vagy a falusi turizmus, ezért a piackutatási jelentés Muraszerdahely és Lenti térségének vonzerőihez illeszkedve az átfogóbb értelmezést részesíti előnyben. Az így meghatározott kulturális örökség egyaránt magába

foglalja az anyagi és a szellemi kultúra értékeit: helyszíneket, az épített örökséget, emlékműveket, illetve a mindennapi élet elemeit (pl. gasztronómia, életmód, gazdálkodás), a szabadidős tevékenységeket, a kulturális rendezvényeket, a hagyományokat, előadóművészeteket.

Turizmus a horvát és a magyar határvidéken

A Mura folyó jobb partján fekvő *Muraszerdahely/Mursko Središće* Horvátország legészakibb városa, amelyet az ország kapujának is neveznek. A település 1997-ben nyerte el a városi státuszt, a szűkebb térség közigazgatási és kulturális központja, egyúttal a Szlovéniával való nemzetközi közúti határátkelőhely miatt fontos közlekedési csomópont. A kisvárosban található bank, pénzváltó, rendőrség, könyvtár, mozi, általános iskola, egy alapfokú egészségügyi intézmény és két óvoda. A Muraszerdahely területén élő, illetve a hozzá tartozó Peklenica, Hlapičina, Štrukovec és Križovec települések lakossága 2019-ben nem érte el a 6000 főt.

A kisváros és vidékének fejlődésében a 19. és 20. században fontos szerepet játszott az olajkitermelés, majd az 1920-as évektől kezdődő és 1972-ig tartó szénbányászat. A bányászmúltról a városközpontban található emlékű tanúskodik, illetve az egykori mozi, kosárlabda és futballklub neve („Rudar") őrzi a bányászok emlékét. A térség egyik legnagyobb turisztikai lehetőségét a Mura folyó tartogatja, amely aktív turizmus, a vízi sportok és horgászat iránt érdeklődőknek kínál élményeket. Muraszerdahely városképét alapvetően a 18. századi barokk stílusú Nagyboldogasszony- és Szent László-plébániatemplom határozza meg. A város egyik legjelentősebb rendezvénye a Nyár a Mura mellett nevű programsorozat, továbbá az évente háromszor megrendezett búcsú. A vendéglátóhelyeken međimurjei borokat kínálnak, míg étkezésre az éttermekben és a szállást biztosító motelben van lehetőség. A városon át halad a Szombathelytől Donji Martijanec-ig haladó Szent Márton út is (Via Slavonica)[1].

Szobák, apartmanok és kempingek száma	Állandó ágyak száma	Érkező turisták – összesen	Érkező turisták – belföldi	Érkező turisták – külföldi	Vendégéjszakák – összesen	Vendégéjszakák – belföldi	Vendégéjszakák – külföldi
731	1.661	81.924	41.833	40.091	196.922	86.095	110.827

2. táblázat: Szálláskapacitások, turisták és vendégéjszakák száma Muraköz/Međimurje megyében, 2019 (forrás: DZS)

Muraszerdahely turisztikai forgalmáról nem áll rendelkezésre idősoros adat, mindössze a szobák, apartmanok és kempinghelyek és az állandó ágyak számáról (1-1 db) a 2019-es évre vonatkozóan.[2] Muraköz megye turisztikai adatairól az 1. táblázat tájékoztat. A térség vonzerejét

[1] http://www.viasanctimartini.eu/en
[2] Croatian Bureau of Statistics, https://www.dzs.hr/default_e.htm

a természeti értékek, a hozzák kapcsolódó aktív turisztikai lehetőségek (kerékpározás, vízi sportok), gyógyfürdők, történelmi emlékek, illetve a gasztronómiai élmények jelentik.

Lenti és térsége Magyarország délnyugati szegletében, a szlovén, a horvát és az osztrák határ közelében fekszik, három néprajzi tájegység (Őrség, Göcsej, Hetés) találkozási pontjában. Lenti város lakónépessége meghaladja a hétezer, a 48 települést magában foglaló járásé pedig a 18 ezer főt. A kisváros jelentős turizmussal rendelkező fürdőváros, részben a térség gazdasági központja, továbbá alapvető városi funkciókkal, piaci- és közszolgáltatásokkal látja el a vonzáskörzetében élőket. Megközelítésében a közúti közlekedés dominál, amiben jelentős szerepe van az M7-es autópályának és az M70-es gyorsforgalmi, valamint a 86-os és 75-ös főutaknak.

A térség gazdaságának legfontosabb szereplői a fa-, fém- és az építőipar területén tevékenykednek, illetve fontos bevételi forrást jelent a turizmus, amihez kapcsolódva az éttermi vendéglátás és a szálláshely-szolgáltatás is fejlődésnek indult. A legfontosabb vonzerőt a gyógy- és élményfürdő, a nyári kulturális programok, a vásárok, illetve a természeti környezetben végzett aktív tevékenységek jelentik. A jelenlegi turisztikai profil alapján az fürdőturizmus, kisebb mértékben az egészség- és az aktív, illetve a falusi turizmus elemei határozzák meg a térség vonzerejét, amelynek megújulását, arculatának megerősödését a kulturális örökségek, a rendezvények és a gasztronómiai kínálat segíthet elérni.

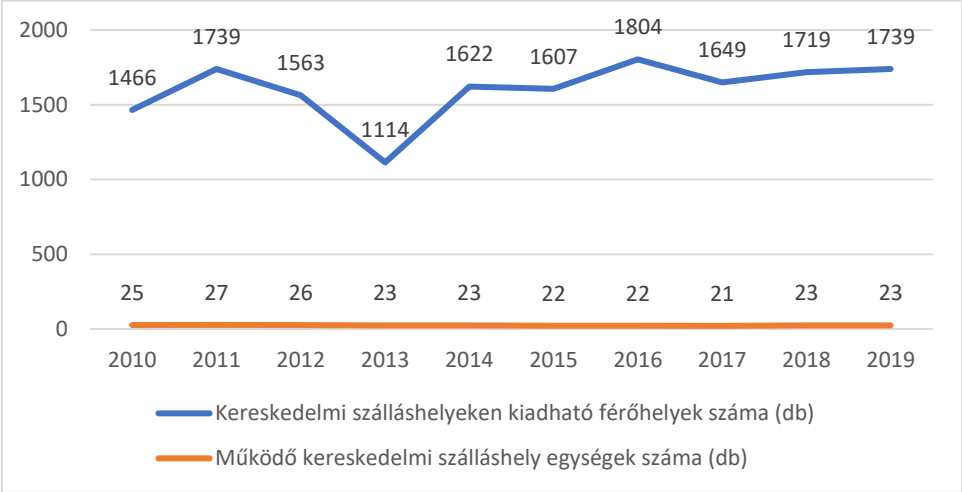

1. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek kapacitása Lenti járásban (forrás: KSH)

Lenti térségének szálláshelyi kapacitása a kereskedelmi szálláshelyek számát tekintve némileg csökkent, a kiadható férőhelyek száma a 2010 és 2011 között jelentősen növekedett, majd 2013-ban érte el a mélypontot, azóta összességében növekszik (1. ábra). A férőhelykapacitás-kihasználtsága az év legforgalmasabb hónapjaiban ugyancsak növekedett.

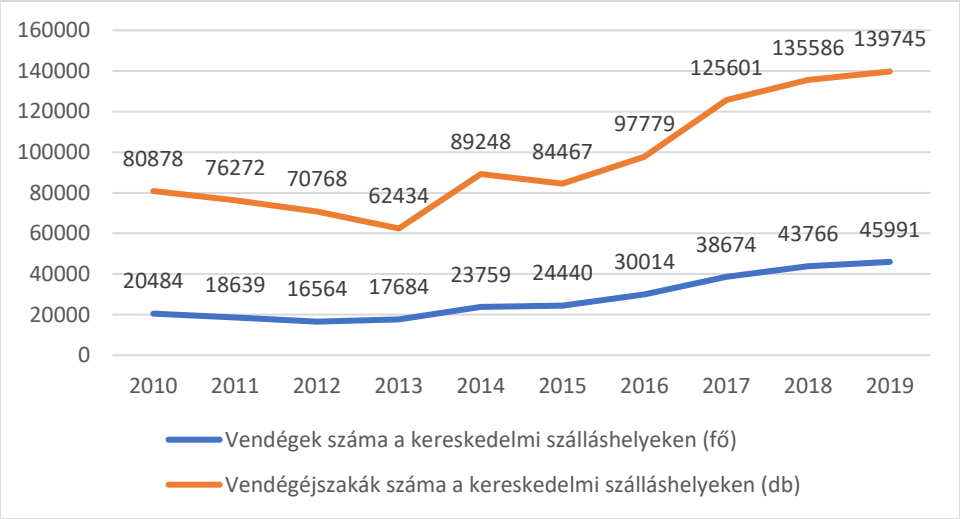

2. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma Lenti járásban (forrás: KSH)

A turisztikai ágazat jelentőségének felértékelődését jelzi, hogy a vizsgált időszakban mind a vendégek száma, mind pedig a vendégéjszakák száma nőtt a kereskedelmi szálláshelyeken (2. ábra). A növekmény a 2010-es évhez képes az előbbi mutató esetében 1,73-szoros, utóbbi mutatónál 2,25-szörös.

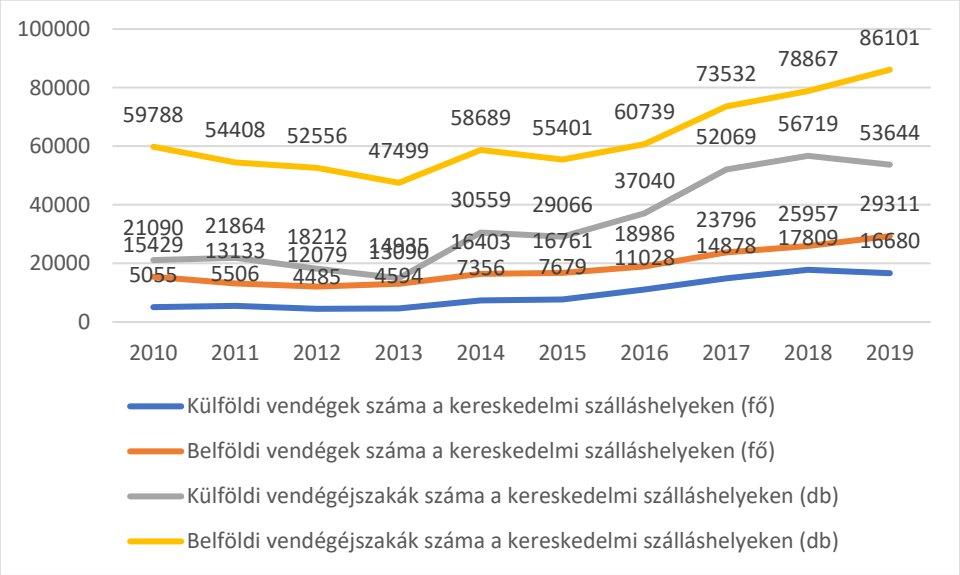

3. ábra: Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma Lenti járásban (forrás:KSH)

A 3. ábra trendjeinek vizsgálatából megállapíthatjuk, hogy a turisztikai forgalom növekedési üteme a külföldi turistáknál meredekebb, mint a belföldieknél (3. ábra). 2019-ben 3,3-szor több külföldi vendég, 2,5-szer több vendégéjszakát eredményezett 2010-hez képest, a belföldi vendégeknél 1,9-szeres és 1,4-szeres ez a szorzó. Fontos megjegyezni, hogy az időszakban vendégek átlagos tartózkodási ideje egy nappal csökkent, mégpedig a külföldiek esetében 4,2-ről 3,2-re, a belföldi turisták esetében 3,9-ről 2,9-re.

1. A lakóhely megítélése

Lenti

Az életminőség állapotára, illetve a lakosság helyi identitására vonatkozó kérdéseink arra világítanak rá, hogy a válaszadók túlnyomó többsége alapvetően elégedett a lakóhelyével és szeret ott élni (4. ábra). A megkérdezettek nagyjából kétharmada a szülőföldhöz való kötődést és a szép természeti környezetet emelte ki. A negatívumok közül a legtöbben a vidéki létből adódó korlátozott lehetőségeket (munka- és szórakozási lehetőségek) választották.

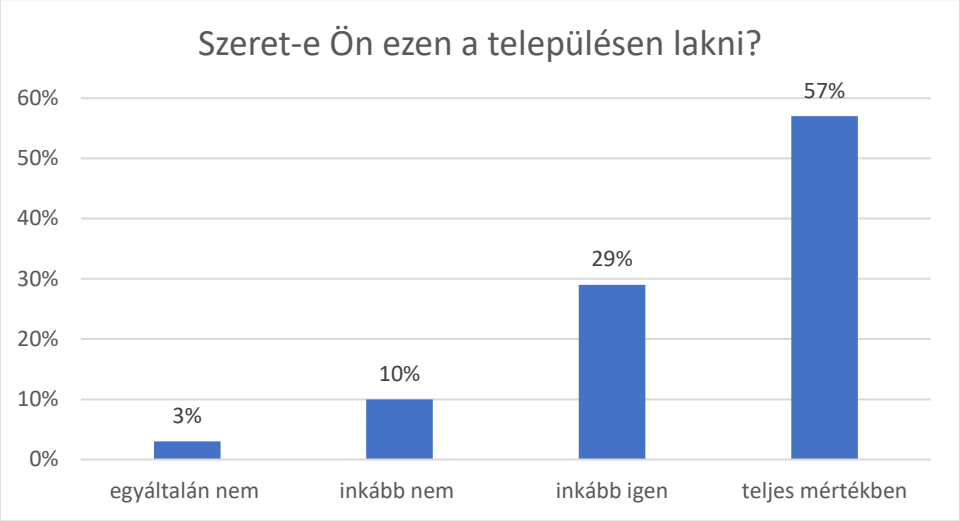

4. ábra: A lakóhelyhez való kötődés Lentiben

Átlagosan településkép, a közbiztonság és természetes környezet állapotát értékelték a legmagasabbra a válaszadók Lenti térségében, a tömegközlekedéssel, az egészségügyi ellátással és a kulturális programokkal ugyanakkor kevésbé elégedettek (5. ábra).

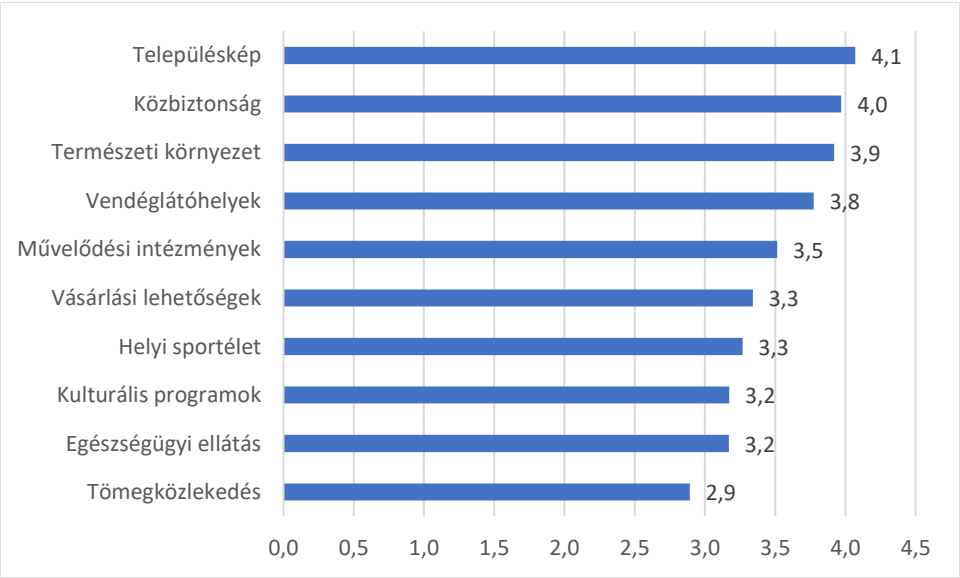

5. ábra: A lakóhely állapotával és funkcióival való elégedettség Lentiben

Muraszerdahely

A Muraszerdahely térségében élő válaszadók zöme ugyancsak szeret a lakóhelyén élni, mégpedig hasonló okokból, mint Lenti térségének válaszadói, vagyis természetes környezet és szülőföldhöz való kötődés, illetve az emberi kapcsolatok miatt. A negatív jellemzők közül a munkalehetőségek korlátozottsága, ami miatt egyes válaszadók azt jelölték, hogy (inkább) nem szeretnek a lakóhelyükön élni.

6. ábra: A lakóhelyhez való kötődés Muraszerdahelyen

A lakóhely állapotának és funkcióinak való megítélése részben hasonló a magyar határvidéken tapasztalhatóhoz, azaz a természeti környezet, a településkép és a közbiztonság értékelése a legmagasabb. A válaszadók kevésbé elégedettek a tömegközlekedéssel, a vendéglátóhelyekkel és helyben elérhető vásárlási lehetőségekkel (7 ábra).

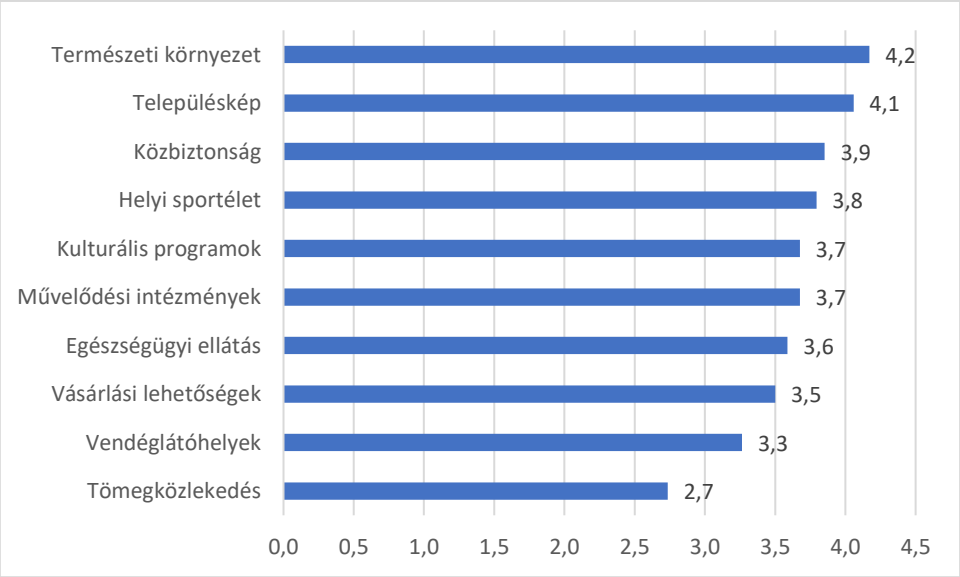

7. ábra: A lakóhely állapotával és funkcióival való elégedettség Muraszerdahelyen

2. A turizmus szerepe

Lenti

Lenti városában a turizmus régóta jelentős szerepet foglal el a helyi gazdaságban, és ennek a lakossági válaszadók is tudatában vannak. Még fontosabbnak ítélik a turizmus szerepét a válaszadásra felkért szervezetek képviselői is, mivel 62 százalékuk az ötfokú skála legmagasabb értékét választotta (8. ábra).

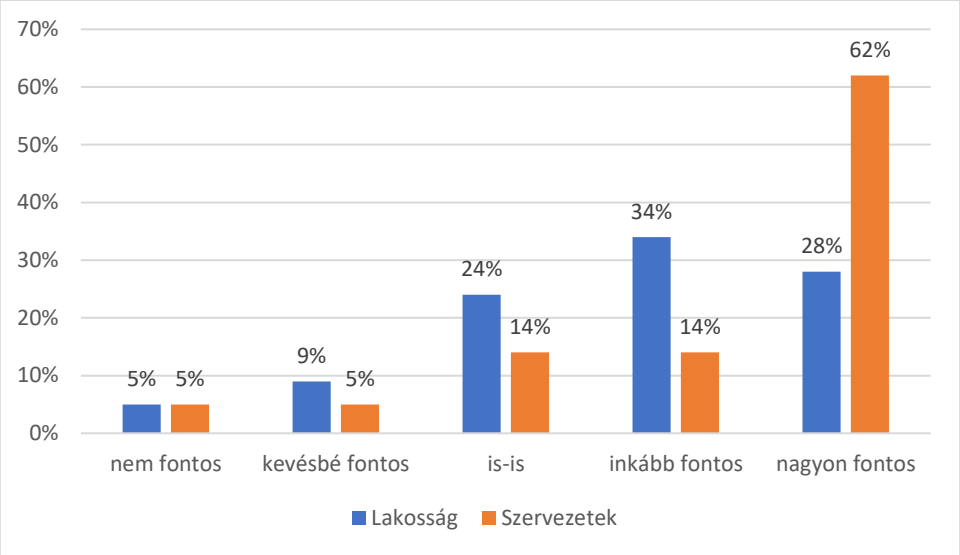

8. ábra: A turizmus jelentőségének megítélése Lentiben

Figyelemre méltó, hogy a lakossági válaszadók többsége a 2020 tavaszától kezdődő járványintézkedések, illetve korlátozások ellenére is javuló tendenciát lát a turisztikai forgalomban (9. ábra), továbbá 81 százalékuk egyetért a turisztikai fejlesztésekkel, ami nagyon lényeges a városfejlesztési stratégia támogatása szempontjából.

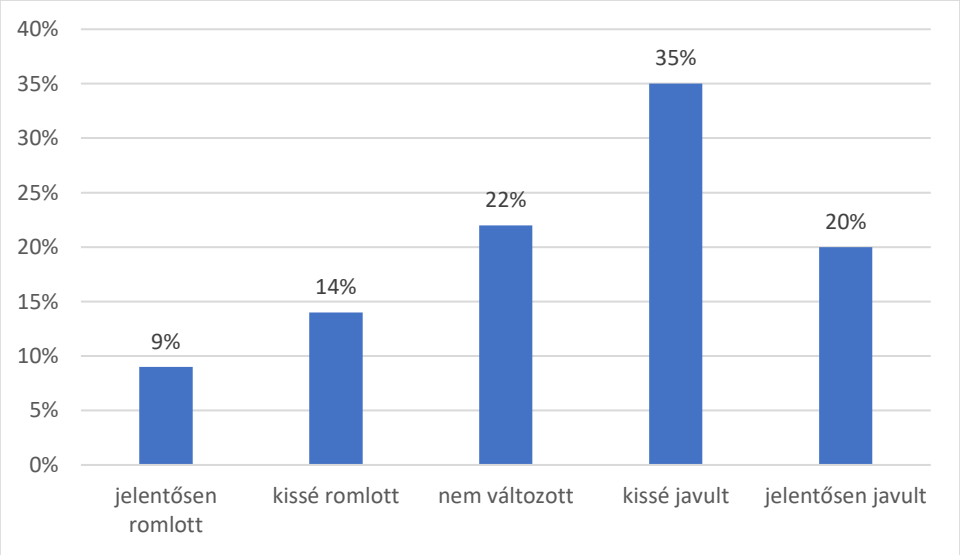

9. ábra: Az utóbbi évek turisztikai forgalmának megítélése a lakosság szerint (Lenti)

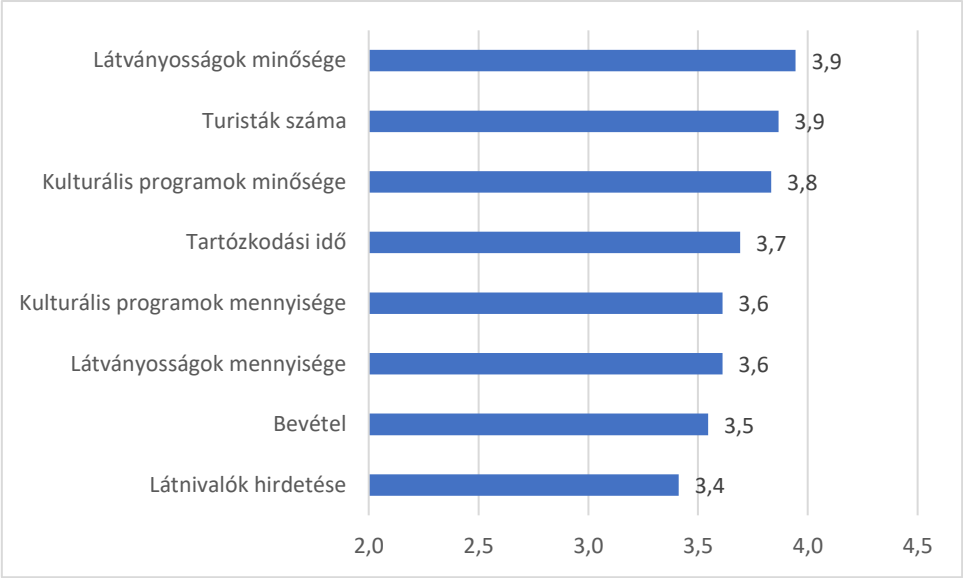

10. ábra: Lenti turizmusának szervezetek általi értékelése

A válaszadásra felkért szervezetek képviselői szerint a turisták száma, a látványosságok és a kulturális programok minősége összességében jó, a látnivalók és programok marketingje, a turisták érdeklődésének felkeltése terén azonban kétségkívül akad fejleszteni való (10. ábra).

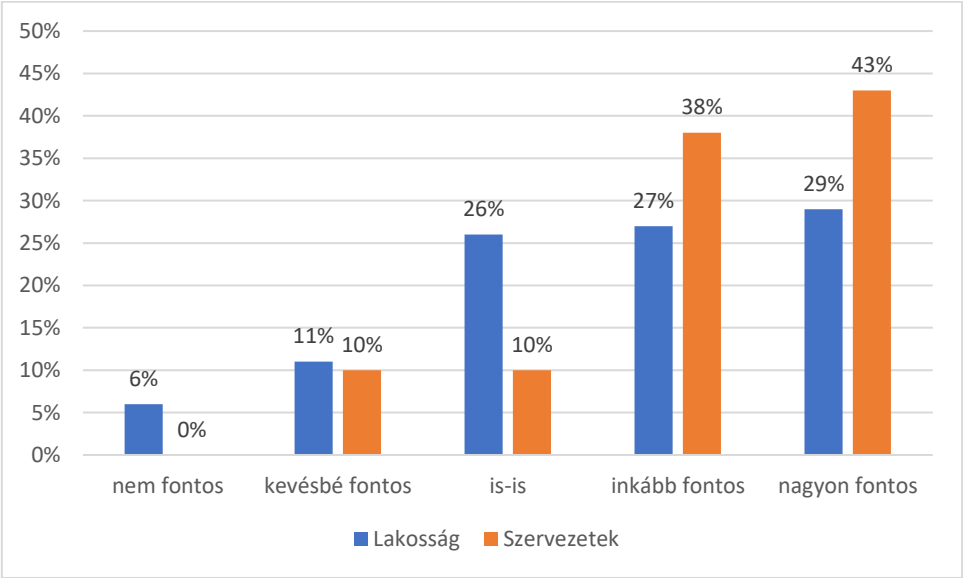

11. ábra: A kulturális intézmények szerepe a turizmusban (Lenti)

A fenti következtetést támasztja alá, hogy a lakosság kevésbé látja hangsúlyosnak a kulturális intézmények turisztikai szerepét, mivel a tevékenységük ezen oldalával kevésbé vagy egyáltalán nem találkozik. A szervezetek képviselői viszont magasabbra pozícionálják a kulturális intézmények turisztikai szerepét, ami azonban nem feltétlenül realizálódik a turisztikai kereslet oldalán, mint ahogy később láthatjuk.

12. ábra: Milyen téren kellene fejlődni, hogy a település vonzóbbá váljon a turisták számára? (Lenti)

Ahhoz, hogy a település és a térség vonzóbbá váljon a turisták számára a lakosság, illetve a szervezetek képviselői szerint a kulturális és a civil szervezetek nagyobb támogatására, a közösségi élet javítására lenne szükség. A természeti értékek bemutatásának fejlesztése jól harmonizál azzal a képpel, ahogy a megkérdezettek a lakóhelyüket látják, és amelyet a legmagasabbra értékelnek. Fontos kiemelni, hogy a könnyedebb szórakozási lehetőségek bővítésével szemben a válaszadók a meglevő programkínálat fejlesztését preferálják (12. ábra).

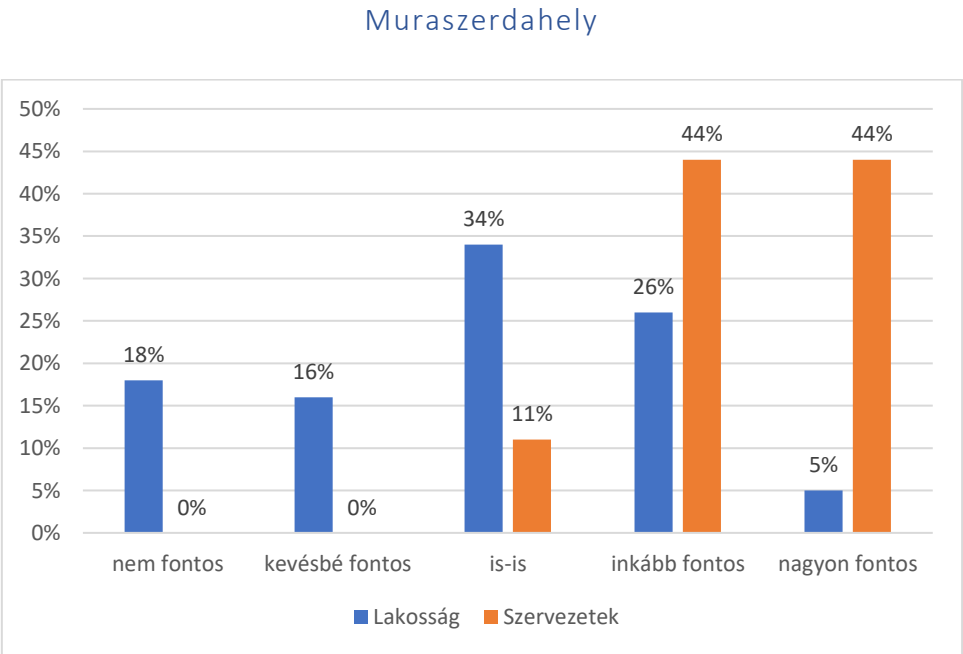

13. ábra: A turizmus jelentőségének megítélése Muraszerdahelyen

A muraszerdahelyi lakossági és szervezeti válaszok jelentősen eltérnek egymástól a turizmus jelentőségének megítélésében. Míg az előbbi csoport bő egyharmada véli úgy, hogy a turizmus egyáltalán nem, vagy kevésbé fontos, ugyanekkora részük szerint is csak közepes mértékben, addig a szervezetek képviselői részéről 88 százalék szerint a turizmus nagy jelentőséggel bír a horvát településen (13. ábra).

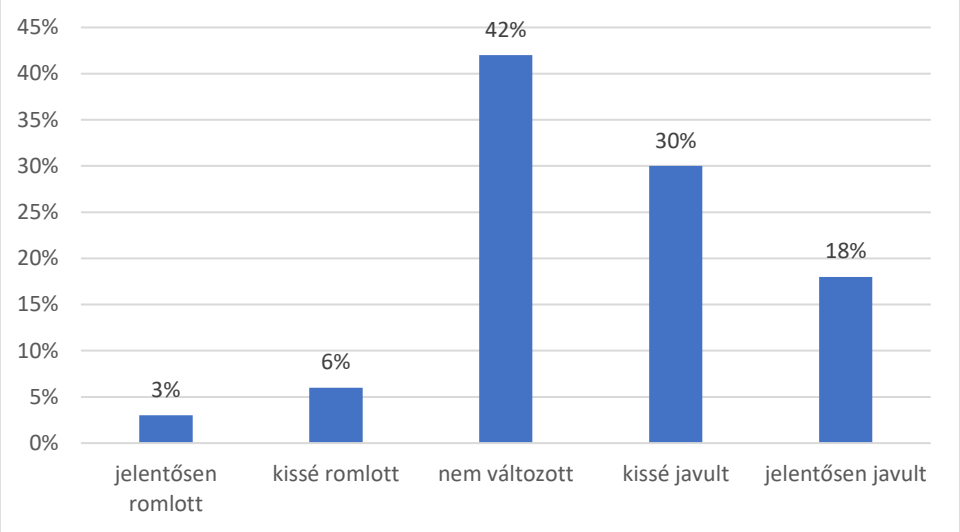

14. ábra: Az utóbbi évek turisztikai forgalmának megítélése a lakosság szerint (Muraszerdahely)

A lakossági válaszadók közel fele szerint többé-kevésbé javult a turisztikai forgalom, ennél valamivel kevesebben vélik úgy, hogy az nem változott az utóbbi években (14. ábra).

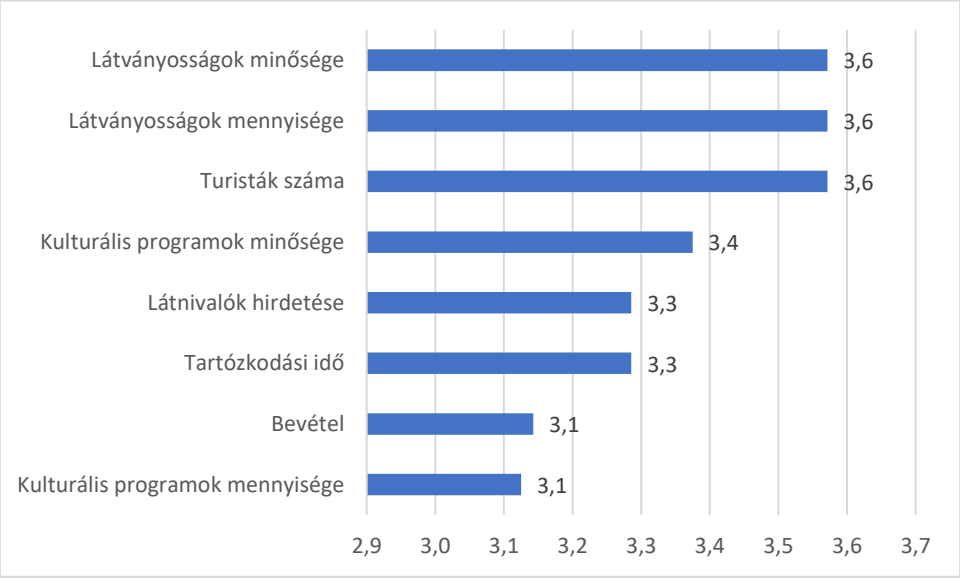

15. ábra: A turizmus szervezetek általi értékelése (Muraszerdahely)

A turisztikai látványosságok minősége és mennyisége, illetve turisták száma a szervezetek képviselői által erős közepes érteket kapott, a kulturális programok mennyisége és minősége, illetve a turisztikai marketing ennél gyengébbet (15. ábra).

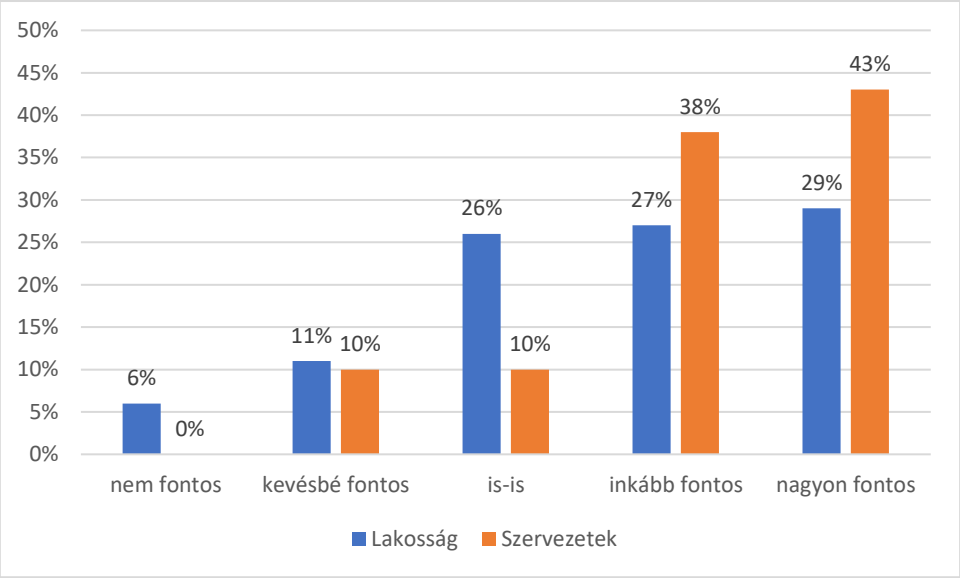

16. ábra: A kulturális intézmények szerepe a turizmusban (Muraszerdahely)

A lakossági válaszadók és a szervezetek képviselői többé-kevésbé egyetértenek abban, hogy a kulturális intézményeknek fontos szerepük van a turisztikai kínálat alakításában (17. ábra).

17. ábra: Milyen téren kellene fejlődni, hogy a település vonzóbbá váljon a turisták számára? (Muraszerdahely)

A helyi lakosság és a szervezetek képviselői valamennyi felsorolt témakör fejlesztését lényegesnek tartják, de ezeken belül is fontosnak gondolják a település szállás- és a vendéglátóhelyi kínálatának fejlesztését, valamint a természeti értékek bemutatását (18. ábra). Lenti városához képest Muraszerdahelyen nem szerepel a legfontosabb célok között a közösségi élet javítása, ugyanakkor a kulturális és a civil szervezetek támogatása, valamint a meglévő programok fejlesztése, továbbá a település hírnevének javítása a válaszadók szerint hozzásegítheti a kisvárost ahhoz, hogy vonzóbbá váljon a turisták számára.

3. Turisztikai kereslet

Lenti

A Lentibe látogató turisták háromnegyede 100 km-nél távolabbról érkezett, szinte az egész ország területéről, de főként a nyugat-dunántúli megyékből, Veszprém megyéből és a fővárosból, többségük nagyvárosból (18. ábra).

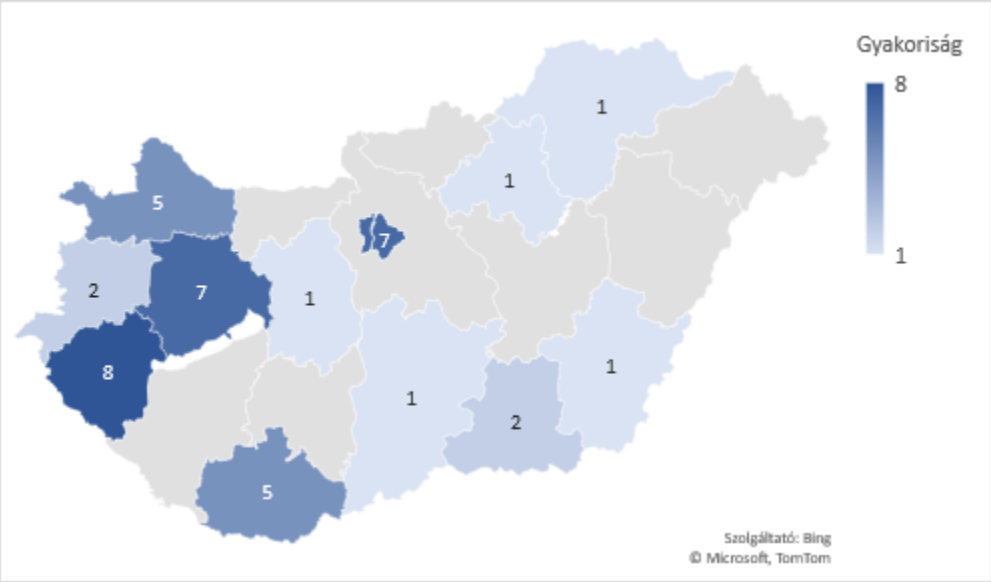

18. ábra: A Lentibe érkező turisták lakóhelye

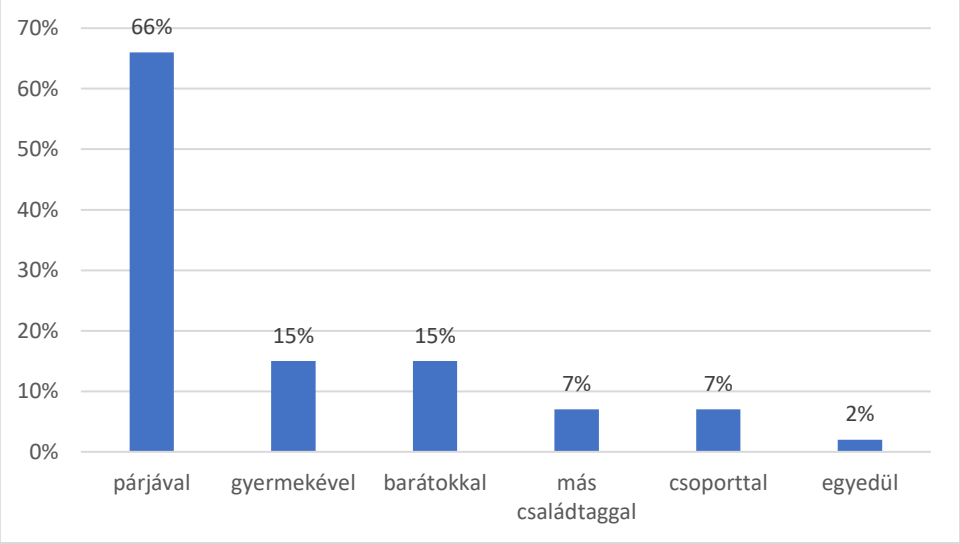

19. ábra: Kivel érkezett?

A válaszadók 75 százaléka a 30 és 60 év közötti korcsoportba tartozik, 44 százalékuk érettségivel, 41 százalékuk diplomával rendelkezik, a szűk többség (55%) fizikai munkakörben dolgozik. A megkérdezett turisták kétharmada a párjával érkezett (19. ábra).

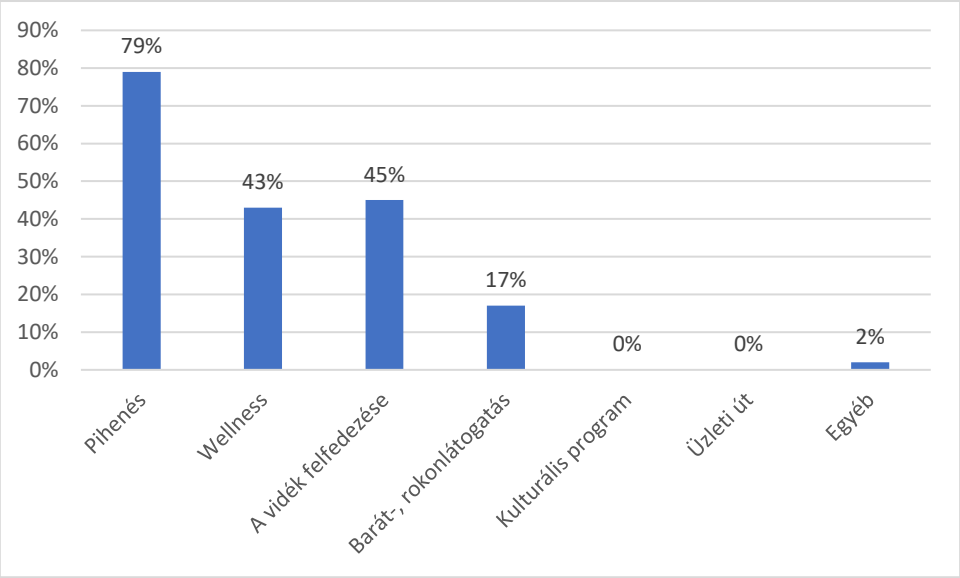

20. ábra: A turisztikai látogatás célja (Lenti)

A turisztikai látogatás céljára vonatkozóan a válaszadók több lehetőséget is megjelölhettek. A megkérdezett turisták többsége kimondottan pihenés és wellness-üdülés céljából látogatott Lenti térségébe, ugyanakkor jelentős azok aránya (45%), akik a kikapcsolódás mellett a környező vidéket is meg szeretnék ismerni (20. ábra).

21. ábra: Járt-e már Lenti térségében a kérdezett?

A megkérdezett turisták közel kétharmada nem járt korábban a térségben (21. ábra). A visszatérő vendégek a vidéki táj szépségét, a termálfürdőt, valamint a vendégszeretetet és az emberi kapcsolatokat említették, amiért szívesen visszatérnek. Amikor arra kérdeztünk rá, hogy mi jut eszébe először a térségről, akkor az előbbiek mellett a természetben való túrázást, a rendezettséget, a Lenti Nyári Estéket, az erdei kisvasutat, illetve az országhatár közelségét és az egykori katonai laktanyát említették.

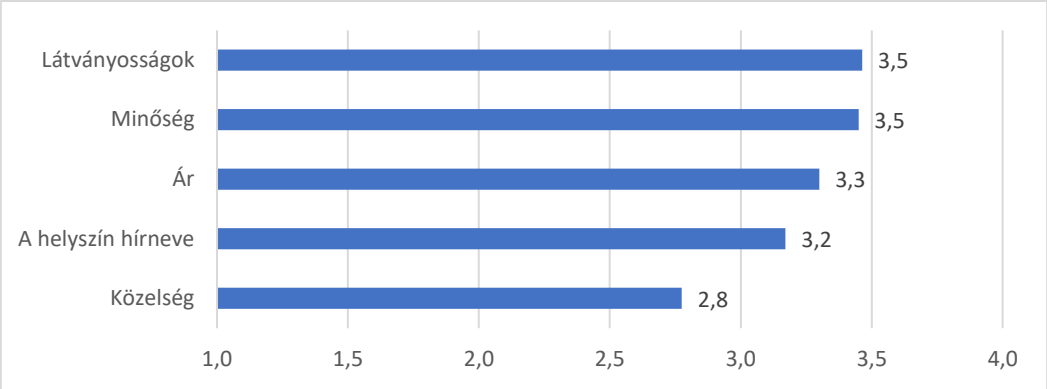

22. ábra: Milyen mértékben befolyásolták a felsoroltak a helyszín kiválasztásában?

A megkérdezett turisták 40 százaléka az interneten találkozott először a térséggel, egyharmaduk pedig a barátaitól, ismerőseitől hallott erről az úticélról. A legnagyobb mértékben az itteni látványosságok, vonzerők, illetve az elvárt minőség befolyásolta a döntésüket, legkevésbé pedig a földrajzi közelség (22. ábra).

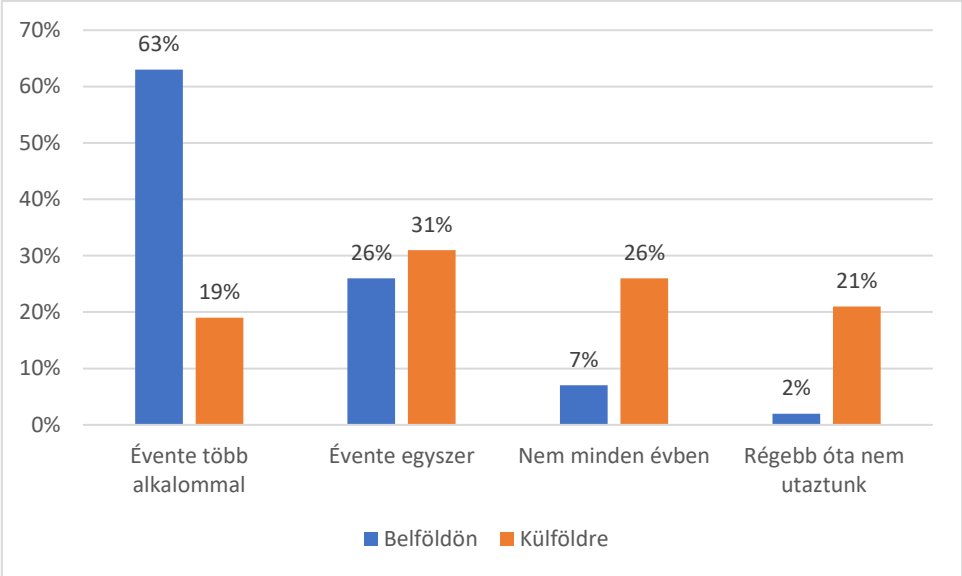

23. ábra: Milyen gyakran utazik turisztikai céllal? (Lenti)

A válaszadók csaknem kétharmada évente több alkalommal is utazik belföldön turisztikai céllal, míg a külföldi utazás kevésbé gyakori (23. ábra).

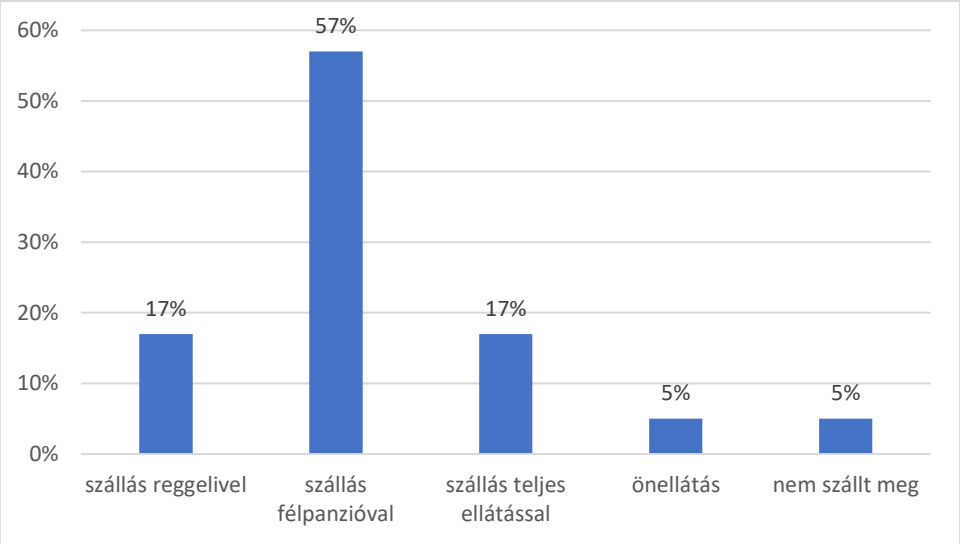

24. ábra: Milyen szállástípust választott?

A szálláshelyi szolgáltatást is igénybe vevő turisták körében a „szállás félpanzióval" a legnépszerűbb szolgáltatás (24. ábra). A válaszadók minőség és ár szempontjából egy ötfokú skálán értékelhették a szállás- és vendéglátóhelyeket, valamint a szabadidős programkínálatot (25. ábra). Minőség szempontjából mindhárom nagyon magas értékelést kapott, de az árakkal kapcsolatban is döntően elégedettek a turisták, vagyis a szolgáltatások ár/érték-arányát megfelelőnek tartják, 95 százalékuk másoknak is ajánlaná az itteni üdülést. Arra a kérdésre, hogy akad-e valami, amit hiányol, a kérdezettek leggyakrabban az étkezéssel kapcsolatos meglátásokat tették: többen szeretnének az étlapokon diétás és/vagy ételintoleranciának (laktóz-, gluténérzékenység) megfelelő ételeket, továbbá helyi specialitásokat, az említett hiányosságok másik része a szabadidős lehetőségekre vonatkozott (pl. mozi, több és jobb minőségű kerékpárútvonal).

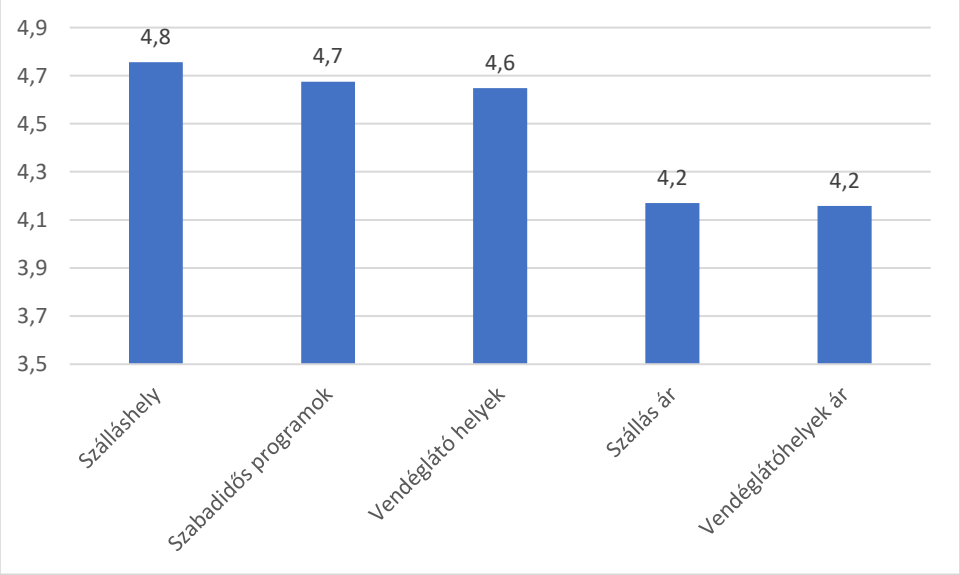

25. ábra: Hogyan értékeli a következőket minőség és ár szempontjából? (Lenti)

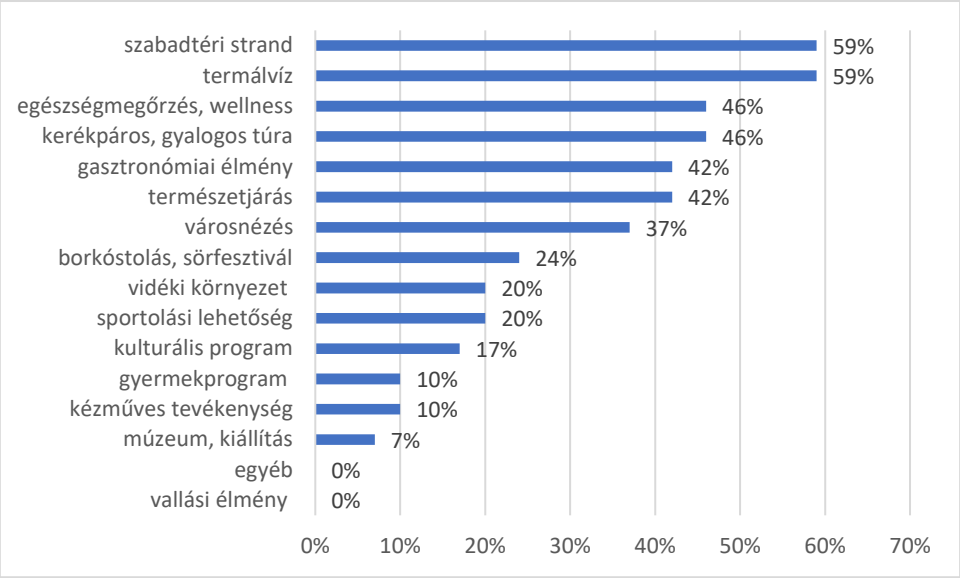

26. ábra: Milyen élményekre vágyik, amikor turisztikai úticélt választ? (Lenti)

A kérdezett turisták több válaszlehetőséget is megjelölhettek arra vonatkozóan, hogy milyen élményekre vágynak az üdülésük során (26. ábra). A válaszokat kategorizálhatjuk a turisztikai ágak mentén, így általánosságban azt mondhatjuk, hogy az *aktív* (strand, kerékpározás, természetjárás) és az *egészségturisztikai* (termálvíz, wellness) kereslet dominál, az idelátogató turisták elsődlegesen szabadtéri és az egészségmegőrzést, rekreációt szolgáló lehetőségeket keresik. A kulturális események és helyszínek jellemzően másod vagy harmadlagos preferenciaként jelennek meg, amelyek közül kiemelkedik a városnézés, illetve a vidék (Göcsej, Hetés, Őrség) felfedezése, de részben ide sorolható a gasztronómiai turizmus, amely ugyancsak „belépőt" jelent a térség kultúrájának megismeréséhez. A válaszadók mindössze 15 százaléka vett rész valamilyen kulturális programon, ami további kérdéseket vet fel a programok és helyszínek vonzerőjét és megfelelő marketingjét illetően (27. ábra). A résztvevők a Lenti Nyári Esték műsorait és a városi könyvtár kiállítását tekintették meg.

27. ábra: Részt vettek-e valamilyen kulturális programon? (Lenti)

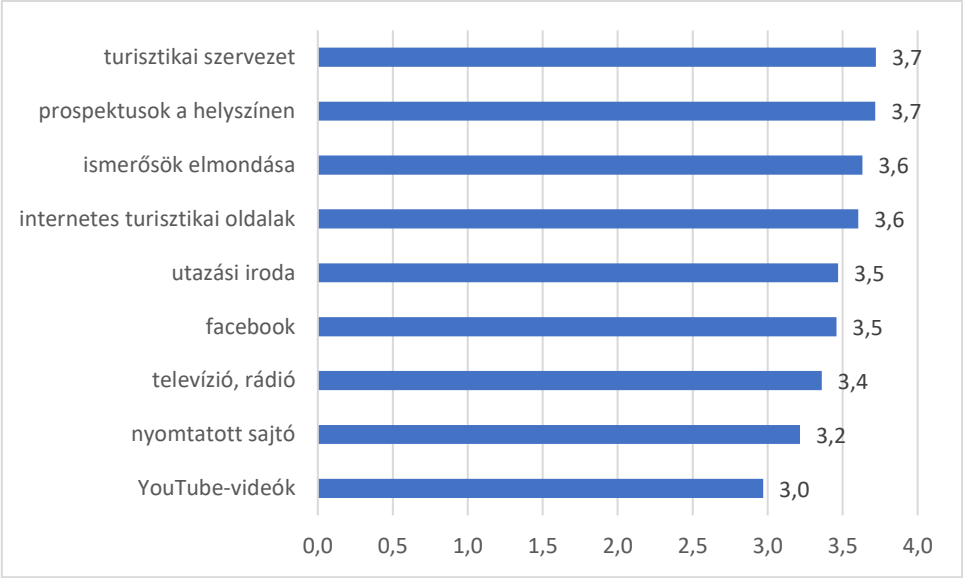

28. ábra: Mennyire tekinti hiteles információforrásnak a következőket? (Lenti)

A turisztikai kínálat megismerése során fontos kérdésként merül fel a turisták oldaláról, hogy mennyire tekinthető hitelesnek az az információforrás, amelyből értesül a lehetőségekről. A 3 és 3,7 közötti átlagok alapján a felsorolt információforrások egyike sem tekinthető kiemelkedően hiteles kommunikációs csatornának, ugyanakkor a „hivatalos", professzionális turisztikai szervezetekre és ezek információs anyagaira, illetve az ismerősök beszámolóira jobban adnak a megkérdezettek, mint a kevésbé ellenőrizhető forrásból származó videókra és a médiában megjelenő tartalmakra (28. ábra).

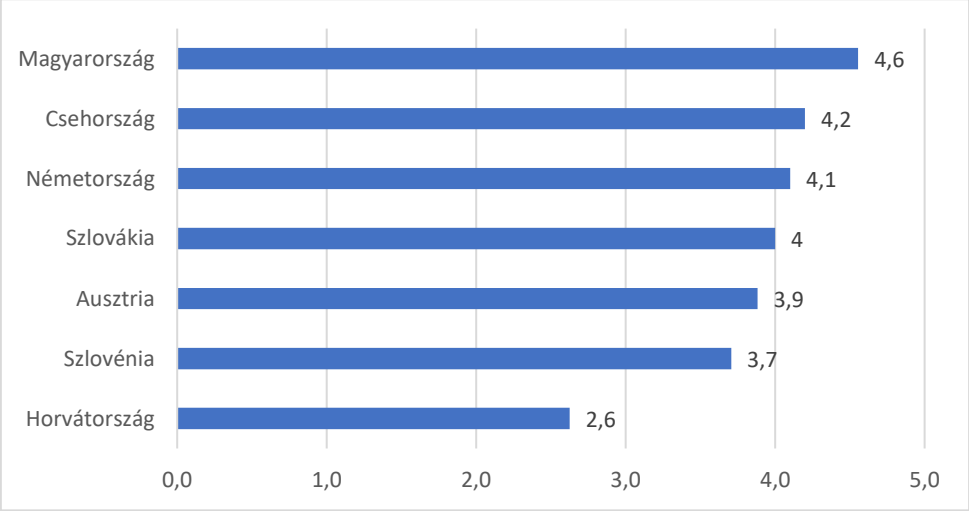

29. ábra: Jellemzően mely országokból érkeznek turisták? (Lenti)

A turizmushoz és a helyi kulturális élethez kötődő szervezetek képviselői szerint Lenti térségébe a belföldi vendégkör mellett a közép-európai (Csehország, Németország) és a szomszédos országokból (Szlovákia, Ausztria és Szlovénia) érkeznek legnagyobb számban, kivétel ez alól Horvátország (29. ábra).

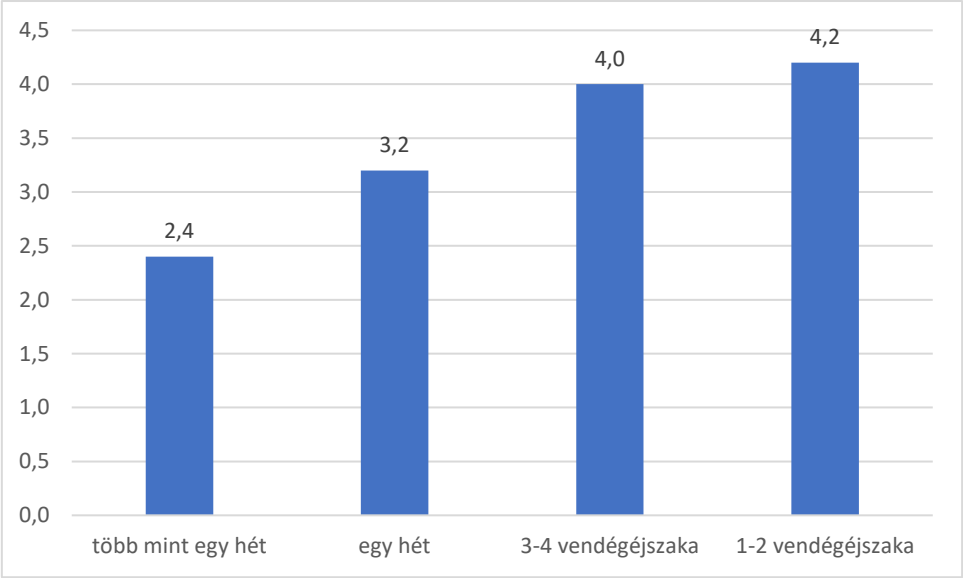

30. ábra: Általában mennyi időt töltenek itt a vendégek? (Lenti)

A megkérdezett turisták átlagosan 3,8 éjszakát töltenek Lentiben, ami meghaladja a hivatalos statisztikai átlagot, ezért csak óvatosan szabad következtetéseket levonni ebből az adatból. Ezzel többé-kevésbé összhangban a megkérdezett szervezetek képviselői is úgy látják, hogy a vendégek általában 1-2, illetve 3-4 vendégéjszakát töltenek a térségben, az ennél hosszabb tartózkodás ritkább (30. ábra).

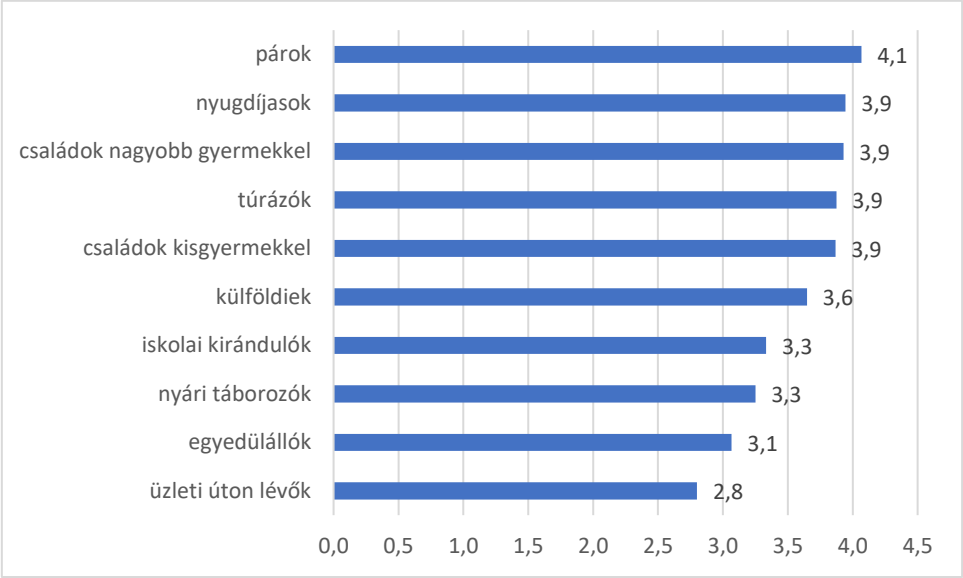

31. ábra: Mennyire jellemzőek a felsorolt célcsoportok? (Lenti)

Ahogyan a 16. ábrán már láthattuk, elsősorban a párban érkező aktív korúak és nyugdíjasok, a kisebb vagy nagyobb gyermekkel érkező családok, továbbá a természetben és a vidéki falvakban túrázók, kerékpárosok alkotják Lenti térségének legfontosabb turisztikai célcsoportjait (31. ábra). Az üzleti célú turizmus és az ifjúsági korosztály nem jellemző célcsoportok.

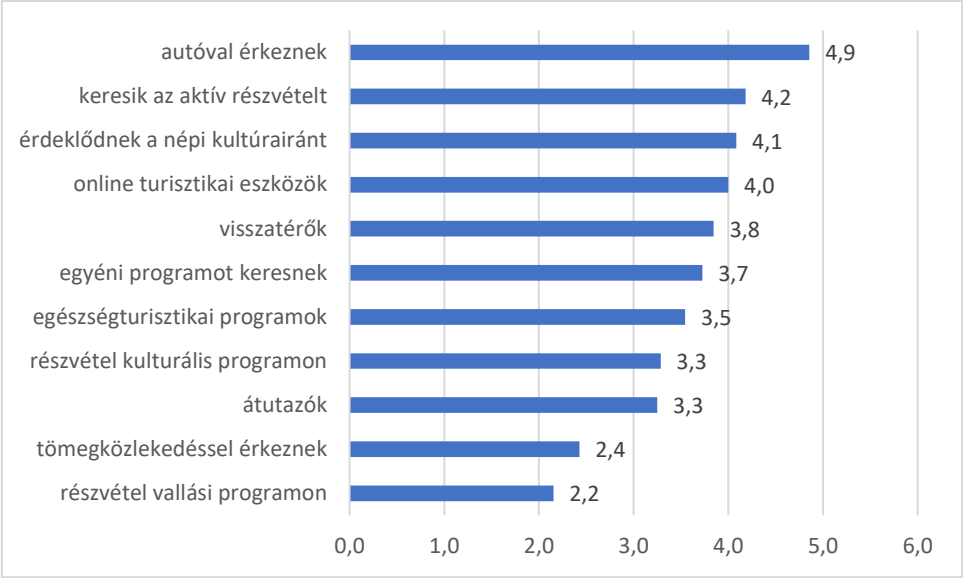

32. ábra: A turisták jellemzői (Lenti)

A turisták szinte alapvetően személyautóval érkeznek, a tömegközlekedés vagy a szervezett szállítás nem jellemző (32. ábra). A szervezetek képviselői szerint a turisták többsége keresi az aktivitást, továbbá érdeklődik a térség néprajzi öröksége iránt, ugyanakkor kevésbé vesznek részt az idelátogatók a kulturális programokon, mindemellett használják az online turisztikai eszközöket és egyénileg állítják össze a programjukat.

Muraszerdahely

Muraszerdahely térségébe Horvátország számos megyéjéből érkeztek turisták, többségük 100 km-es távolságon túlról, a legtöbben Zágrábból. A megkérdezettek 45 százaléka községből vagy kisvárosban lakik, ugyanekkora arányuk pedig nagyvárosban (33. ábra).

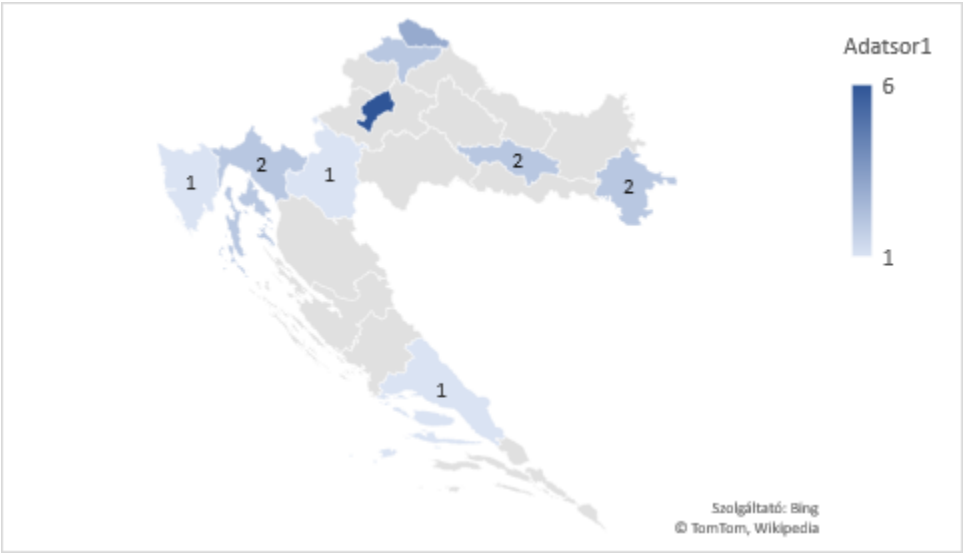

33. ábra: A Muraszerdahelyre érkező turisták lakóhelye

A megkérdezett turisták közel fele a 30 és 45 éves korcsoportba tartozik, háromnegyedük felsőfokú végzettségű. A válaszadók mindegyike a párjával, illetve csaknem minden második a gyermekével érkezett (34. ábra).

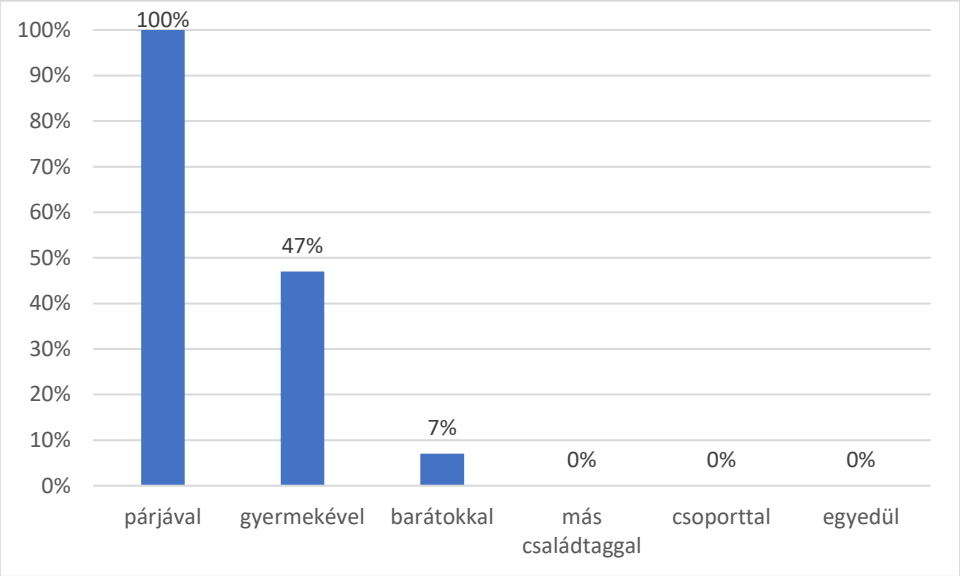

34. ábra: Kivel érkezett? (Muraszerdahely)

A turisták háromnegyede pihenés céljából érkezett, miközben a vidéket is szeretné jobban megismerni, illetve a barát- vagy rokonlátogatás a célja (35. ábra).

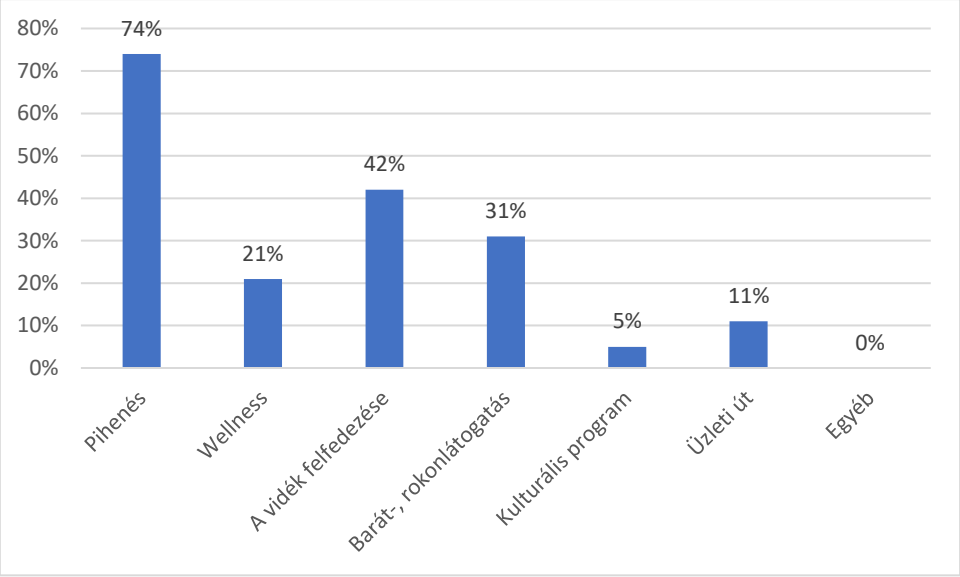

35. ábra: A turisztikai látogatás célja (Muraszerdahely)

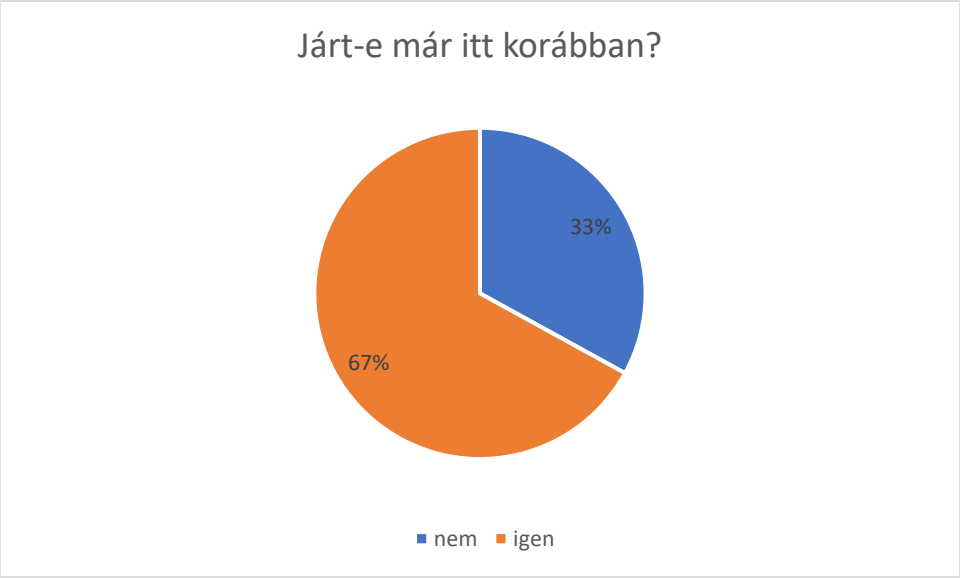

36. ábra: Járt-e már Muraszerdahely térségében a kérdezett?

A megkérdezett turisták kétharmada járt már korábban a térségben (36. ábra). Arra a kérdésre, hogy mi ösztönözte a visszatérésre, a leggyakrabban azt válaszolták, hogy a szép természeti környezet és a városban lévő fejlesztések miatt. Arra a kérdésre, hogy mi jut eszükbe először erről a vidékről, a megkérdezettek ugyancsak a szép tájat, a kulturális örökséget és a kisváros fejlődését említették.

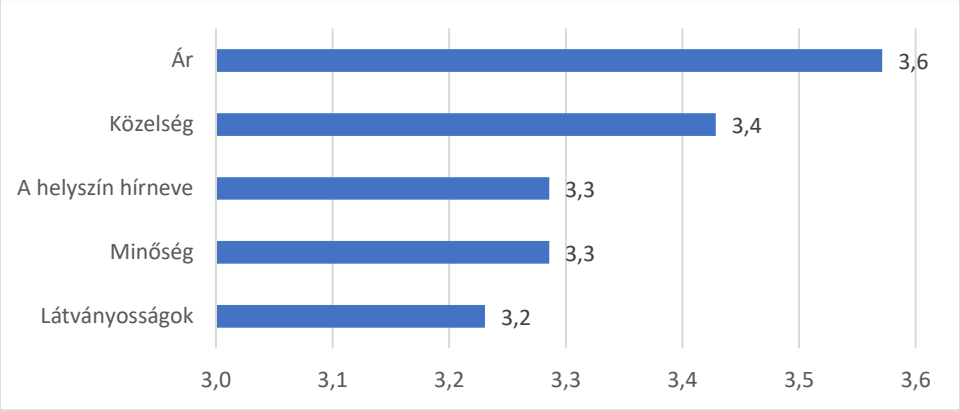

37. ábra: Milyen mértékben befolyásolták a felsoroltak a helyszín kiválasztásában?

A megkérdezett turisták 46 százaléka a barátaitól, ismerőseitől hallott erről az úticélról, további 39 százalék pedig a közösségi médiából. A legnagyobb mértékben az ár és a földrajzi közelség befolyásolta a döntésüket, legkevésbé pedig az itteni látványosságok (37. ábra).

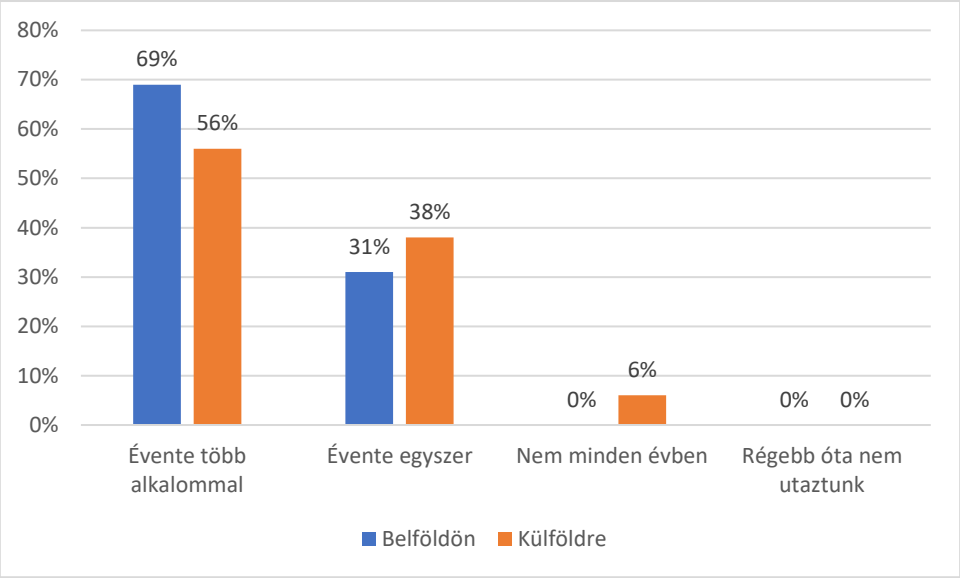

38. ábra: Milyen gyakran utazik turisztikai céllal? (Muraszerdahely)

A megkérdezettek több mint kétharmada évente több alkalommal is üdül belföldön, több mint fele külföldön is (38. ábra).

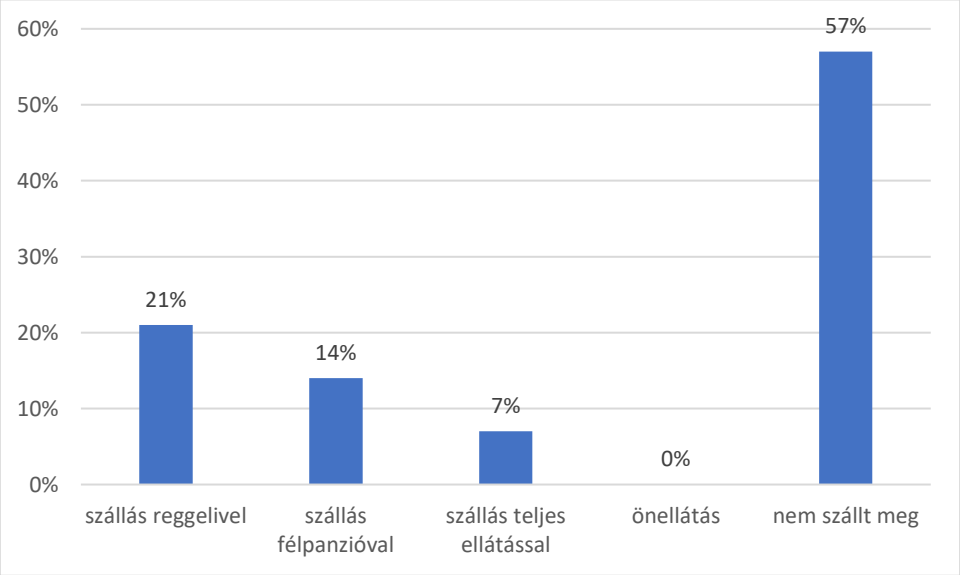

39. ábra: Milyen szállástípust választott? (Muraszerdahely)

A turisták többsége nem vett igénybe szálláshelyi szolgáltatást, azaz csak egynapos kirándulásra érkezett vagy rokonoknál, ismerősöknél száll meg (39. ábra).

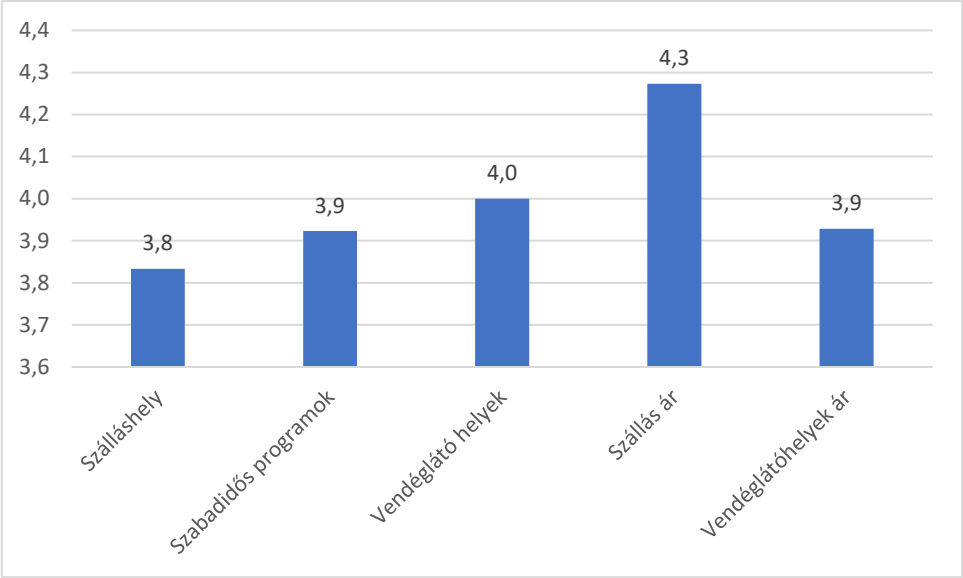

40. ábra: Hogyan értékeli a következőket minőség és ár szempontjából?

A válaszadók összességében elégedettek a szállás- és a vendéglátóhelyek minőségével és árával egyaránt (40. ábra). A turisták 70 százaléka másoknak is ajánlaná az itteni üdülést, arról azonban, hogy mit hiányolnak, nem tudunk meg többet a kérdőívek alapján.

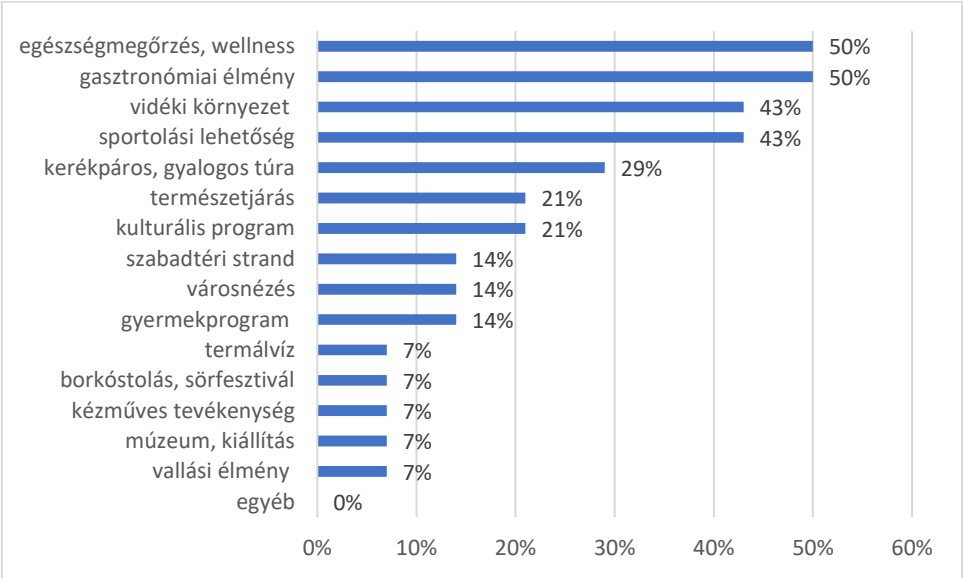

41. ábra: Milyen élményekre vágyik, amikor turisztikai úticélt választ? (Muraszerdahely)

A megkérdezettek többségét az egészségmegőrzés és a wellness, illetve a gasztronómia motiválja a leginkább, amikor úticélt választ, de jelentős még a vidéki környezet, valamint a mozgási lehetőségek aránya is (41. ábra). Minden ötödik válaszadó jelölte, hogy a látogatása során részt venne valamilyen kulturális programon is.

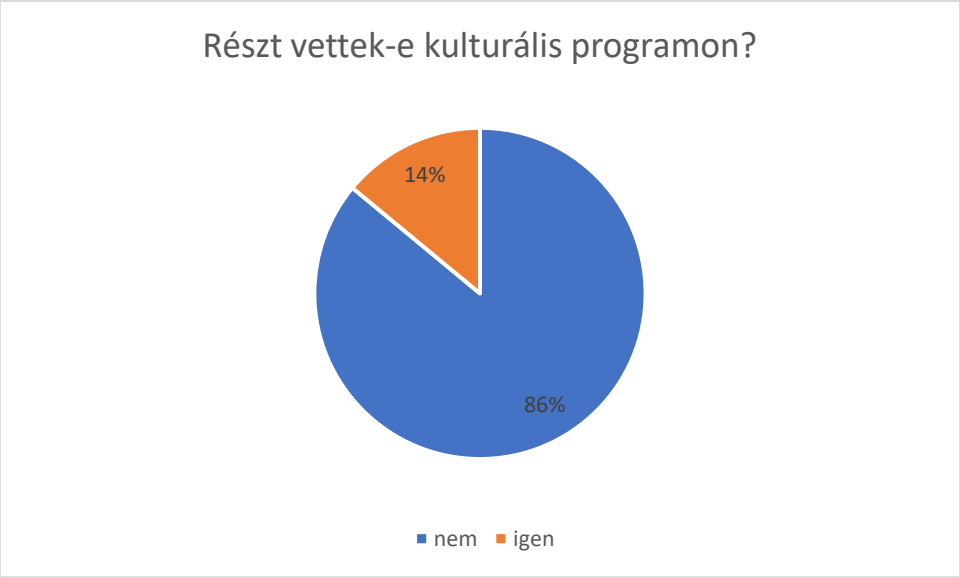

42. ábra: Részt vettek-e valamilyen kulturális programon? (Muraszerdahely)

A megkérdezettek 14 százaléka vett részt valamilyen kulturális programon, például a Nyár a Mura mellett elnevezésű városi rendezvényen (42. ábra).

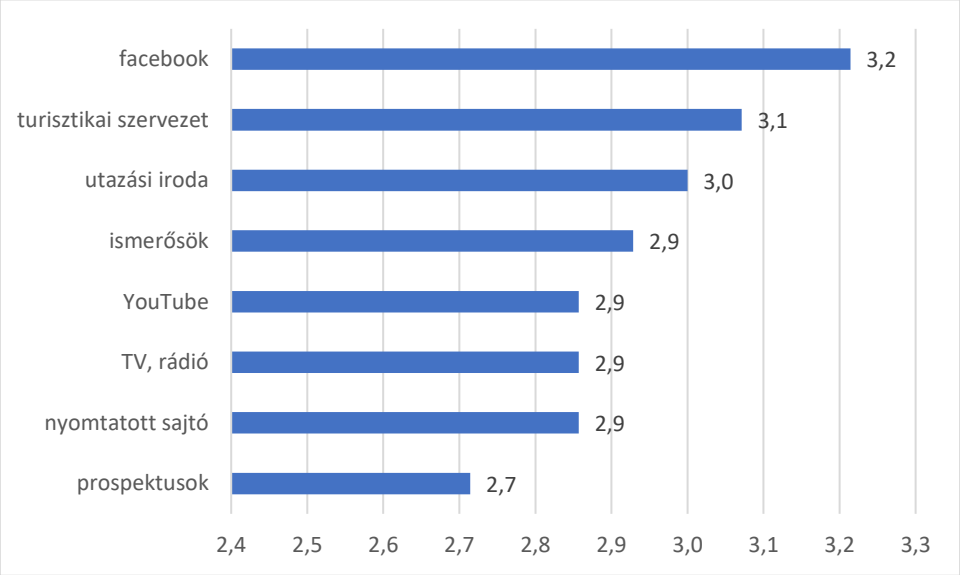

43. ábra: Mennyire tekinti hiteles információforrásnak a következőket? (Muraszerdahely)

A válaszadók a felsoroltak egyikét sem tartják különösen megbízható információforrásnak, de némiképp jobban bíznak a facebookon található hírekben, illetve a turisztikai szervezetek által nyújtott információkban (43. ábra). A turisták a helyszínekről tájékoztató, kedvcsináló prospektusokat tartják a legkevésbé hiteles forrásnak.

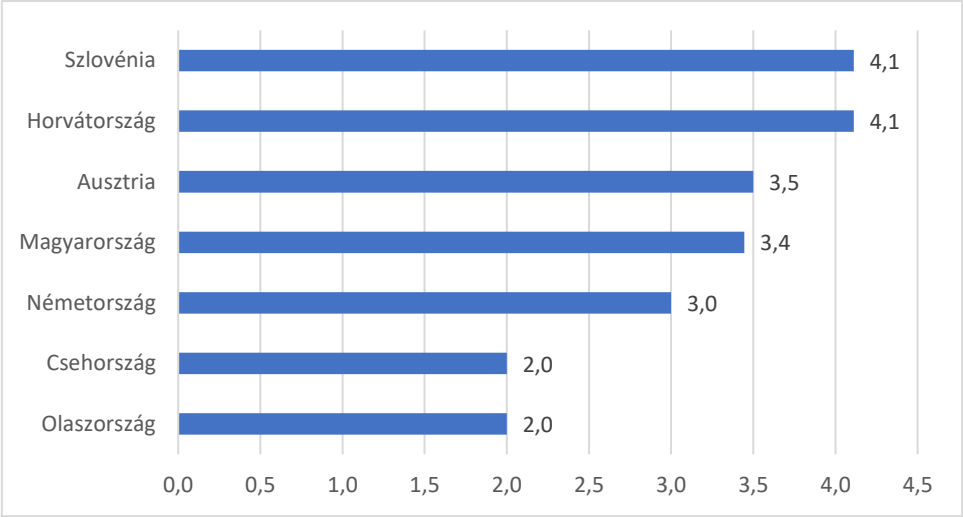

44. ábra: Jellemzően mely országokból érkeznek turisták? (Muraszerdahely)

A felmérésben résztvevő szervezetek szerint Muraszerdahely térségében Horvátország más tájairól és Szlovéniából érkeznek a legnagyobb arányban turisták, őket követik az Ausztriából és Magyarországról odalátogatók. Távolabbi országokból (Németország, Csehország, Olaszország) nem jellemző, hogy jelentősebb számban érkeznének vendégek (44. ábra).

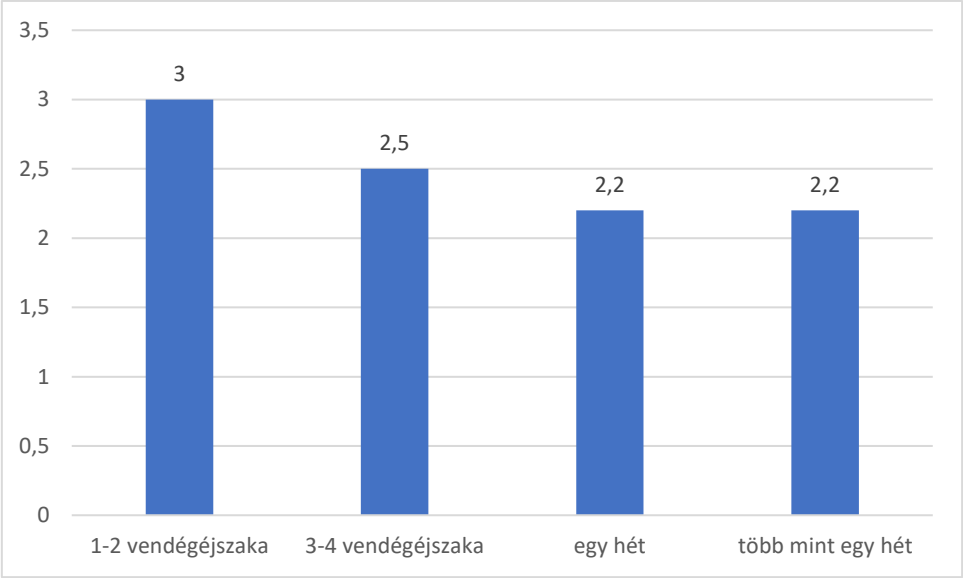

45. ábra: Általában mennyi időt töltenek itt a vendégek? (Muraszerdahely)

A megkérdezett turisták átlagosan 2,5 napot töltenek Muraszerdahely térségében, illetve a válaszadásra felkért szervezetek képviselői is úgy értékelik, hogy az 1-2 vendégéjszaka a leggyakoribb, az ennél hosszabb tartózkodás pedig ritka (45. ábra).

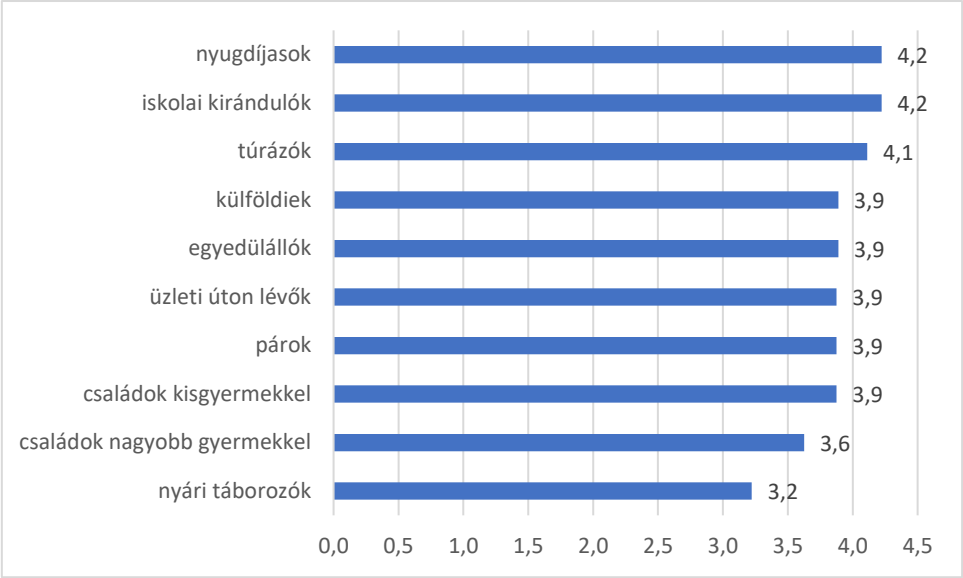

46. ábra: Mennyire jellemzőek a felsorolt célcsoportok? (Muraszerdahely)

A leginkább jellemző turisztikai célcsoportok Muraszerdahely térségében a nyugdíjasok, az iskolai kiránduló csoportok, valamint a túrázók (46. ábra). A turisták leggyakrabban személyautóval érkeznek, egyéni programot keresnek, továbbá átutazóban vannak (47. ábra).

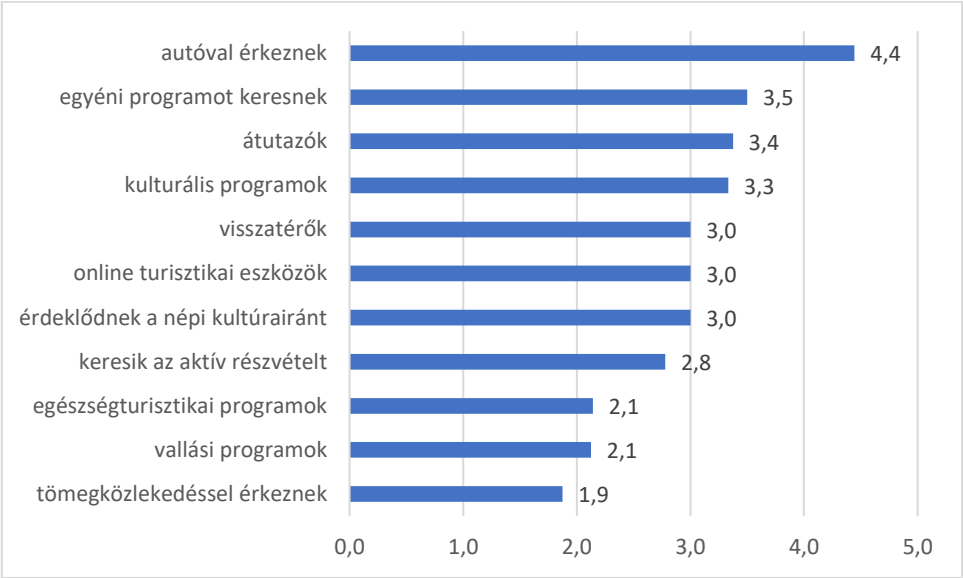

47. ábra: A szállóvendégek jellemzői (Muraszerdahely)

4. Látnivalók és kulturális programok

Lenti

A szervezetek képviselői szerint a helyi kulturális élet legfontosabb szereplői a kulturális intézmények (művelődési ház, könyvtár) és a helyi önkormányzatok, kevésbé jelentősek ugyanakkor a civil szervezetek és a bemutatóhelyként funkcionáló közgyűjtemények kevésbé jelentősek (48. ábra). A kulturális rendezvények fő koordináló/szervező tevékenységét az önkormányzatok, valamint a vele szorosan együttműködő kulturális vagy turisztikai szervezetek végzik. A civil szervezetek, kulturális közösségek elsődlegesen közreműködő szerepet vállalnak, egyes programok rendszeres résztvevői, fellépői.

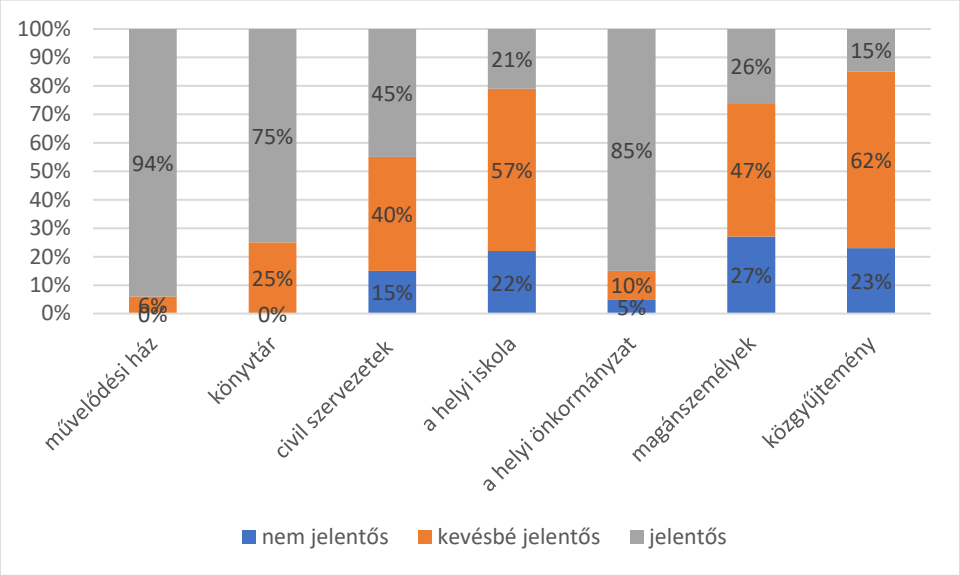

48. ábra: A helyi kulturális élet legfontosabb szereplői (Lenti)

A kulturális események és helyszínek turisztikai szerepének meghatározásakor időnként ellentétes elvárások lépnek fel attól függően, hogy helyi lakosság vagy pedig a turisták igényei kerüljenek előtérbe. Erre jó példa, hogy helyiek számára akkor jó igazán egy kulturális program, ha közösségi élményt nyújt, illetve vannak külön gyermekprogramok is, míg a turisták számára ezek nem olyan lényegesek. A helyi lakosság akkor tekinti sikeresnek a rendezvényt, ha sokan részt vesznek, azonban turisták számára ez sem lényeges szempont. Közelebb van két álláspont, ha a zenei programokról és fesztiváljellegű rendezvényekről van szó, ahol többféle program közül lehet választani. Mindezek mellett az egyediség és magas kulturális értékek létrehozása is növeli egy kulturális esemény színvonalát (49. ábra).

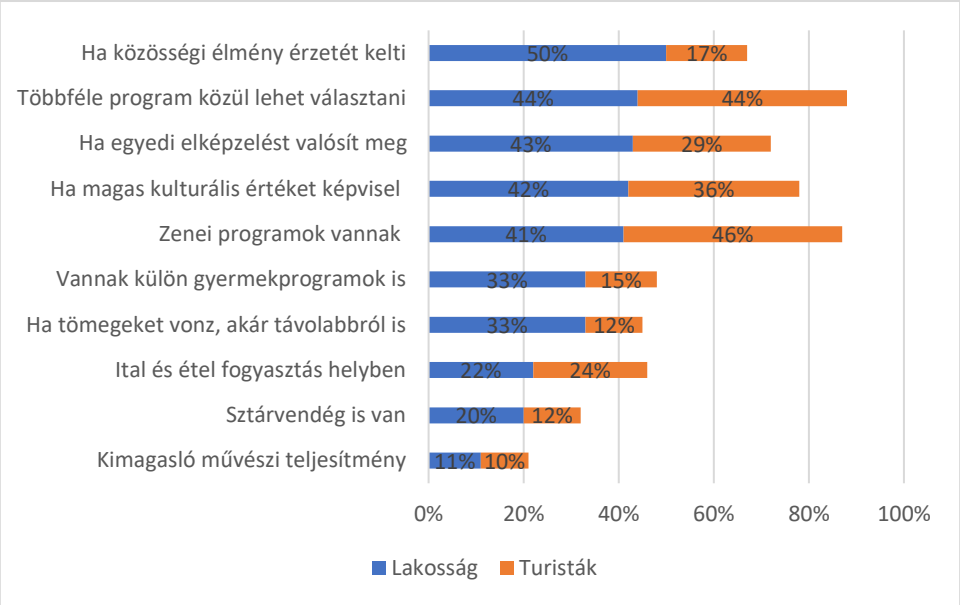

49. ábra: Mitől jó egy kulturális program? (Lenti)

A helyi kulturális élet fejlesztésével kapcsolatban a lakosság és szervezetek képviselői egészen hasonló elképzeléseket fogalmaztak meg, ezek közül a legfontosabbakat a 3. táblázat foglalja össze.

Van-e elképzelése arra, hogy miként lehetne növelni az Önök településén a kulturális látványosságok, programok, illetve intézmények kulturális jelentőségét?	
Lakosság	***Szervezetek***
A kulturális szakemberek továbbképzése A meglévő programok fejlesztése, illetve összehangolása A térség értékeinek (hagyományok, gasztronómia, természet) kreatívabb bemutatása Állandó kiállítások, helyi látványosságok Fesztiválok, változatosabb kulturális programok Információs és marketingeszközök fejlesztése Közösségfejlesztés, civilek bevonása Magaskultúra (komolyzene, kortárs művészetek) Több program a fiatalok számára	Infrastrukturális beruházások Interaktív programok Marketingfejlesztések Szorosabb együttműködés a kulturális és turisztikai szervezetek, illetve a vállalkozások között Többletforrás a kulturális intézményeknek

3. táblázat: A kulturális kínálat fejlesztésére vonatkozó elképzelések

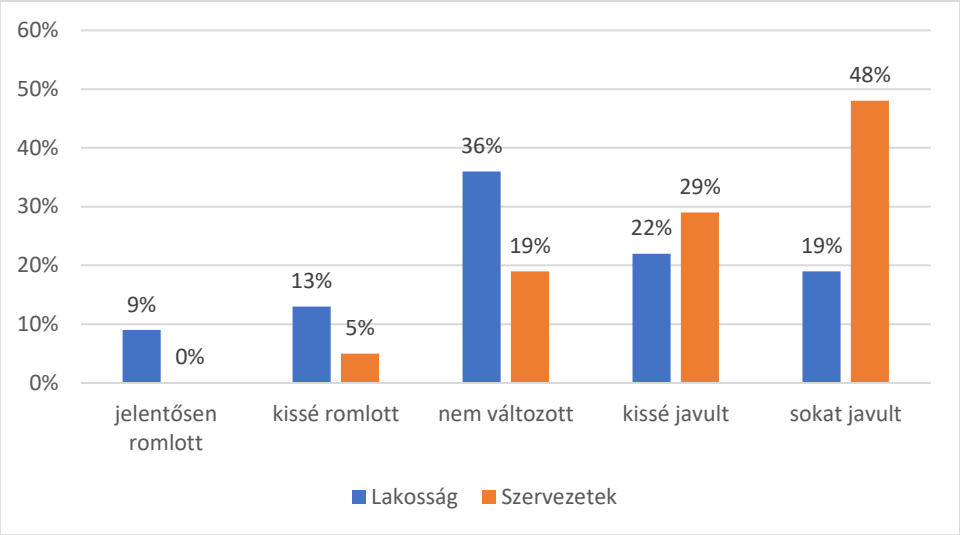

50. ábra: Változott-e kulturális programok minősége az elmúlt években? (Lenti)

A lakosság és szervezetek képviselői némiképp eltérően látják a kulturális programok minőségének alakulását. Az előbbiek 41 százaléka érzékel kisebb-nagyobb mértékű javulást, 36 százalékuk szerint nem változott a minőség, utóbbiak háromnegyede szerint az elmúlt években jobbak lettek a kulturális programok (50. ábra).

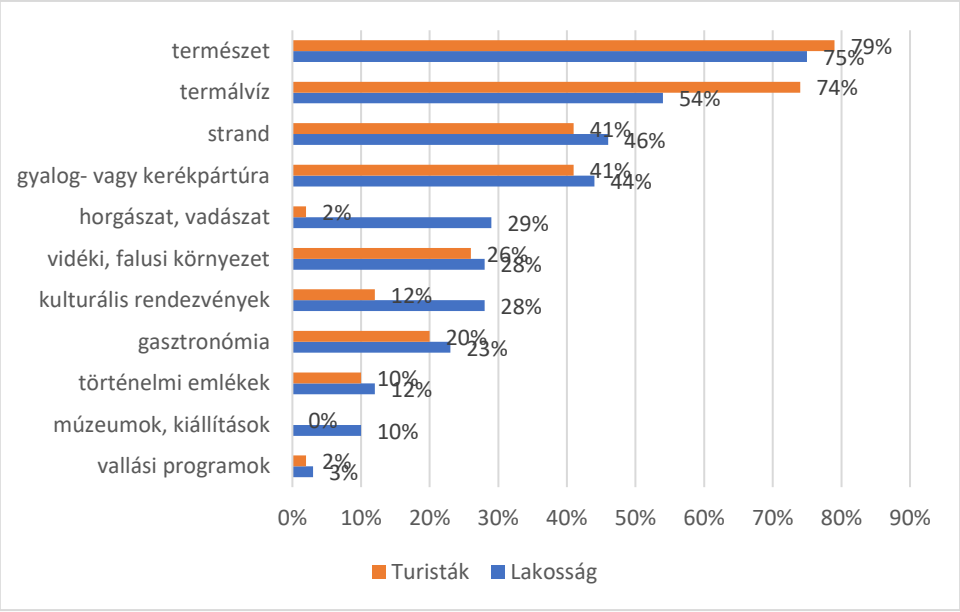

51. ábra: A térség legjelentősebb turisztikai attrakciói a lakosság és a turisták szerint Lentiben

A turisták és a lakosság szerint Lenti térségének legjelentősebb turisztikai vonzerőit a természeti értékek, illetve az azokhoz kapcsolódó tevékenységek jelentik (51. ábra). A térség kiemelt kulturális attrakcióit a vidéki, falusi környezet és a gasztronómia képviseli, míg a rendezvények inkább az itt lakók számára bírnak jelenőséggel. A kultúra tárgyiasult, történelmi és vallási oldalában sem turisták, sem pedig a lakosság nem lát komoly vonzerőt, jóllehet vannak olyan

látnivalók, amelyek felkelthetnék a turisták érdeklődését, de az itt élők számára is fontos kulturális értékközvetítő szerepet tölthetnének be, amennyiben tudatosabban viszonyulnának hozzájuk.

Kulturális programok	Gasztronómia	Természet	Wellness
Bunkerek (Lovászi, Páka) Haranglábak Kézműves bemutatók Lenti Nyári Esték Öveges Emlékház Parasztolimpia Szapáry kastély Tájházak	Bon Chance Étterem (Bázakerettye) Borkóstolás	Budafai arborétum Erdei kisvasút Strandok, tavak Túraútvonalak Vétyemi ősbükkös	Termálfürdő

4. táblázat: A válaszadók által említett programok és helyi látványosságok

Amikor arra kértük a helyieket, hogy ajánljanak látványosságokat és programokat a térségben, amelyeket szívesen megmutatnának az idelátogatóknak, változatos helyeket, látnivalókat és tevékenységeket soroltak fel, amelyet a 4. táblázat foglal össze.

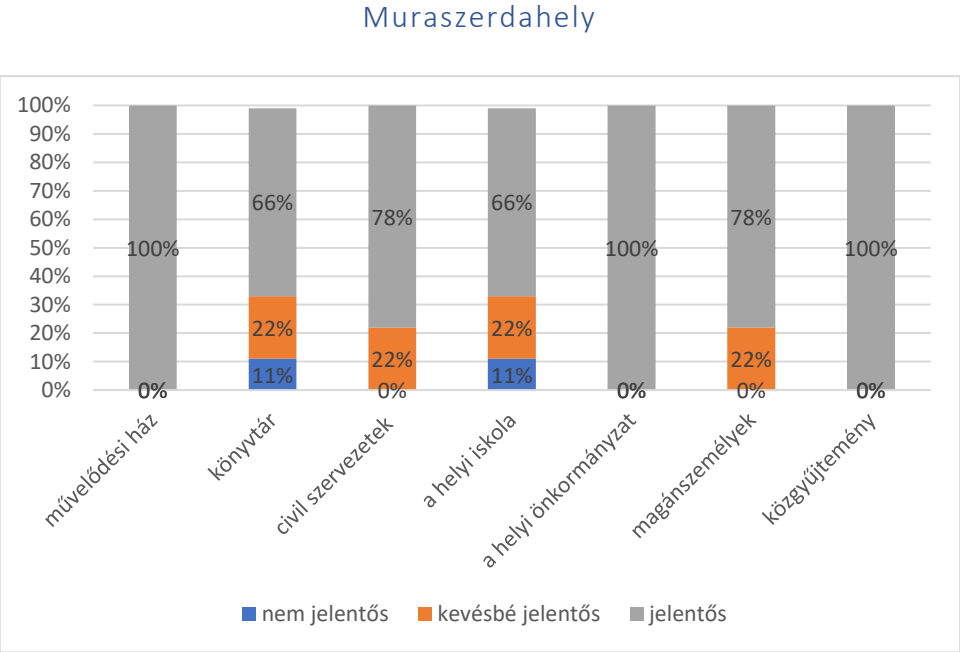

52. ábra: A helyi kulturális élet legfontosabb szereplői (Muraszerdahely)

A megkérdezett szervezetek szerint Muraszerdahely kulturális életének legfontosabb szereplői a művelődési ház, a helyi önkormányzatok, illetve a közgyűjtemények (52. ábra).

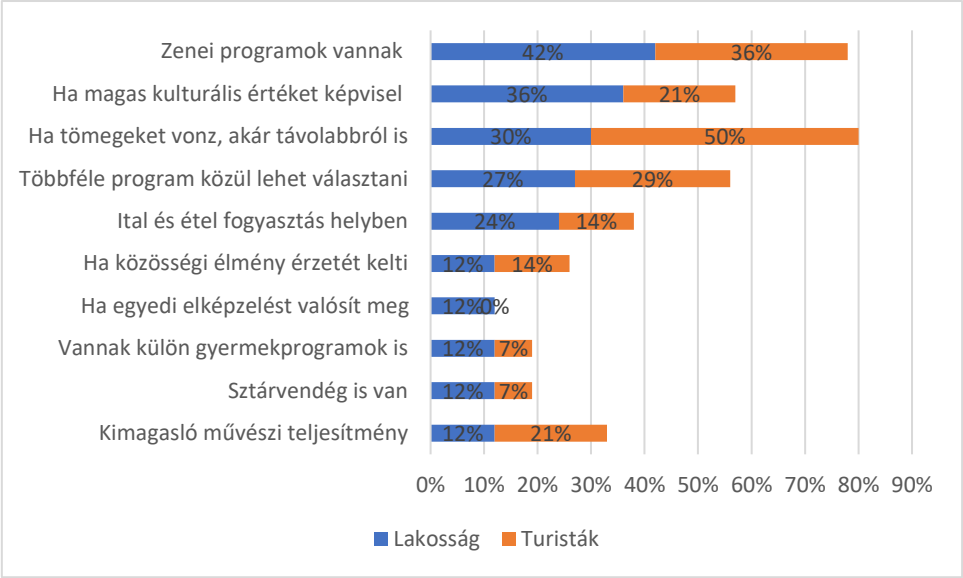

53. ábra: Mitől jó egy kulturális program? (Muraszerdahely)

Egy kulturális program helyiek és turisták általi megítélése – akárcsak Lenti esetében – eltérhet egymástól. Míg a zenei programok mindkét kérdezetti csoport esetében prioritást élveznek, addig a helyi lakosság számára kevésbé fontos szempont, hogy a rendezvény tömegeket vonzzon, ellentétben a turistákkal. A Muraszerdahelyen élő válaszadók ugyancsak fontosabbnak tartják, hogy a kulturális program magas kulturális értéket képviseljen (53. ábra).

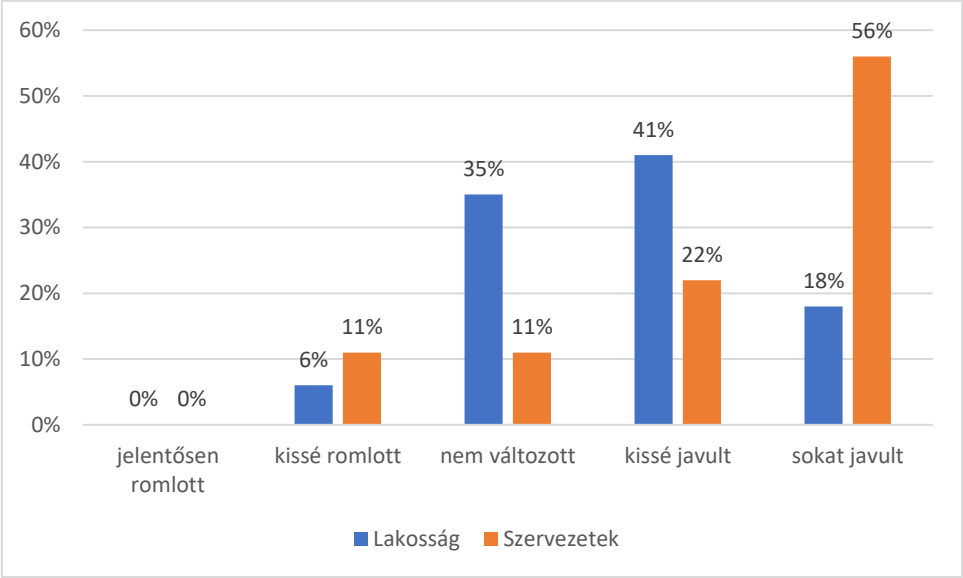

54. ábra: Változott-e kulturális programok minősége az elmúlt években? (Muraszerdahely)

A lakosság és szervezetek képviselőinek többsége egyaránt úgy értékeli, hogy az elmúlt években javult a kulturális programok minősége (54. ábra).

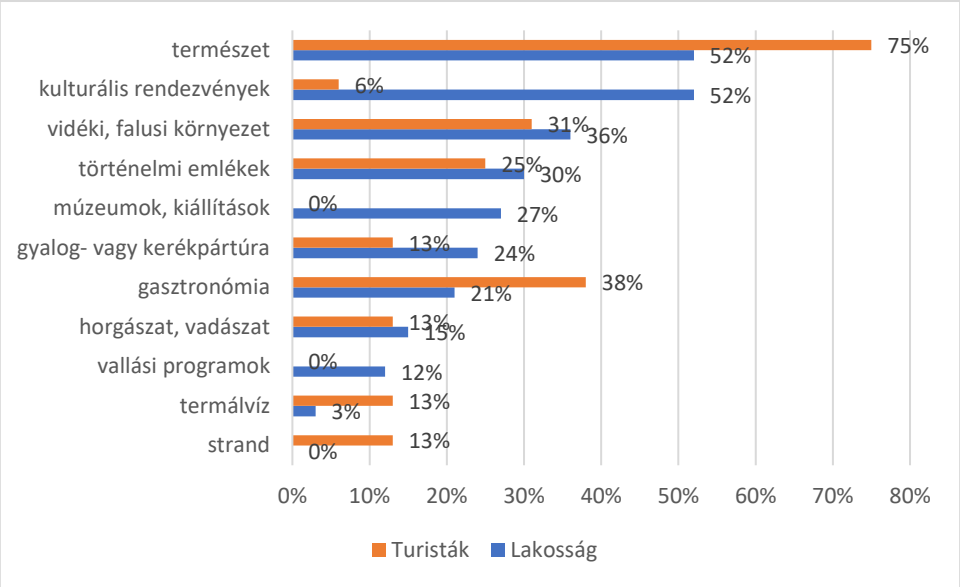

55. ábra: A térség legjelentősebb turisztikai attrakciói a lakosság és a turisták szerint Muraszerdahelyen

A turisták és a lakosság véleménye összhangban áll a tekintetben, miszerint a természeti értékek és a vidéki, falusias környezet, valamint a történelmi emlékek képezik Muraszerdahely legjelentősebb turisztikai attrakcióit (55. ábra). Míg azonban a kulturális rendezvények és a múzeumok a helyiek szerint lényeges vonzerőt képviselnek, addig a turisták szinte egyáltalán nem érzékelik ezt, viszont a helyi gasztronómiát a lakosságnál jobban értékelik. A gasztronómia kapcsán meg kell említeni a Muraközben található borászatokat, amelyet a helyi lakosok is ajánlanának az odalátogatóknak (5. táblázat). A térségben több jelentős állandó kiállítás is található, mint a bányászati múzeum Muraszerdahelyen, a megyei múzeum Csáktornya/Čakovec városában, illetve a természeti örökséget bemutató látogatóközpont Muraszentkereszten/Križovec-ben („Med dvemi vodami”). A kulturális események között a város napját (Nyár a Mura mentén/Ljeto uz Muru), a Szent Márton napot és egy csáktornyai fesztivált említettek a helyiek.

Kulturális programok	Gasztronómia	Természet, aktivitás
Bányászati múzeum Muraszerdahelyen Med dvemi vodami, Križovec Muzej Međimurja, Čakovec Peklenicai olajipari emlékpark Porcijunkolovo (fesztivál Csáktornyán) Szent Márton nap Muraszerdahelyen	Borászatok Tájételeket kínáló éttermek	Séta és kirándulás a Mura mentén Vizi sportok a Murán

5. táblázat: A válaszadók által említett programok és helyi látványosságok

5. A kulturális turizmusban érdekelt szervezetek általános jellemzői

Lenti

A felmérésben helyi önkormányzatok, kulturális intézmények (művelődési ház, könyvtár), civil és egyházi szervezetek, vállalkozások és egyéb szervezetek (helyi nemzetiségi önkormányzat, IKSZT) vettek részt (56. ábra).

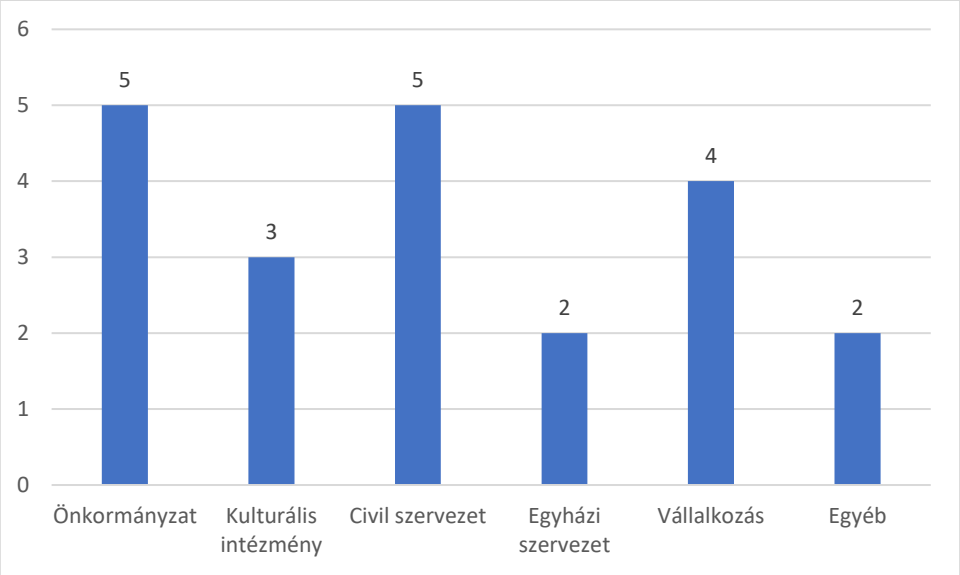

56. ábra: A felmérésben résztvevő szervezetek típusa (Lenti)

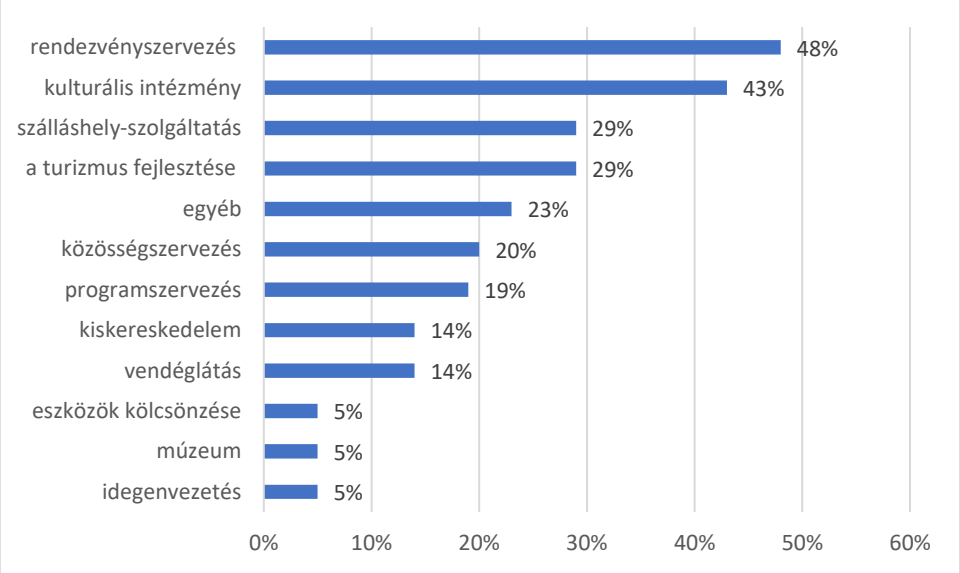

57. ábra: A szervezetek által végzett tevékenységek (Lenti)

A szervezetek több lehetőséget is megjelölhettek, hogy mely tevékenységi körben működnek. A többségük rendezvényszervezési és kulturális feladatokat (kulturális helyszín, hagyomány-őrzés) lát el, a vállalkozások szálláshely-szolgáltatással és vendéglátással foglalkoznak, a helyi

turizmus fejlesztését önkormányzatok és turisztikai szervezetek végzik (57. ábra). A vállalkozások mindegyike kft-ként működik és több, mint 10 éves múlttal rendelkezik.

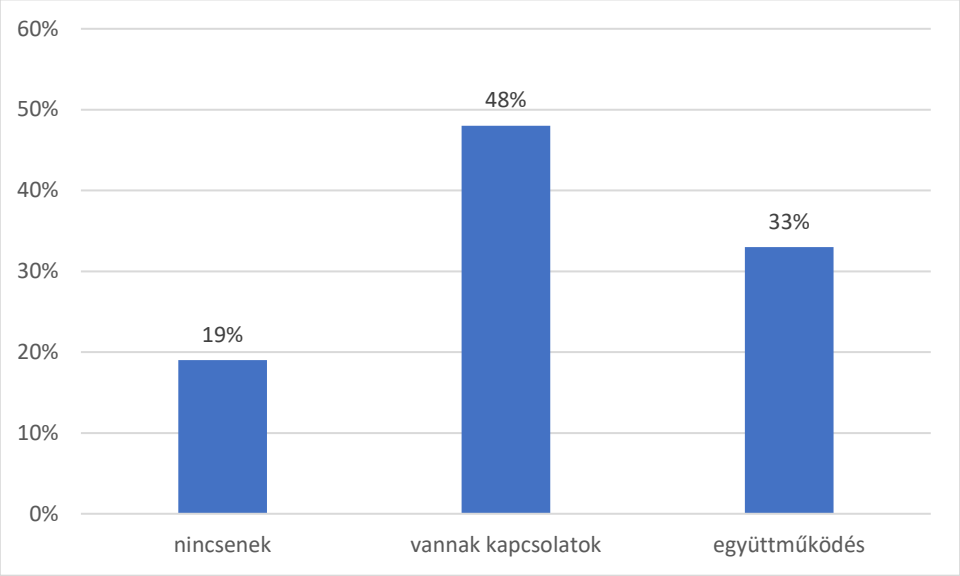

58. ábra: Vannak-e kapcsolataik turisztikai szereplőkkel? (Lenti)

A megkérdezett szervezetek több, mint 80 százalékának vannak kapcsolatai turisztikai szereplőkkel a térségen belül vagy távolabbról, esetenként az országhatáron átnyúlóan, de mindössze egyharmaduk jelölte, hogy ezek tényleges együttműködést takarnak (58. ábra).

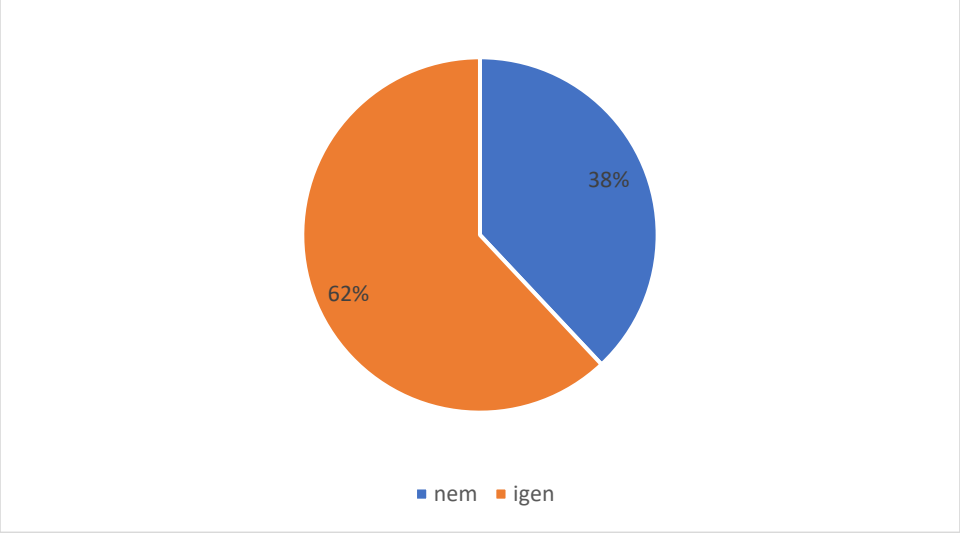

59. ábra: Szerveznek-e jelentősebb kulturális rendezvényeket? (Lenti)

A szervezetek többsége szervez valamilyen jelentősebb kulturális rendezvényt, amely általában kimondottan a helyi lakosságnak szól, illetve kisebb mértékben van turisztikai vonzereje is az eseménynek (59. ábra).

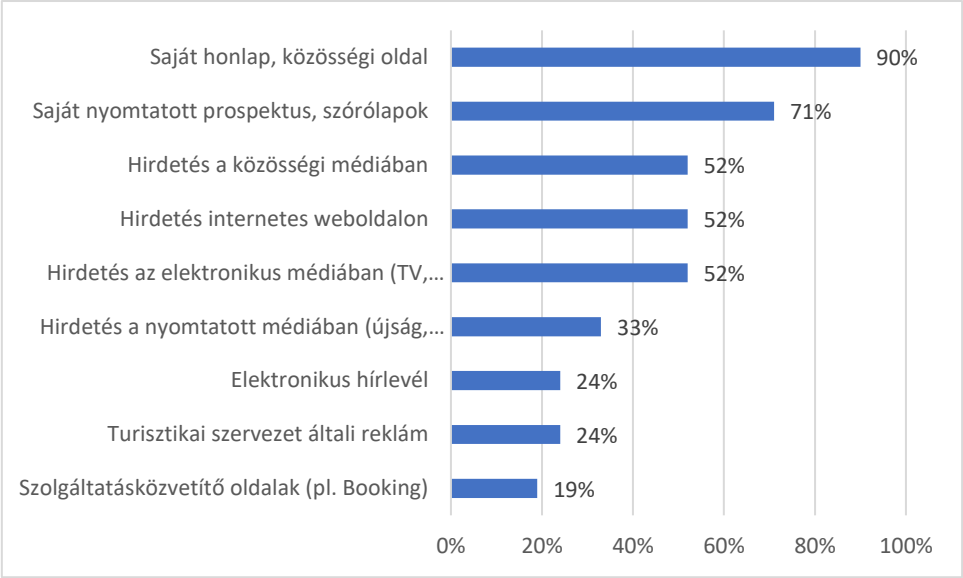

60. ábra: Mely marketing-eszközökre támaszkodik a szervezet? (Lenti)

A megkérdezett szervezetek szinte mindegyike rendelkezik saját honlappal vagy közösségi oldallal, ezen kívül több kommunikációs csatornát is használ (60. ábra).

5.1. A Lenti térségében működő szervezetek közösségimédia-használata

A Lenti térségében működő, felmérésben résztvevő turizmusban és kulturális téren érdekelt szervezetek többsége rendelkezik Facebook profillal, illetve a legfontosabb rendezvényekhez kapcsolódó aloldallal. A közösségi média használatát, a posztolás gyakoriságát, a tartalmak tudatos összeállítását, esztétikáját illetően meglehetősen nagy különbségek vannak az egyes szervezetek között (6. táblázat). A legnagyobb kedvelői és követői számmal a Lenti Gyógyfürdő oldala rendelkezik, de aktivitásban és mozgósításban a Mesés Hetés emelhető ki a leginkább.

	Kategória	Bemutatkozás	Kedvelők	Hányan beszélnek róla
Lenti VMK	Előadó- és rendezvényhelyszín	Megfelelő	1558	0
Lenti Tourinform	Turisztikai tájékoztató központ	Minimális	302	6
Lenti Gyógyfürdő	Gyógyfürdő	Minimális	19169	63
Mesés Hetés	Közösség	Megfelelő	2158	349
Szécsisziget	Szécsisziget község	Minimális	603	3
Fatemplom fesztivál (Gryllus Kft.)	rendezvényhelyszín	Megfelelő	2059	0

6. táblázat: Általános információk a Facebook-oldalról (elemzés: FacePager)

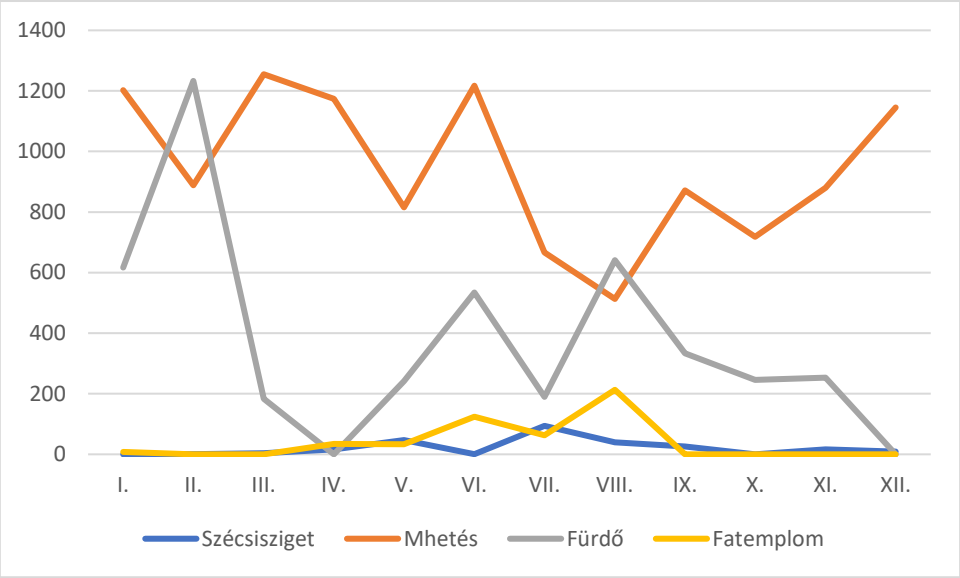

61. ábra: A Facebook-posztokra adott reakciók száma (elemzés: FacePager)

A közösségi médiában megjelentetett posztok számát illetően egyértelműen a Mesés Hetés a legaktívabb, a vizsgált időszakban havonta átlagosan 33 bejegyzést osztott meg, ezen túlmenően az oldal kedvelőinek számához viszonyítva (2158 fő) magas a havi átlagos reagálások száma is (945,4). Az átlagos havi bejegyzések és a közönségreakciók között nagyon erős pozitív összefüggés mutatható ki (r=0,877), a reakciók száma elsősorban a Facebook-posztok számától függ és kevésbé az oldal kedvelőinek számától (r=0,503).[3] Az érdeklődés felkeltéséhez és pozitív visszajelzések gyűjtéséhez ezért javasolható a heti több poszt feltöltése az oldalra.

A Facebook-oldalak látogatóiról, illetve a posztok eléréséről nem rendelkezünk adattal, mivel ez az információ az oldal tulajdonosa számára elérhető. Hasonló profilú elemzésekből azonban tudjuk, hogy a követők/kedvelők körülbelül kétharmada nő és ugyanekkora hányaduk a 35–65 éves korcsoportba tartozik. A legnépszerűbb bejegyzések fotókat és/vagy beágyazott videót is tartalmaznak.

[3] F=82,302; sig=,000

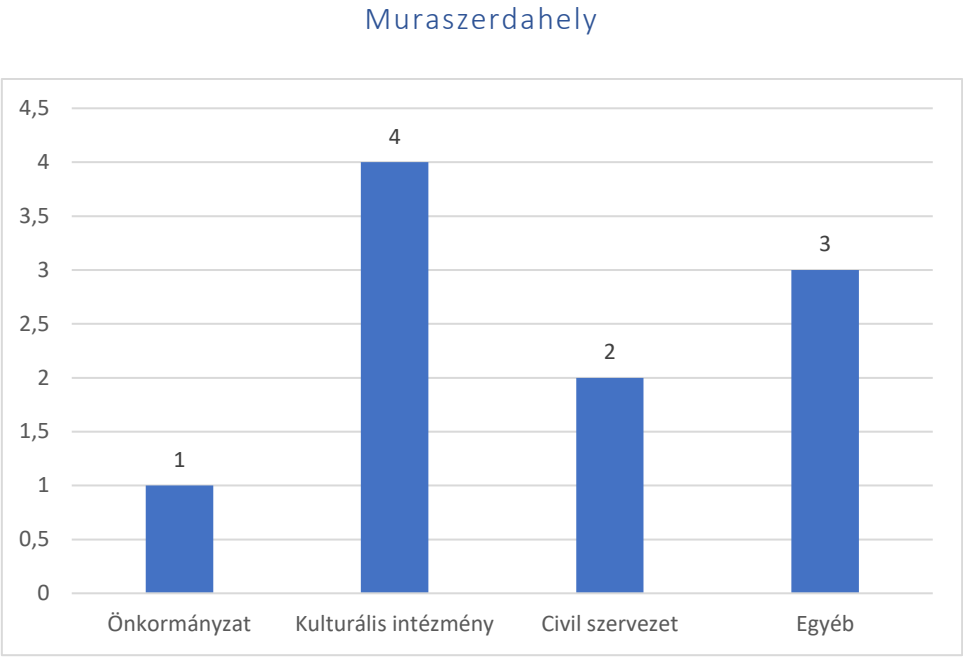

62. ábra: A felmérésben résztvevő szervezetek típusai (Muraszerdahely)

A felmérésben résztvevő muraszerdahelyi szervezetek közül a legnagyobb csoportot a kulturális intézmények (kulturális központ, könyvtár, kulturális és művészeti szervezet) alkotják, ezt követik az egyéb kategóriába sorolt szervezetek (kommunális szolgáltató, játszóház, óvoda), a civil szervezetek (helytörténet, sportegyesület), illetve Muraszerdahely önkormányzata (62. ábra).

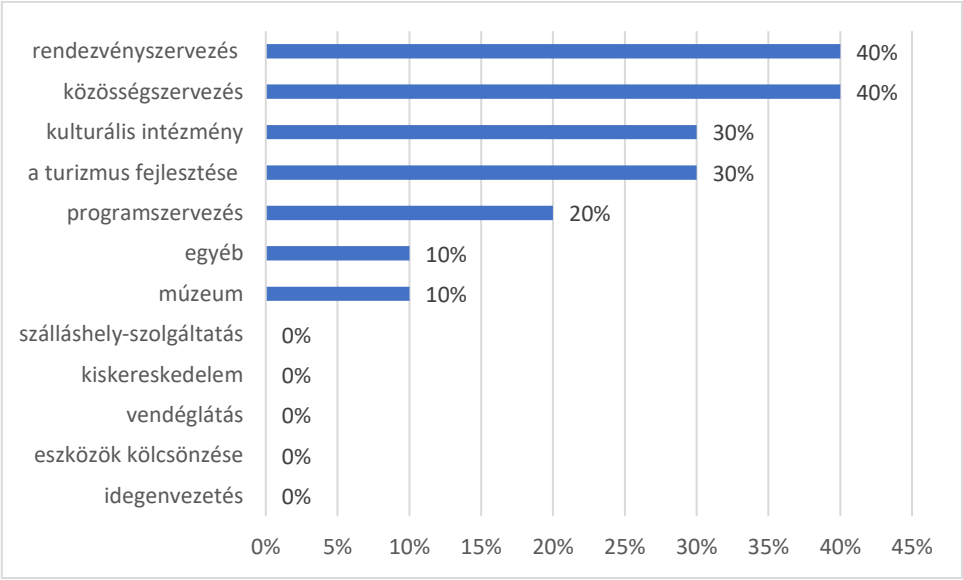

63. ábra: A szervezetek által végzett tevékenységek (Muraszerdahely)

A megkérdezett szervezetek feladatai között megtalálható a rendezvény- és közösségszervezés, kulturális tevékenységek fenntartása, illetve a turizmus fejlesztése (63. ábra).

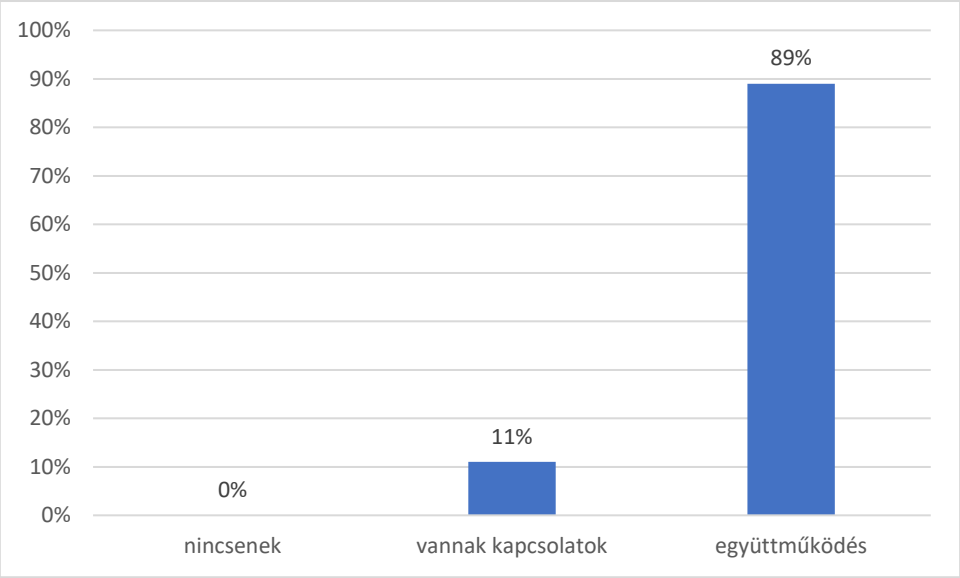

64. ábra: Vannak-e kapcsolataik turisztikai szereplőkkel? (Muraszerdahely)

Míg a Lenti térségében található szervezetek köréből a válaszadók egyharmada számolt be arról, hogy van konkrét együttműködés a térségben vagy azon kívül található turisztikai szervezetekkel, addig Muraszerdahely esetében 89 százalék ez az arány (az együttműködés területét, illetve jellegét nem kérdeztük, de feltehetőleg a városi kulturális programokra vonatkozik).

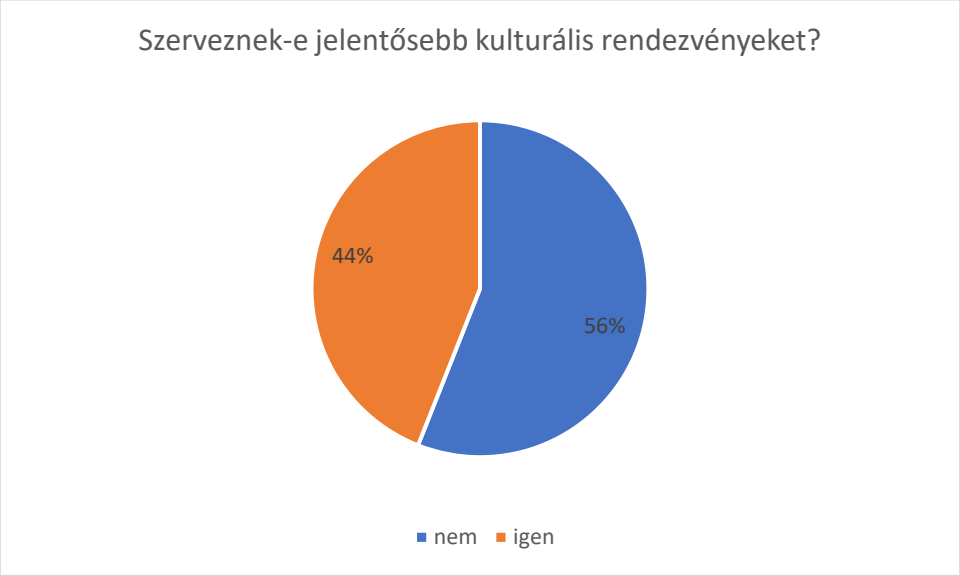

65. ábra: Szerveznek-e jelentősebb kulturális rendezvényeket? (Muraszerdahely)

A felmérésben résztvevő szervezetek többsége nem szervez jelentősebb kulturális rendezvényt (64. ábra). A felsorolt rendezvények közül van néhány, amely rendelkezik turisztikai potenciállal, vagyis döntően a helyi lakosságot szólítja meg, de némi fejlesztéssel lehet idegenforgalmi szerepe.

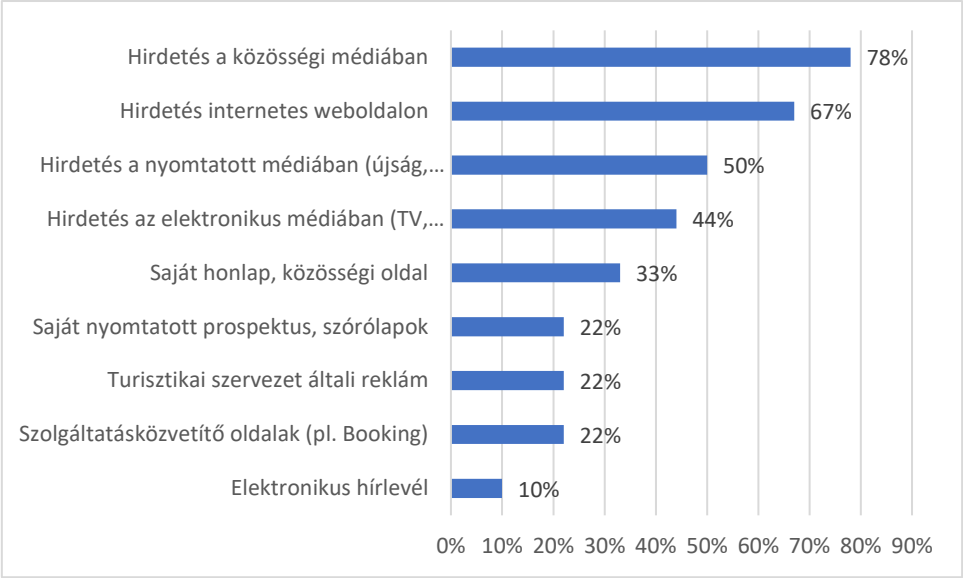

66. ábra: Mely marketing-eszközökre támaszkodik a szervezet? (Muraszerdahely)

A felsorolt kommunikációs csatornák közül a megkérdezett szervezetek a leginkább a fizetett internetes hirdetéseket preferálják. Mindössze egyharmaduk rendelkezik saját weboldallal, illetve közösségi média profillal, ami a közönség eléréséhez fontos lenne. Ennél is kevesebben veszik igénybe a turisztikai szervezetek általi reklámozást (65. ábra).

Mivel a felmérésben résztvevő szervezeteknek – egy kivételével – nincs érdemben vizsgálható Facebook-jelenléte, ezért tartalmi, statisztikai elemzésre nincs lehetőség.

6. A felmérésben résztvevő szervezetek bemutatása

Lenti

Bödeháza Község Önkormányzata

Bödeháza egy 49 lelkes (2019) aprófalu Rédics közelében, amelynek közös önkormányzati hivatalához tartozik a település. Az önkormányzat egyik célkitűzése Hetés néprajzi tájegység hagyományainak megőrzése, illetve turisztikai fejlesztésekkel való összekapcsolása, ezen belül a tájegység tradícióit bemutató rendezvények szervezése. Bödeháza minden évben a pünkösdvasárnapot megelőző héten tartja szentmisével és vásárral egybekötött búcsúját. A falu 1994 óta közösen ünnepli a Szlovéniában élő magyarokkal minden év augusztusának első vasárnapján a Rigánóczi-hegyen a búcsút. A településen néhányan még ismerik a hetési szőttes és a fumu készítésének hagyományait. A helyi idegenforgalom egyetlen falusi szálláshelyét biztosítja a Walnut Garden Diókert vendégház egy több, mint százéves, felújított régi paraszthá épületében. Jelentősebb programok: Hetés vendégül lát, Mesés Hetés.

Csömödér Község Önkormányzata

A göcseji tájegységben található Csömödér lakossága meghaladja a 600 főt. A község nagyon szép természeti környezetben helyezkedik el, amely a kerékpáros és a gyalogos túrázással, az erdei vasúttal és a horgásztavakkal az aktív turizmus iránt érdeklődők számára kínál nagyszerű lehetőségeket. Páka és Csömödér között húzódik az ötvenes évek elején kiépített, több elemből álló katonai erődrendszer. A településvezetés céljai közt szerepel egy kulcsosház, zarándokszállás létrehozása, melynek megvalósulásához az önkormányzatnak nincs saját forrása, mindazonáltal jelenleg a meglévő közösségi színtér fejlesztésén dolgoznak, továbbá egy kerékpáros pihenőt is szeretnének létrehozni információs táblákkal. Az önkormányzat olyan programok szervezésére törekszik, amelyek a településen élő valamennyi korosztály igényeit kielégítik.

Szentgyörgyvölgy Község Önkormányzata

A Vas és Zala megye határán található Szentgyörgyvölgy révén Lenti térsége az Őrséghez is kapcsolódik. A közel négyszáz lelkes község egyik legjelentősebb látványossága a későbarokk stílusú református templom. Az őrségi néprajzi és kézműves örökséget ápolja Csótár Rezső fazekas, népi iparművész műhelye, ahol az érdeklődők nemcsak a mesterséget ismerhetik meg, hanem a tájegység népi kultúráját is. A falu határában található a GÓ-NA Szabadidőközpont és Étterem, amely nemcsak szabadidős helyszínt, hanem szállást és vendéglátást is biztosít. A turisták elszállásolására továbbá a Vendégházban és a Molnár Portán van lehetőség.

Szécsisziget Község Önkormányzata

A kétszázfős község Lentitől 10 kilométerre, a Zalai dombság Mura és Zala folyók völgyei által közrefogott területen, a Közép-Zalai dombságon, a Kerka folyó partján helyezkedik el. Az önkormányzat a település turizmusának a fejlesztését tarja egyik legfontosabb céljának, ennek részeként a kastély kiállító térként, programhelyszínként és szálláshelyként való hasznosítását, illetve fejlesztését, valamint turista útvonalak kialakítását határozták meg prioritásként. Jelentősebb programok: Szapáry napok, Őszi hacacáré.

Szilvágy Község Önkormányzata

Az erdőkkel körülvett 188 fős község a Göcsej nyugati oldalán fekszik. A település erdőségei kiváló lehetőséget teremtenek a túrázásra, de a Vargánya tanösvény mentén a gombafajtákkal is megismerkedhetnek a látogatók. A településvezetés a kötelező és választott önkormányzati feladatok adta kereteken belül a településszépítést és a szabadidős programok szervezését tűzte ki célul. A legjelentősebb rendezvény a településen a Göcseji Szilvafesztivál

Gönczi Ferenc Művelődési Otthon, Nova

Göcsej középpontjában található a csaknem nyolcszázfő lakosú Nova község a természeti látnivalók mellett jelentős helytörténeti bemutatója és kulturális programjai miatt is érdekes lehet a turisták számára. A novai művelődési otthon elsődleges feladata a helyi kulturális igények kielégítése, ezen kívül fontos részt vállalnak Göcsej tájegység hírnevének öregbítésében is, amihez bevonják a község civil szervezeteit is. A legfontosabb kulturális rendezvényük a Göcseji Aratónapok.

Városi Könyvtár, Lenti

A könyvtár feladata elsősorban a helyi lakosság könyvtári ellátása és az információhoz, a tudáshoz való szabad hozzáférés biztosítása. Másrészről közösségi színtér biztosítása a lakosság közösségi tevékenységeihez és a szabadidő hasznos eltöltéséhez, továbbá a felhasználói igényeknek megfelelő szolgálatatások biztosítása

Városi Művelődési Központ, Lenti

A lenti Kultúrház 1954-ben kezdte meg működését, jelenlegi formájában 2007 óta üzemel. Programjai közt korosztályi rendezvények, szórakoztató műsorok, magas művészeti előadások és más, különleges előadásformák mellett a közösségépítés és a hagyományápolás is nagy szerepet játszik. A művelődési központ feladata Lenti város és térségének közművelődési és

kulturális életének szervezése, irányítása, a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítése és fenntartásának segítése, programok szervezése minden korosztály számára. A kulturális intézmény mindemellett a település környezetének, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárását, a civil közösségek (rendszeres művelődési közösségek és amatőr alkotó, művészeti közösségek) munkájának támogatását is feladatának tekinti. További célja a kulturális alapú gazdaságfejlesztés előmozdítása, többek között a termelői és kézműves vásárok szervezésével.

Civil Nyugdíjasklub Lenti

A nyugdíjasklub tíz éve alakult, a jelenlegi taglétszám 37 fő. A szervezet célja, hogy tartalmas programok szervezzen a tagjai, illetve a nyugdíjas korúak részére (előadások, színházlátogatás kirándulás, kerékpározás, teke). Évente körülbelül 15 saját eseményt tartanak, köztük előadásokat különféle témákban. Megtartják egyebek mellett a nőnapot, férfinapot, farsangi mulatságot, karácsonyi műsort, szerveznek vetélkedőket, sportnapot, működik a gyalogló idősklub, illetve a társklubok rendezvényein és a városi eseményeken is jelen vannak.

Kerka Kulturális Egyesület

A Kerka Kulturális Egyesület 2000-ben jött létre azzal a céllal, hogy a lenti fiatalok körében népszerűsítse a néptánc oktatást, megismertesse őket a magyar néptánc hagyományaival, kialakítsa és fejlessze a néptánc kultúrát, kulturális programok segítségével erősítse a fiatalok közösségét. A felnőtt és gyermek együttesek heti több alkalommal is fellépést biztosítanak szinte egész évben Lenti város és a környező települések programjaihoz, rendezvényeihez, de számos alkalommal más megye településein is műsort adnak, többek között szlovéniai, horvátországi és ausztriai vendégszerepléseken is részt vesznek. Az egyesület célja a hazai és a határon túli magyar és nemzetiségi néptánc, illetve népzenei hagyományok feldolgozása, ápolása és tovább örökítése.

Lenti és Térsége Turisztikai Egyesület

Az egyesület 2011-ben jött létre a turizmusban érdekelt helyi és környékbeli vállalkozók összefogásával, így a Lenti és Térsége Turisztikai Egyesület több mint 40 településén látja el tevékenységét és segíti a térség turisztikai céljainak megvalósítását. A szakmai kezdeményezés elsődleges célja az idegenforgalmi vállalkozások érdekképviselete, az összehangolt termékfejlesztés, a marketingstratégia kialakítása, valamint a vendégek részére a térség számtalan turisztikai attrakciójának hatékony közvetítése és koordinálása. A szerveződés további céljai: a térségi arculat kialakítása, és/vagy meglévő frissítése, továbbfejlesztése, marketinganyagok

készítése, a térségi látnivalókat, szolgáltatásokat bemutató nyomtatott kiadvány készítése és/vagy online felület, digitális tartalom kialakítása, fejlesztése, innovatív marketing eszközök használata.

Lenti és Térsége Vidékfejlesztési Egyesület

Az egyesület célja a Lenti járásban, az egyesület működési területén lévő 42 település terület- és vidékfejlesztésének támogatása a LEADER források segítségével, amelynek térségi fejlesztési keretének felhasználását segíti az egyesület által működtetett munkaszervezet. Az egyesület működési területén található települések, szolgáltatók, látnivalók népszerűsítése az egyesület online kommunikációs felületein a vidéki térség vonzerejének növelése érdekében. Ernyőszervezeti szerep – a kapacitásoknak megfelelően – a civil közösségek fejlesztésére, munkájuk segítésére.

Tourinform Lenti

A Tourinform iroda feladata az országos, illetve az iroda működési területén lévő turisztikai látnivalókról, vállalkozásokról, programokról, lehetőségekről a bel- és külföldi turisták versenysemleges, naprakész, átfogó informálása. A szakmai felügyeletet ellátó és az országos turisztikai adatbázist működtető Magyar Turisztikai Ügynökség számára folyamatosan adatokat szolgáltat a vonzáskörzetéhez tartozó turisztikai vállalkozásokról és attrakciókról. A Magyar Turisztikai Ügynökség kiadványainak, régiók, kisrégiók, valamint az iroda működési területén kiadott, továbbá saját kiadványai bemutatása és átadása az érdeklődőknek. Folyamatos szakmai kapcsolattartás a helyi turisztikai szolgáltatókkal, vállalkozókkal, a különböző szakmai szervezetekkel, intézményekkel.

Kolping Támogató és Foglalkoztató Központ

A Kolping Támogató és Foglalkoztató Központ Lenti városközpontjában, a Dr. Hetés Ferenc rendelőintézet emeleti szintjén található. Szociális alapellátás keretein belül a térségben élő fogyatékos személyek számára biztosít nappali ellátást és támogató szolgáltatást, illetve rehabilitációs fejlesztő foglakoztatást.

Lenti Szent Katalin Kolping Család

Tevékenysége az élet valamennyi területét felöleli és a katolikus társadalmi tanítás gyakorlati megvalósítására törekszik.

Gosztola Gyöngye Hotel

A Gosztola Gyöngye Spa & Élményhotel 1999-ben nyílt meg panzióként, 6 szobával Magyarország egyik legkisebb falujában, Gosztolában. A több mint 300 méter magasan fekvő falu, Lenti városától 5 km-re, mindössze 16 állandó lakójával, csendes, erdei környezetben. A szállod jelenleg 40 szobával, 90 férőhellyel rendelkezik. A vállalkozás célja egyedi szolgáltatásnyújtás magas minőségben, továbbá a helyi értékek beépítése a kínálatba.

Gryllus Kft.

A vállalkozás által szervezett Fatemplom Fesztivál célja minőségi világzenei, népzenei és könnyűzenei produkciókat, valamint komolyabb, szakrális előadásokat nyújtani a hármashatár térségében lakó, vagy kiránduló közönségnek. A népszerűbb produkciókat is magas zenei színvonalat képviselő, hiteles előadók mutatják be.

Lenti Gyógyfürdő Kft.

Az önkormányzati tulajdonban lévő vállalkozás célja minőségi szálláshely- és vendéglátásszolgáltatás nyújtása, továbbá minőségi fürdő- és egészségturisztikai szolgáltatás biztosítása a térségben. A turisztikai fejlesztések iránya között szerepel az élményturizmus megteremtése.

Silvanus Hotel

A panzió 2000 januárjában nyílt meg Lentiben, két épületből áll. A 32 jól kialakított és felszerelt szobában 80 személynek tudnak szállást adni, ezen kívül a hotel rendelkezünk még egy apartmannal is. A szálláshely kialakításakor gondoltak a mozgáskorlátozottakra is.

Iklódbördőce IKSZT

A szolgáltató tér célja, hogy a művelődő közösségek számára biztosítsa a helyszínt és a működési feltételeket, erősítse a generációk közti kapcsolatot, részt vegyen a település kulturális életében, segítse a hagyományápolást és a helyi ünnepek megrendezését.

Lenti Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata

A nemzetiségi önkormányzat feladata a kisebbségi érdekek védelme és képviselete, a roma kultúra erősítése: hagyományőrzés (tánc, zene, nyelv megőrzése), roma történelem ismertetése.

Centar za kulturu „Rudar”

2019 -ben alapították, ennek ellenére a kulturális tevékenység nagy múltra tekint vissza Muraszerdahelyen. A kulturális-művészeti amatőrizmus a két világháború közötti időszakban gyökerezik. A kulturális események első központja ekkor a Sokolski dom képviselője volt, a második világháború után épült a "Rudar" mozi és kezdte meg működését. Središće népének ezen a kultikus helyén sok barátság és szerelmi kapcsolat született és sok generációt szolgált ki. Mivel a mozit évek óta nem újították fel, és a videotékák konkurenciát jelentettek, a közönség érdeklődése fokozatosan megszűnt. Végül 2003-ban bezárt a mozi. A város, majd a minisztérium és a megye erőfeszítései révén a létesítményt 2017 -ben teljesen felújították és ünnepélyesen megnyitották. A szervezet célja a muraszerdahelyi kulturális élet javítása, továbbá különböző programok szervezése a Rudar Kulturális Központban és a város területén.

Turistička zajednica Grada Mursko Središće

A szervezet célja Mursko Središće város turisztikai fejlesztése, rendezvényszervezés. Jelentősebb rendezvények: Dan grada – Ljeto uz Muru (A város napja – Nyár a Mura mentén), Martinje u Gradu rudara (Mártonnap), Advent u Gradu rudara (Advent).

Grad Mursko Središće

Muraszerdahely önkormányzatának fő célkitűzései közé tartozik, hogy a helyi lakosság számára biztonságos és minőségi életet biztosítsanak, továbbá a város területén megtalálható települések infrastruktúráját fejlesszék. Jelentősebb rendezvények: Farsangi karnevál, Gyermeknap.

Centar za istraživanje Međimurja

A központ Međimurje múltját, történetét kutatja. Főbb feladatai közé tartozik a tudományos közlemények kiadása, valamint ismeretterjesztő előadások megrendezése.

MURS-EKOM d.o.o.

Középpontban a kiváló kommunális szolgáltatások folyamatos biztosítása áll. Ennek eszköze a saját technikai-technológiai és az emberi erőforrások folyamatos fejlesztése, a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés elveire összpontosítva. A munkavállalók folyamatos oktatásának biztosítása, aktív részvétel az ökológia és a fenntartható fejlődés előmozdításában. Céljuk

stratégiai kulccsá válni a települések és városok vizuális identitásának meghatározásában és fenntartásában, amely működésével javítja a lakosok életminőségét. Missziójuk, hogy a felelős magatartáson és üzletmeneten keresztül meghatározó tényezővé váljanak a környezetvédelem területén. Az európai szabványok elérése a hulladékgyűjtésben és ártalmatlanításban a lakókkal való együttműködés és oktatás révén.

Dječji vrtić „Maslačak"

A korai és óvodás korú gyermekek holisztikus növekedésének és fejlődésének ösztönzése. A szülők támogatása a gyermeknevelésben. Részvétel a város és környékének kulturális és társadalmi eseményeiben.

Udruga sportske rekreacije Sport za sve

Sportegyesület, minden generáció számára a testmozgás biztosítása, támogatása.

Društvo „Naša djeca" Mursko Središće

Játszóház. Minőségi szabadidő biztosítása a gyermekek számára, egyúttal a szülők támogatása. Részvétel a város és környékének kulturális és társadalmi eseményeiben.

Kulturno umjetničko društvo Mura

Régiónk hagyományos táncainak és dalainak ápolása. A polgárok bevonása a város kulturális és társadalmi életébe. A kulturális örökség bemutatása különböző rendezvényeken és projekteken keresztül. Jelentősebb rendezvények: Murski folklorni i tamburaški susreti (Folklór- és tamburatalálkozók), Pjesma gradu rudara (Egy dal a bányászvárosnak).

Gradska knjižnica i čitaonica Mursko Središće

Alapvető és innovatív könyvtári és információs szolgáltatások fejlesztése, valamint olyan új technológiák alkalmazása, amelyek kielégítik a valós és potenciális felhasználók kulturális, oktatási és információs igényeit modern környezetünkben, a hagyományos és modern médiában. A könyvtár a helyi közösség találkozóhelyeként és a kulturális központjaként is pozícionálja magát.

7. A kulturális rendezvények és látnivalók áttekintése

7.1. Kulturális rendezvények Lenti térségében

A kulturális rendezvények turisztikai jelentőségét a válaszadó szervezetek képviselői egy négyfokú skála segítségével értékelhették, amelynek fő szempontja a helyi lakosság és a turisták aránya volt. Eszerint a komoly turisztikai vonzerővel rendelkezik az az esemény, amelyen nagy arányban vesznek részt turisták, programja versenyképes a regionális, illetve országos kulturális rendezvények között. A „némi turisztikai vonzerővel rendelkező" rendezvények nem kimondottan olyan programok, amelyekre nagy számban, távolabbról is érkeznének vendégek, de a környékbeli települések lakói és az itt tartózkodó turisták is látogatják az eseményt. A következő kategóriába tartozó rendezvények inkább a helyi lakosságnak szólnak, de némi fejlesztéssel lehet turisztikai szerepük. Végül vannak olyan események, amelyek kimondottan a lakosságnak szólnak, és a szervezetek nem is törekszenek rá, hogy ez változzon.

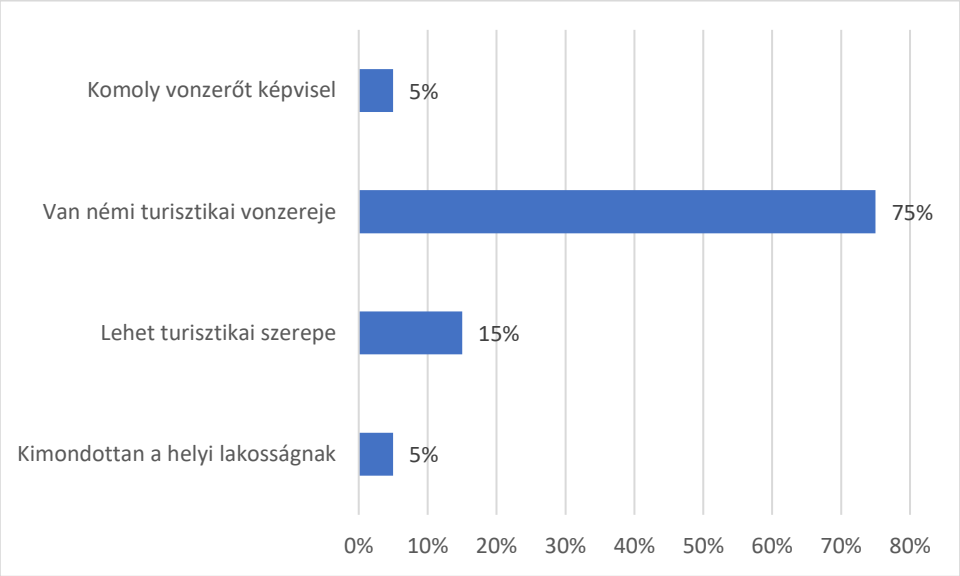

67. ábra: A rendezvények turisztikai vonzereje (Lenti)

A felmérésben résztvevő szervezetek válaszai alapján a Lenti térségében megvalósuló rendezvények háromnegyedének van némi turisztikai vonzereje, de nem ez az elsődleges jellemzőjük (67. ábra). Komolyabb turisztikai vonzerőt mindössze a magyarföldi Fatemplom fesztivál rendezvény képvisel.

A szervezetek egyharmada szervez valamilyen speciális társadalmi csoport számára kulturális rendezvényt (68. ábra), melyek célcsoportjai az etnikai kisebbségek (romák), hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők, nagycsaládosok, illetve idős korúak. Ezek a rendezvények nem

szolgálnak turisztikai célokat, elsősorban az érintettek és hozzátartozóik számára szervezik őket, szerepük a szórakoztatás, a kultúraközvetítés és a közösségépítés terén van.

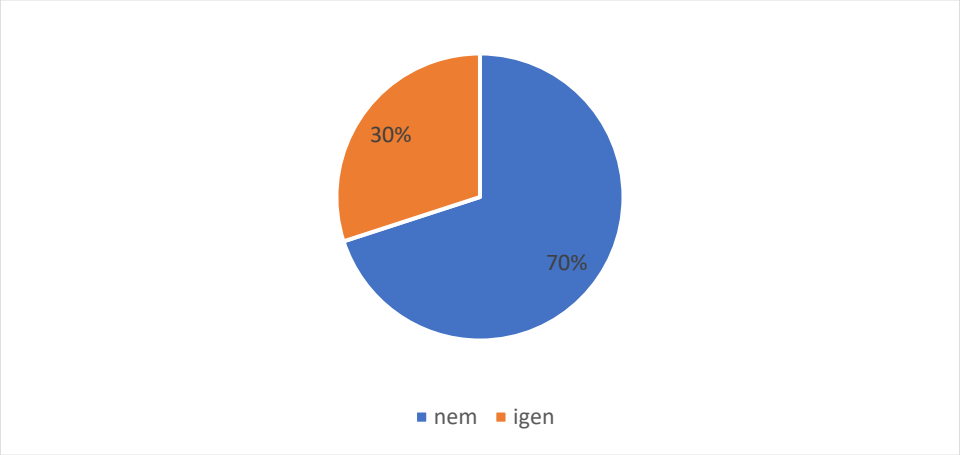

68. ábra: Vannak-e rendezvényeik a speciális társadalmi csoportok számára? (Lenti)

A következőkben áttekintjük a térség és az általunk megkérdezett szervezetek legfontosabb rendezvényeit. Az összefoglalók a szervezetek által kitöltött adatlapok, illetve az online média-megjelenések, közösségi médiában elérhető információk alapján készültek.

Mind magyar, mind horvát részről elmondható, hogy minél közvetlenebb a kapcsolat adott esemény, program és a honlapot, közösségi média oldalt gondozó/tartalmi feltöltést végző szervezettel, annál gyakrabban jelennek meg a hagyományos médiában információk a rendezvényekről. A hírek két nagyobb csoportra bonthatók: egyfelől *beharangozó, meghívó hírekre,* amelyek előzetesen invitálnak adott eseményen való részvételre, másfelől adott esemény megvalósulásáról megjelenő hírekre.

Az invitáló hírek esetében jellemző a „plakátszerű" programismertető, amely gyakran képként jelenik meg adott oldalon. Ez az információ könnyen áttekinthető, kellően figyelemfelkeltő tud lenni, ha vizuálisan jó tervezett a felület. A képi információkkal való kommunikáció kiemelten fontos a közösségi médiák platformjain (facebook, Instagram). Az országos turisztikai portálokon jelenleg (2021-ben) található információk nem eseményekre, hanem folyamatosan elérhető, vagy rendszeresen ismétlődő programokra mutatnak. Horvát és magyar oldalon a területen található látnivalók (múzeum, emlékhely, fürdő, helyi termelői piac, erdei vasút) ismertetésére koncentrálnak az oldalak. Ki kell emelni, hogy míg magyar internetes oldalaknál a honlapokhoz általában kapcsolódik valamilyen közösségi média felület, addig horvát oldalon ez szinte teljesen hiányzik, a kommunikáció ezen formáját alig használják. A rendezvény megvalósulása után megjelenő információs blokkok elsődlegesen a helyi, térségi és a megyei szintű hírportálokon jelennek meg.

Tőzike Fesztivál

Helyszín: Lenti

Időpont: 2019. 03. 02.

Első ízben egy pályázat keretében került megszervezésre, amelyhez kapcsolódott egy felújított épület hivatalos átadása. A program szervezője a Gyógyhelyünk Lenti Egészségturisztikai Közalapítvány volt. A rendezvény céljaként a helyi, térségi értékek bemutatását határozta meg, kiemelten a Lenti parkerdőben tavasszal tömegesen virágzó tőzikére.

Majális

Helyszín: Lenti

Időpont: 2019. 05. 01.

A program szervezője a Városi Művelődési Központ Lenti. Egész napos szórakoztató, kulturális rendezvény, amelyen minden korosztály megtalálhatja az érdeklődésének megfelelő kikapcsolódási lehetőséget. A programkínálat: amatőr művészeti csoportok, sztárvendégek, kézművesbemutatók és foglalkozások, családi programok, játszóház.

Hetés vendégül lát

Helyszín: Bödeháza

Időpont: 2019. 06. 02-03.

Több település összefogásában megvalósuló programsorozat, amelyben meghatározó a „Hetés vendégül lát" bödeházai gasztronómiai esemény. Hetés, mint néprajzi egység értékeit mutatják be az ételektől az egyedi szőttesig. A program saját facebook oldallal rendelkezik, amelyen Hetéshez kapcsolódó eseményről hírek, hozzászólások jelennek meg. (Az oldalnak jelenleg 427 követője van.) A rendezvényhez kapcsolódik még a https://hetesifalvak.hu/ oldal, ami 2007-től 2015-ig számol be a hetési falvakban megrendezésre került programokról, de azóta nem frissült.

Lenti Nyári Esték rendezvénysorozat

Helyszín: Lenti

Időpont: 2019. 06. 08. kéthetente, péntek este

A nyári hónapokban általában kéthetente megrendezett zenés szórakoztató programok ismert és neves előadók zenekarok fellépésével kellemes időtöltést kínál a rendezvény látogatóinak. Kiegészítő programokkal színesítve, mint például gyermekeknek játszóház, termelői, kézműves kirakodó vásár, büfészolgáltatás tájjellegű ételekkel. A programról előzetes hír jelenik meg

a város, a városi művelődési központ és a legnagyobb helyi szálláshely honlapján. A rendezvénysorozat elemeiről információ szerezhető a https://www.programturizmus.hu/ honlapról, a helyi tourinform iroda adatszolgáltatása alapján. A program ingyenesen látogatható. A lebonyolításról rendszeresen jelenik meg hír a megyei sajtóban (Zalai Hírlap).

Fatemplom fesztivál

Helyszín: Magyarföld

Időpont: 2019. 07. 12–14.

Az évek során közkedvelt eseményé nőtte ki magát a rendezvény. Visszatérő, hűséges közönségük van, akik már számítanak erre a programra. Nagyon sokaknak ad lelki feltöltődést a fesztiválzáró istentisztelet is, most már olyan sokat érkeznek erre az eseményre, hogy a templomon kívül rendezkedtek be, hogy mindenki elférjen. Önálló honlappal/facebook oldallal rendelkező, erre szakosodott rendezvényszervező iroda által koordinált művészeti fesztivál, amely egy kis településre invitálja az igényes zenei élményre (népzene, komolyzene, egyházi zenék) vágyókat. A rendezvény belépővel/bérlettel látogatható. Beharangozó információ közlése jól megszervezett. A facebook oldalát több, mint 2000 ember követi. Hír jelenik meg róla a programturizmus honlapon és a https://www.mma.hu/ (Magyar Művészeti Akadémia) honlapján is.

Göcseji Aratónapok

Helyszín: Nova

Időpont: 2019. 07. 12-14.

Nova község 1987. óta szervezi meg minden nyáron a Zala megyei kézikaszás arató- és csép-hadarós cséplőversenyt, aratási étel- és italbemutatóval egybekötve. A település akkori vezetői, Kiss Mihály, Nova népművelőjének ötlete nyomán, nagy lelkesedéssel, hagyományteremtő szándékkal fogtak hozzá az első verseny megszervezéséhez. A modern gépi technológiának köszönhetően az idősebbeknek már csak nosztalgia a kézi aratás, a fiataloknak viszont annál nagyobb kuriózum. Ingyenesen látogatható az aratás néprajzi ünnepkörhöz kapcsolódó többnapos rendezvény, önálló honlappal, melyet az önkormányzat a kulturális intézményén keresztül szervez. A kétnapos rendezvény alatt számos program várja az érdeklődőket (programismertetés plakátszerű megjelenítéssel). A facebook oldalát 699 fő követi az eseménynek. Beharangozó hír jelenik meg a programturizmus honlapon. A rendezvény becsatlakozott a „Göcseji Dombérozó" Térségi kulturális randevú eseménysorozatába. Ennek a térségi kezdeményezésnek van önálló honlapja http://gocsejidomberozo.hu/, így a rendezvényt több egyenrangú platform is népszerűsíti. A program megvalósulásáról a térségi és a megyei sajtó is beszámol.

Szapáry napok

Helyszín: Szécsisziget

Időpont: 2019. 07. 28., 2019. 08. 02-03.

A Szapáry napok összehozza az itt élő és elköltözött családokat. Programok: kézműveskiállítások, főzőverseny, könnyűzenei koncertek, népdalok, helytörténeti előadás. Jelentős vonzerő a térség lakói és az odalátogató turisták számára is.

Folklórest, Nyári Este a Kerka Táncegyüttessel

Helyszín: Lenti

Időpont: 2019. 08. 16.

A Kerka Táncegyüttes interaktív műsora vendégszereplőkkel.

Reszneki Parasztolimpia

Helyszín: Resznek

Időpont: 2019. 08. 18.

A jelentkező csapatokra hagyományosan tréfás, a falusi életmódhoz kapcsolódó, illetve részben annak az eszközeit is felhasználó ügyességi feladatok várnak. A játékokkal párhuzamosan főzőverseny is vár a résztvevőkre. A rendezvény szórakoztató programokkal zárul.

Kantin Fesztivál és Motoros Találkozó

Helyszín: Lovászi

Időpont: 2019. 08. 24.

Könnyűzene, motorosfelvonulás és bemutatók, gasztronómiai kínálat. Regionális jelentőségű könnyűzenei fesztivál, amelyhez facebook oldal is csatlakozik. Ez a rendezvény belépődíjas, rendezője a Kantin Gasztrokocsma. Mind beharangozó, mind a megvalósításról beszámoló hír megjelent a megyei napilapban.

Roma nap

Helyszín: Lenti

Időpont: 2019. 08. 31.

Kulturális program roma származású művészek bevonásával. Megmutatja a roma kultúra kevésbé ismert értékeit, betekintést nyújt a roma közösség életébe, célja a hagyományátadás.

Göcseji Szilvafesztivál

Helyszín: Szilvágy

Időpont: 2019. 09. 14.

A rendezvény 15 éve minden évben megrendezésre kerül, szeptember 2 . szombatján. Bemutatja Göcsej gasztronómiai, kulturális hagyományait, népi kézművességét. Szilvás étel bemutató, szilvapálinka verseny, bográcsos étel főzőverseny, majd amatőr kulturális csoportok bemutatkozása, színművészek, énekesek fellépése után este táncház zárja a napot. A gasztro-kulturális esemény egy 200 fős kistelepülés látványos megmozdulása a hagyományápolás és a kulináris élvezetek nyújtása terén. A programot az önkormányzat és egy egyesület szervezi. Részletes információ az egyesület honlapján szerezhető https://szilvagyertegyesulet.hu/. A megvalósításról a megyei napilapja rendszeresen beszámol.

Őszi Fesztivál

Helyszín: Lenti

Időpont: 2019. 09. 20-21.

A több évtizedes rendezvény a hagyományok ápolását célozza meg. A kétnapos rendezvény széles, sokszínű programkínálata: kézműves és termelői kirakodó vásár, családi programok, népi játszótér, játszóház, vidámpark, kézműves bemutatók, foglalkozások, kulturális programok, a helyi amatőr művészeti csoportok, szólisták bemutatkozásai mellett, ismert, neves fellépőkkel, sztárvendégekkel, helyi gasztronómia, házias jellegű ételekkel, helyi termelői borokkal, pálinkával. Az esemény zenés-gasztronómiai ünnep, amelynek központi eleme a rendezvény tér mellett lebonyolított főzőverseny. Gyermekek számára külön programelemeket hirdetnek meg. A programról előzetes hír jelenik meg a város, a városi művelődési központ és a legnagyobb helyi szálláshely honlapján. A rendezvénysorozat elemeiről információ szerezhető a https://www.programturizmus.hu/ honlapról, a helyi tourinform iroda adatszolgáltatása alapján. https://www.programturizmus.hu/A program ingyenesen látogatható. A lebonyolításról rendszeresen jelenik meg hír a megyei sajtóban (Zalai Hírlap).

Márton Nap

Helyszín: Lenti és több település

Időpont: 2019. 11. 08.

Kimondottan gasztronómiai program helyi, környékbeli borok és tradicionális paraszt ételek bemutatásával. A programról előzetes hír jelenik meg a város, a városi művelődési központ és

a legnagyobb helyi szálláshely honlapján. https://www.programturizmus.hu/A program ingyenesen látogatható. Kapcsolódási lehetőség a Csömödéri Állami Erdei Vasút által meghirdetett Márton-napi járataira a Lenti-Csömödér-Lenti útvonalon. Ez egy szalonkocsis vonatozás, amelyen libás menüt szolgálnak fel. A lebonyolításról rendszeresen jelenik meg hír a megyei sajtóban (Zalai Hírlap, Lenti és Vidéke havilap).

Mesés Hetés rendezvények

Helyszín: Bödeháza

Időpont: 2019. 12. 27.

A legnagyobb rendezvénye a Koccintós túra karácsony és szilveszter között a Hetés Barátság Parkban. Ez a park a szlovén-magyar határon fekszik. fele magyar területen Bödeházához tartozik, fele pedig a szlovéniai Zsitkóchoz.

7.2. Jelentősebb kulturális látnivalók Lenti térségében

A rendezvények mellett a kulturális turizmus másik fontos ágazatát a helyhez kötött, a település és/vagy a térség történelmi múltjának egy-egy fontos szeletét őrző látványosságok, építészeti és művészeti örökség, múzeumok, szabadtéri vagy beltéri bemutatóhelyek és kiállítási tárgyaik alkotják. A Lenti közelében található kulturális látnivalók a térség néprajzi, a 20. századi és az azt megelőző korok történelmi, művészeti, ipartörténeti és vallási örökségét mutatják be.

Kategóriák	Látnivalók	Rövid bemutatás
Néprajzi örökség	Dömeföldi Tájház, Páka	A paraszti élet fennmaradt emléke ez a tájház, amely három helyiségből áll: egy szoba, egy konyha és egy kamra található benne. A padló döngölt agyag. A zsúpfedeles, boronafalú parasztház korabeli tárgyi eszközökkel van berendezve.
	Hagyományok háza, Csesztreg	A 20. század első felének paraszti életformáját tükröző múzeum, melyet eredeti bútorokkal, tárgyakkal rendeztek be, illetve régi fotókból állandó kiállítás látható. A ház hátsó részében a beépített tűzhellyel rendelkező konyhában és a régi istállóból kialakított közösségi térben „élő múzeumként” lehetőség van a hagyományos vidéki életmód bemutatására.
	Kanászház, Csesztreg	A pásztorokat a falu közössége évenként szerződtette, lakást is biztosított nekik és családjuknak. Ilyen pásztorház volt Csesztregen a fennmaradt régi boronaépület is. Mind az épület, mind a berendezés a hagyományos göcseji építészet és lakáskultúra 19. században elért fejlettségi szintjét tükrözi.
	Plánder Ferenc helytörténeti gyűjtemény, Nova	A helytörténeti gyűjtemény a göcseji nép táplálékkészítési és étkezési szokásait bemutató kiállítás, mely átfogja a paraszti gazdálkodás, étkezés és lakáskultúra, a hétköznapok tárgyainak legnagyobb részét. Paraszti táplálkozás a 19-20. században állandó

		kiállítás, mely célpontja lehet mind a szakmai tájékozódásnak, mind az idegenforgalomnak.
	Harangláb, Nemesnép	A község legfőbb nevezetessége az 1793-ban épített fazsindelyes szoknyás (református) harangláb, mely 1937. óta országos műemlékként van nyilvántartva. A harangláb Nyugat-Magyarország legnagyobb és talán legszebb ilyen jellegű műemléke.
Egyéb helyi kulturális örökség	Helyi Értékek Háza, Lenti	Az értékek házát a település határában álló régi alkotóházban alakították ki, ahol számos helytörténeti gyűjtemény darabjai, de értékes faragványgyűjtemény és több más helyi kézműves termék és alkotás is megtekinthető. Innovációs műhelyként is szolgál, illetve rendezvényeknek, konferenciáknak ad helyet.
	Bánffy vár, Lenti	Valószínűleg a tatárjárás után épült. A törökkorban Kanizsa mellett a legjelentősebb zalai vár. A 17. században megerősítették, külső vár épült hozzá. A 18. századtól gazdasági központ, jelentős részét a múlt század elején lebontották. A vár tulajdonjogával ma egy német család rendelkezik, nem látogatható.
	Andrássy-Szapáry kastély, Szécsisziget	A Szapáryak a 18. században építették a kastélyt barokk stílusban, a szécsiszigeti vár egy részéből, amely a helyi földesúr igazgatási központja volt. A kastélyhoz közel 1 hektáros kert is tartozik. A kastélynál étel és ital fogyasztási lehetőség is adott előzetes egyeztetés alapján. A kastélyban múzeum működik, illetve szálláshelyként is szolgál.
	Bivalyrezervátum, Szécsisziget	Az ősi állatfajta, a házi bivaly ma már alig néhány száz példányban, rezervátumokban tekinthető meg, ezek közé tartozik a szécsiszigeti is. Az itt lévő bivalyrezervátumot a *Kerka-mente Natúrpark Egyesület* alapította 1999-ben. A rezervátumot alapvetően génmegőrzési céllal hozták létre, de fontos szempont volt kialakításakor az állatok bemutatása a látogatók számára, illetve a legelők természeti értékeinek és a tájképi értékeinek megőrzése is.
	Márokföldi Természetművészet Park	Az ország első ilyen parkja, amelynek első alkotásai 2015-ben születtek. A hét hektáros területen évről évre nemzetközi alkotótábor keretei közt készítik organikus, természetközeli alkotásaikat a résztvevők, amelyek izgalmas látványt és kikapcsolódást kínálnak a látogatónak.
	Öveges József Emlékház, Páka	Öveges József fizikus, piarista tanár lakóházában kialakított múzeum. Megtekinthetők Öveges professzor bútorai, személyes használati tárgyai, kísérleti eszközei, valamint fotókiállítás is látható. A tárlatvezetés során kísérletek bemutatására is sor kerül. Az emlékház csoportosan és egyénileg is látogatható.
Vasfüggöny, határőrizet	Bunker, Lovászi	Az 1940-es években kezdődött annak a bunkerrendszernek az építése, amely az ötvenes években, a hidegháború során folytatódott. A több kilométer hosszúságú bunker felújítását és turisztikai hasznosítását tervezik, de bunkertúra keretében jelenleg is bejárható. A légiópince és a strand mellett érdemes végig sétálni a Lovászit körülvevő tanösvényen, ahol a látogató megismerkedhet a település természeti környezetével, néphagyományaival, népi építészetével, növény- és állatvilágával, illetve annak kőolajipari múltjával.
	Bunkerek, erődrendszer, Páka környéke	Páka és Kerkaszentkirály közötti részen feltárták az erődrendszer több részét, amelyeket egy bunkertúra keretében lehet megtekinteni. Páka és Csömödér közt az út mellett létrehoztak egy

		erődparkot, ahol több bunkert és lövészárkokat járhatunk be egy ösvény mentén, és információs táblákról olvashatunk a nem is olyan régmúlt történelméről.
	Barátság park, Bödeháza	2014-ben adták át a szlovén-magyar határon, Bödeháza és Zsitkóc között található parkot, amellyel a két falu települései egyúttal a két ország EU-csatlakozásának tízéves évfordulóját is ünnepelte. A park a Vasfüggöny lebontására is emlékszik: a „Határtalan Madár" emlékmű a vasfüggöny maradványaiból készült.
	Bottyán János Laktanya, Lenti	1952-ben hozták létre a Bottyán János Laktanyát harckocsizó és lövészegységek számára. A laktanya 1997-es bezárása óta üresen áll, lehetőségként felmerülhet múzeumként és emlékhelyként (lásd Apátistvánfalva, Felsőcsatár) való hasznosítása.
Helyi gazdaság- és ipartörténet	Erdészeti-, faipari- és vasúttörténeti kiállítás	A Zalaerdő Zrt. által üzemeltett 109 kilométeres keskeny nyomtávú vasút Magyarország leghosszabb ilyen hálózata, amelyből 32 kilométernyi bejárható a turisták számára. Gyermekcsoportok számára erdei iskolákat is szerveznek. A kisvasút lenti végállomásán megtekinthető a *„Göcsej kincsei, az erdő és a fa"* kiállítás, amely a környék természeti értékeit, valamint a faipar és a kisvasút történetét mutatja be.
	Kerka Vizimalom Múzeum, Szécsisziget	A Kerka Vízimalom egyike Magyarország kiemelt ipari műemlékeinek, amely a sok viszontagság ellenére átvészelte az évszázadok múlását. Szécsiszigetre eljutni időutazás és kalandtúra egyszerre, a Kerka vidékének felfedezése mellett a múltba révedhetünk a malom ódon falai közt. A vízimalom múzeumában megismerhetik a vízimalmok történetét és működését, egyúttal a malom különleges szálláshelyként is funkcionál.
	Hetési Szőttes Múzeum, Zalaszombatfa	A zalaszombatfai közösségi ház melletti épületet 2015-ben újították fel, azóta található itt a környék szőttesművészetét, annak történetét és az ezzel kapcsolatos tárgyi emlékeket, archív fotókat bemutató kiállítás. A múzeumban működő szövőszék is van, amin kérés esetén bemutatót is tartanak. A tájegységre jellemző hetési szőttes készítésének évszázados hagyománya van. Ma már kevés helyen készítik, Zalaszombatfa a ritka helyek egyike.
	LT-3 Tankállomás Műszaki Emlékkiállítás, Lovászi	Ipartörténeti bemutatóhely az LT-3 tankállomás területén, eredeti környezetben és eredeti állapotában. Az LT-3 tankállomást 1943-ban építették a kútfeji és a lukói szőlőhegy gerinc és a lukói erdő találkozásánál, szép természeti környezetben.
	Olajipari Múzeum, Bázakerettye	Immár húsz éve várja az érdeklődőket a BT-2 mérőállomás épületében a Magyar Olajipari Múzeum állandó kiállítása. A kiállítás célja, hogy a hazai kőolajbányászat bölcsőjének is nevezett kőolajmező egy megmaradt létesítményében az odalátogatóknak ízelítőt adjon a dunántúli kőolajbányászat történetéből. A falakon végigvonuló képsor közel egy évszázad történéseit idézi. A tárlókban elhelyezett dokumentumok, posztamensekre rakott tárgyak segítenek az iparág bemutatásában.
Vallási értékek	Szent Mihály templom, Lenti	A város főterén találjuk Lenti műemléki védelem alatt álló római katolikus templomát. Szentélyét és a három boltszakaszos hajó első szakaszát értékes freskók díszítik, amiket ifj. Dorfmeister István készített. A templom padjai rokokó, a 18. századi szószék copf stílusú. A templom előtt szoborpark terül el.

	„Suttogó templom”, Nova	Nova község nevezetes a barokk stílusú római katolikus templomáról, melynek oltárát Dorfmeister István festménye díszíti, további érdekessége a szenteltvíztartók suttogó hatása.
	Fatemplom, Magyarföld	A magyarföldi fatemplomot közadakozásból építették meg 2010-ben Rátóti Zoltán polgármester kezdeményezésére, amelynek emlékére 2013 óta minden évben Fatemplom Fesztivált rendeznek.
	Szentgyörgyvölgy, Református templom	Magyarország egyik legszebb fakazettás református temploma 1787-ben épült népi barokk stílusban, 2015-ben újították fel. A templom belsejének déli oldalán emelkedik a koronás szószék, a többi oldalra faoszlopokon nyugvó karzatot építettek. A mennyezetet 88 fa kazettából állították össze. A téglalap alakú táblákat bárányfelhő motívumokkal az égboltozat díszíti.
	Lentiszombathelyi Máriafa	Lentiszombathely városrészben a tölgyes mellett egy úgynevezett „képes fát” láthatunk, ami egy Mária-szobrot őrző idős tölgy. A népi vallásosság emléke valószínűleg a 19. században keletkezett, a Szűzanya tiszteletére.

7.3. Kulturális rendezvények Muraszerdahely térségében

A muraszerdahelyi kulturális rendezvények elsősorban a helyi lakosságnak szólnak, közülük néhánynak lehet ugyan turisztikai szerepe, azonban a szervezetek képviselői szerint fejleszteni kell ezeket (69. ábra). A rendezvények másik csoportjába azok a programok tartoznak (pl. gyermeknap, adventi program), amelyek kizárólag a lakosság kulturális igényeit hivatottak kielégíteni, éppen ezért nem kívánják ilyen célból átalakítani.

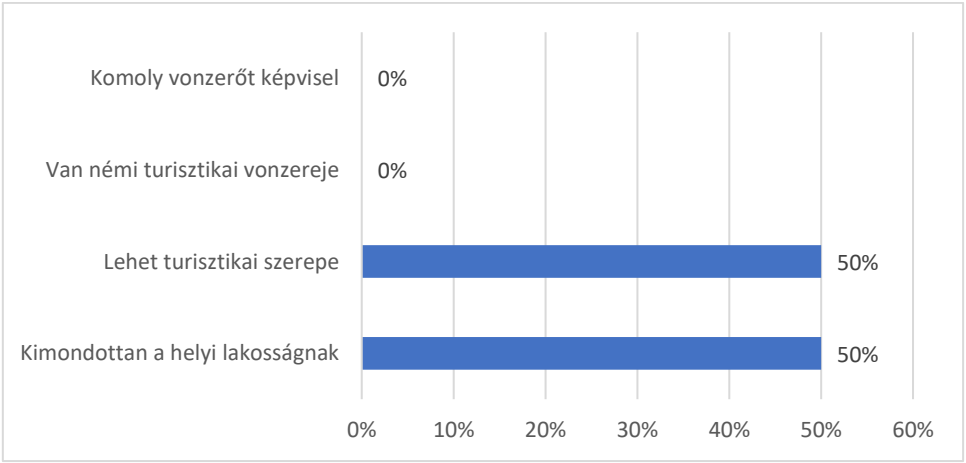

69. ábra: A rendezvények turisztikai vonzereje (Muraszerdahely)

A megkérdezett szervezetek csaknem felénél szerveznek rendezvényeket egy-egy speciális társadalmi csoport számára, ezek elsősorban életkori csoportok (gyermekek, idősek), továbbá ezeknek az eseményeknek nincs turisztikai szerepük (70. ábra).

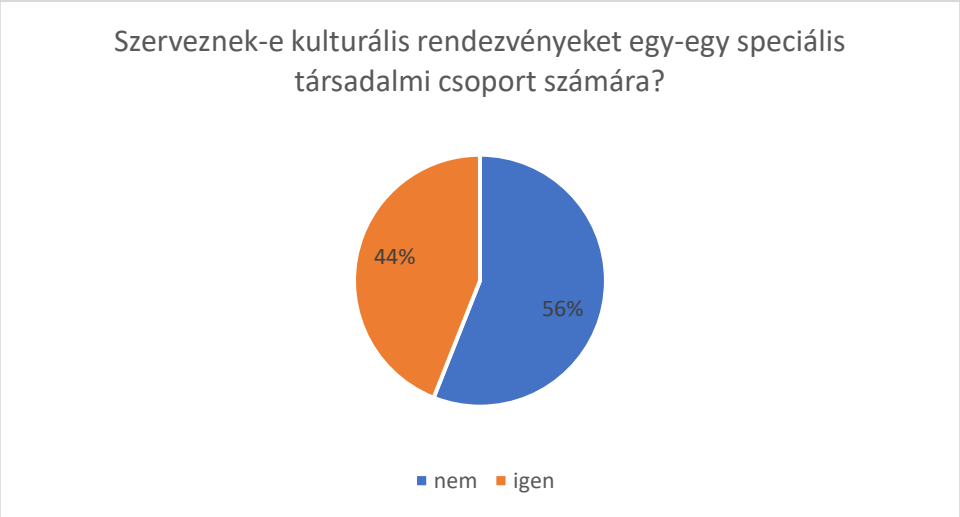

70. ábra: Vannak-e rendezvényeik a speciális társadalmi csoportok számára (Muraszerdahely)

A következőkben áttekintjük a térség és az általunk megkérdezett szervezetek legfontosabb rendezvényeit. Az összefoglalók a szervezetek által kitöltött adatlapok, illetve az online média-megjelenések, közösségi médiában elérhető információk alapján készültek. Az összes rendezvény helyszíne Muraszerdahely, ezért külön nem jelöljük. A rendezvények a település több pontját érintik: a tavaszi-nyári időszakban meghatározó a Mura partja, mint esemény helyszín, a szórakoztató programokban központi szerepet játszik a „Rudar" Kulturális Központ. Ezek az események elsősorban a helyben élőket és a környékbelieket szólítják meg, szélesebb kommunikációs folyamat nem érhető tetten.

Farsang

Időpont: 2019. 02. 24.

A farsangi programot a Muraközi kulturális programok kiemelt eseményeként ismertetik, fő szervező Muraszerdahely Város Önkormányzata és a Város Idegenforgalmi Szervezete. Ezen szervezetek honlapján van tájékoztató a rendezvényről. A hangsúly a farsangi felvonuláson van, amely a városközpontot érinti. Az útvonal kb. 750 méter, amely alkalmas arra, hogy a karneváli maszkákat és produkciójukat sok látogató megtekinthesse. Ezt a programot 1 nappal megelőzi a gyermekkarneváli felvonulás, amelyen elsősorban az óvodás korosztály vesz részt. A megvalósításról a térségi internetes média számol be.

Nyár a Mura mentén

Időpont: 2019. 06-07.

A programsorozat több külön rendezvényből áll. A program kiemelt jelentőségű a település számára, ezért a hírek már az esemény előkészítő szakaszában megjelennek (március végétől

folyamatosan nyomon követhető a programok alakulása) a város és kulturális intézményeinek internetes felületein. Az első, a város védőszentjéhez Szent Lászlóhoz kapcsolódó un. városnapi esemény. A program helyszíne a Mura menti sétány. Kulturális programok, elsősorban koncertek és helyi termék vásár várja az érdeklődőket. A program állandó közreműködője a település kulturális egyesülete. Ezt követi a Murai Borfesztivál, amely gasztronómiai esemény zenei programokkal színesítve. Július 4-én szabadtéri főzőversenyre/ételbemutatóra került sor, ahol harmincnál több ételt élvezhettek/élvezhetnek a látogatók. A programsorozatot sörfesztivál zárja július 10-én. A programsorozat állandó kísérő eleme a gyermek számára szórakozási lehetőségek biztosítása. A megvalósításról a térségi internetes média számol be.

Márton nap

Időpont: 2019. 11. 11.

Az új bor ünnepe hagyományos eseménynek számít Muraszerdahely életében, ahol a Muraköz borászai mutatkozhatnak be termékeikkel. A program gasztronómiai részét helyi és környékbeli civil szervezetek koordinálják (a Nőegylet tagjai, kulturális egyesületek tagjai). A rendezvény helyszíne a Városliget. A település honlapján és a térségi média számol be az eseményről.

Advent

Időpont: 2019. 11. 28–12. 31.

Az ünnepségsorozat a karácsonyt megelőző hetektől Szilveszter napjáig tart. A program több helyszínt érint. Szabadtéri eseményeken át kulturális központban megszervezett színpadi produkcióig minden megtalálható benne. (Egy hónap alatt 18–20 alkalommal van valamilyen esemény általában késő délután vagy este.) A hagyományos gyertyagyújtás mellett számos program kapcsolódik a Mikulás érkezéséhez első sorban az óvodás korosztály számára. Ebben az időszakban szervezik a térségi énekkarok kórustalálkozóját. A programok részletesebb, napokra lebontott információit plakátokon népszerűsítik. Az eseményről a települési és a kulturális intézmények honlapjai nyújtanak információt.

7.4. Jelentősebb kulturális látnivalók Muraszerdahely térségében

Kategóriák	Látnivalók	Rövid leírás
Történelmi emlék	Megyei Múzeum, Csáktornya	Helyi típusú komplex múzeum. Csákvár óvárosának egyik palotájában található. Mintegy 25.000 tárgyat tartalmaz 51 történelmi, archeológiai, etnológiai, műszaki, természeti és művészeti gyűjteménybe rendezve.
Ipartörténet	Bányászati múzeum, Muraszerdahely	A vidék valamikor gazdag bányászhagyományát mutatja be. Két részre osztható, az egyik a bányászatban használt eszközöket, régi fotókat, különböző dokumentumokat mutatja be; a másik pedig egy bányász otthont elevenít fel.
Természeti örökség	Spomen part naftaštva, Peklenica	A peklenicai olajforrásról Kitaibel Pál már 1806-ban említést tesz. 1848-ban a település olaját felhasználva gyújtották fel a honvédek a muraszerdahelyi hidat. 1884-ben Singer Vilmos bécsi vállalkozó három forrást mélyít Peklenicán. Ez tekinthető a muraközi bányászati kutatások kezdetének, az ezt követő években indul meg a környéken az olajkitermelés.
	Látogatóközpont, Križovec	A Mura–Dráva Régió Natúrpark természeti értékeinek felelevenítése, megőrzése, áthagyományozása a jövő generációi számára. Az első és egyetlen olyan horvát téren található, amit a természetnek dedikáltak.
	Sétány a Mura mentén, Muraszerdahely	Mura menti sétány kikötővel és amfiteátrummal. A nyár folyamán számos rendezvény gazdája, a leghíresebb ezek közül a Mura menti nyár, amelyet augusztus elején tartanak.
Vallási örökség	Nagyboldogasszony és Szent László templom	Többször újjáépített templom, amely 1946 óta plébániatemplomként funkcionál. Augusztus 15-én a Nagyboldogasszony és Szent László király tiszteletére szentelték fel újra.

A legfontosabb megállapítások összegzése

Az empirikus adatgyűjtésből levonható legfontosabb következtetéseket a következő SWOT-elemzések foglalják össze. A táblázat felső cellái (Erősségek és Gyengeségek) azokat a belső tényezőket tartalmazzák, amelyeket a kulturális turizmusért felelős szervezetek leginkább képesek befolyásolni, míg az alsó cellák (Lehetőségek és Veszélyek) azokat a külső tényezőket sorolják fel, amelyek kevésbé befolyásolhatók.

Erősségek	**Gyengeségek**
Gondozott természeti környezet, tanösvények és természetvédelmi területek A térség településeit összekötő köz- és kerékpárút-hálózat, illetve erdei kisvasút Gyógyvíz és fedett termálfürdő Szálláshelyek széles skálája, növekvő kapacitás Számos felújított rendezvénytér A lakosság által látogatott, változatos helyi kulturális rendezvények A lakosság turizmusfejlesztést támogató hozzáállása Autentikus népi kultúra élő hagyománya (folklór, építészet, kézművesség) Helyi termékek (méz, tej- és húsfeldolgozás, gyógynövények, kézműves termékek stb.) Jellegzetes gasztronómiai kínálat Fejlődő turisztikai marketing	Az attrakció- és látogatómenedzsment nem integrált A térségi szereplők összehangolása még gyenge, nincs TDM-szervezet Nem kiforrott a térségi arculat Nincsenek tematikus utak, programcsomagok, a látványosságok közötti összeköttetés esetleges A történelmi emlékek kihasználatlansága, a határtérség történelmi múltjának (Vasfüggöny, ipartörténet) Nem építenek eléggé a vallási értékekre A kerékpárkölcsönzési lehetőség erősen korlátozott A szállásadók, vendéglátók egy része rugalmatlan a turisták megváltozott elvárásaival kapcsolatban A rendezvények többsége nem kifejezetten vonzó a turisták számára Szakemberhiány a turizmusban és a kultúraközvetítésben
Lehetőségek	**Veszélyek**
A határtérség (hármashatár) turisztikai és kulturális szereplői közötti együttműködés erősítése Az aktív- és az élményturizmus fellendülése Új turisztikai termékek, tematikus utak iránti keresletnövekedés A nemzetközi és országos túraútvonalak (Kéktúra, Amazon of Europe, EuroVelo 13, Szent Márton út) lehetőségeinek jobb kihasználása E-bike-használat növekedése és töltőhelyek kialakítása A minőségi szálláskapacitás bővítése	A térség népességének elvándorlása (ezen belül a képzett munkaerőé), elöregedése A turizmusban és rendezvényszervezésben érdekelt vállalkozók és szakemberek kifáradása A térségben működő szereplők együttműködési készségének hiánya A fejlesztési források elapadása

7. táblázat: Lenti térségének SWOT-elemzése a kulturális turizmus szempontjából

Lenti térségének turisztikai vonzerejét a gyógyvíz, a fedett gyógy- és élményfürdő, illetve a zöld környezet és a zalai vidék adja. A legfontosabb turisztikai célcsoportjait a családos vendégek, a gyógyulni, feltöltődésre vágyó nyugdíjaskorúak, továbbá (a főidényen kívül) párok, illetve természeti élményt és aktív kikapcsolódást keresők alkotják. A kulturális turisztikai célok kijelöléséhez tehát figyelembe kell venni, hogy többségében a felsorolt csoportok számára kell

további lehetőségeket, alternatívákat nyújtani, ami által új élményekben részesülhetnek, illetve több időt szánnak a térség felfedezésére.

Rendezvények szempontjából a július–augusztusi időszak a legsűrűbb, nagyjából minden hétvégére jut egy vagy több esemény. A lefontosabb rendezvényekről azonban tudjuk, hogy rendelkeznek ugyan némi turisztikai szerepkörrel, mégis inkább a helyi lakossághoz szólnak, ami nem feltétlenül találkozik a turisták elvárásaival. Áttekintettük a térség több mint 600 km^2-ére jutó történelmi, néprajzi, vallási, ipartörténeti látványosságokat, de nem találunk egységes attrakció- és látogatómenedzsmentet, sem tematikus utakat, amelyek összekapcsolnák a térség látványosságait. Jóllehet a tematikus utak infrastrukturális alapjai részben már most is adottak. Bár kerékpáros szempontból jelentős potenciál rejlik a térségben, a kerékpárutak kialakítása is a terület behálózását célozza, a kölcsönzés, illetve az elektromos kerékpárok (és töltőpontok) hozzáférhetősége nagyon korlátozott. A legnagyobb hiányosság egy olyan átfogó szereplő, egy térségi turisztikai desztinációs menedzsment (TDM), amely koordinálja a helyi szervezeteket, biztosítja a szakmai hátteret és piacra viszi a turisztikai terméket. A jövőben a turisztikai szereplők együttműködésének erősítésére és olyan arculat kialakítására lenne szükség, amit Lentit (és tágabban a Mura–Kerka-térséget) egyértelműen kifejezi. Láttuk, a kulturális látványosságok másod- és harmadlagos preferenciaként jelennek meg a turistáknál, ezért nem önálló termékként, hanem a rendelkezésre álló turisztikai kínálattal (aktív- és ökoturizmus, falusi turizmus) egy csomagban gazdagíthatják a desztináció vonzerejét. Ehhez viszont – visszautalva az attrakciómenedzsmentre – fel kell kelteni a turisták érdeklődését.

A Lenti és Muraszerdahely térsége sok szempontból hasonló egymáshoz, így a kulturális turizmus fejlesztési stratégiái is részint hasonlítanak, azonban meg kell jegyezni, hogy – Lenti térsége jóval nagyobb és népesebb Muraszerdahelyénél, a turisták és a vendégéjszakák száma inkább Muraköz megyéével vethető össze – a horvát kisváros turisztikai fejlesztése alapvetőbb gondokkal küzd (szálláskapacitás, vendéglátóhelyek), mint Lenti, ahol a jelenlegi imázs és turisztikai profil színesítésére, a kínálat frissítésére van szükség.

Muraszerdahely fontos közlekedési útvonalon fekszik Horvátország északi részén, az átmenő forgalomból mégis keveset sikerül hasznosítania. A kisvárosban jelentős aktív turisztikai fejlesztések történtek a Mura folyó partján, amely kulturális rendezvények helyszíneként is szolgál. A helyi turisztikai iroda más civil és kulturális szervezetek összefogásával törekszik a néphagyományok és a bányászmúlt ápolására, ugyanakkor az online felületeken meglehetősen gyenge a kulturális rendezvények és látnivalók promótálása. A turizmusfejlesztés egyik legfőbb gátja a szálláshelyek és a minőséget nyújtó vendéglátóhelyek csekély száma, illetve korlátozott kapacitása. Lényeges erősség az állandó kiállítások és múzeumok, valamint a szabadtéri

látványosságok megléte. A kulturális turizmus Muraszerdahely esetében is a tematikus programcsomagok kialakításával, valamint a térség néphagyományainak és ünnepeinek kidomborításával elképzelhető.

Erősségek	Gyengeségek
Gondozott természeti környezet A „bányászmúlt" őrzése, ipari emlékek Aktív turisztikai fejlesztések Működő turisztikai iroda Városi rendezvények és ünnepek Helyi múzeumok Népi hagyományok ápolása, folklór Minőségi borászatok a térségben Helyi termelők és termékek megléte	Minimális szálláshelykapacitás Gyenge vendéglátóhelyi kínálat A térségi attrakciók turisztikai szempontú hasznosítása, új elemek kialakítása Marketingkommunikáció A médiafelületek visszafogott használata Az átmenő turisztikai forgalom elszalasztása
Lehetőségek	**Veszélyek**
A határtérség (hármashatár) turisztikai és kulturális szereplői közötti együttműködés erősítése Az aktív- és az élményturizmus fellendülése A nemzetközi túraútvonalak (Amazon of Europe, Szent Márton út) lehetőségeinek jobb kihasználása Új turisztikai termékek, tematikus utak iránti keresletnövekedés	A térség népességének elvándorlása (ezen belül a képzett munkaerőé), elöregedése A turizmusban és rendezvényszervezésben érdekelt vállalkozók és szakemberek kifáradása A fejlesztési források elapadása

8. táblázat: Muraszerdahely térségének SWOT-elemzése a kulturális turizmus szempontjából

A kulturális turizmus fejlesztési lehetőségei

Lenti térségének turisztikai vonzerejét a gyógyvízzel rendelkező, fedett gyógy- és élményfürdő, illetve a térség erdei, dombjai és a vidéki táj megnyugtató atmoszférája jelenti. Erre az alapra épülnek azok a kiegészítő turisztikai ágazatok, amelyek tovább növelik a kereslet elvárásaihoz igazodó kínálat szolgáltatásait, mint a wellness- és egészségturizmus, az aktív, öko-, illetve a falusi turizmus. A turisták elsősorban a pihenés, a gyógyvíz, illetve a wellness-szolgáltatások miatt érkeznek, egyre növekvő hányaduk azonban nyitott a vidék felfedezésére, aktívan, a természetben kíván feltöltődni. Muraszerdahely esetében elsősorban az aktív és ökoturizmus jelenti a fő csapásirányt, amely mellett a városi rendezvények és a néphagyományokra is építő ünnepek jelentkeznek potenciális attrakcióként. *Hogyan illeszkedik ezekbe a rendszerekbe a kulturális turizmus?*

A kulturális turizmus kettős feladata, hogy a kulturális emlékezet, illetve a még élő hagyomány által erősítse a helyi identitástudatot – Pierre Nora kifejezésével – létrehozza az emlékezet helyeit *(lieux de mémoire)*, ahol közösség számára jelentésteli és jelentőségteljes múltdarabkák (tárgyak, helyszínek, események stb.) összefonódnak a jelennel. Az elbeszélt történelem

és a folytonosságot képviselő hagyomány kettőse által alakul ki egy térség kulturális arculata, ami megkülönbözteti más helyektől. A desztinációmenedzsment feladata, hogy a tematikus útvonalakon végig kalauzolja a turistát, a részvételen keresztül megismertesse a vendégeket a térség múltjával, jelenével, mindazokkal az értékekkel, amelyek egyedivé teszik, úgy, hogy mindeközben biztosítsa az élményszerzés lehetőségét. A tematikus utak egyfelől érdekesebbé, változatosabbá teszik azok üdülését, akik elsődlegesen nem ilyen céllal érkeztek[4], de a látnivalók kreatív összekapcsolása új célcsoportokat is odavonz.

Az új turisztikai termék tervezésének kezdőpontja a térség természeti és kulturális örökségének számbavétele, a helyi értéktárak[5] kialakítása. Ezt követően kezdődhet meg azon szempontok kidolgozása, amelyek a kulturális örökség egyes darabjait jól interpretálható egységekbe, csomagokba szervezik. Már ekkor elindul az együttműködések megszervezése, illetve a látogatómenedzsment felépítése (bemutatás, közlekedtetés, árpolitika, vendéglátás, örökségvédelem stb.). A termékfejlesztés utolsó szakaszában történik a marketingstratégia megvalósítása és a termék fogyasztóhoz való eljuttatása.

A felmérés alapján megismert piaci helyzet értékelésekor a turisztikai tervezési folyamat négy kritikus elemére irányítjuk a figyelmet, amelyek alapvetően befolyásolják a kulturális turizmus sikerességét. A négy kulcsfontosságú terület a *szereplők együttműködését, a kulturális attrakciók minőségét, a turisztikai termék célpiacát és a piacra vitel módját* állítja középpontba.

A térség turisztikai, gazdasági és kulturális szereplőinek összehangolása

Lenti és Muraszerdahely térsége jelentősen különbözik egymástól a tekintetben, hogy a turisztikai szereplők mekkora körét kell az együttműködésbe bevonni, de a kiindulópont mindkét esetben az együttműködők körének megszervezése, az együttműködés kereteinek és szabályainak kialakítása. Lenti esetében a térségi koordináció nem valósítható meg a területet egységbe szervező, szakmai hátteret, horizontális és vertikális információáramlást biztosító *TDM* nélkül. A térségi szervezet a különféle szereplők (önkormányzatok, kulturális intézmények, civil szervezetek, vállalkozások, magánszemélyek) együttműködését teszi lehetővé, motiválja és tanácsokkal látja el a turizmusban érdekelt vállalkozásokat (pl. pályázatok terén), segíti az egyes kínálati elemek (attrakciók) fejlesztését, marketingtevékenysége révén piacra viszi, mindezeken túl oroszlánrésze van a térség arculatának és jövőképének megfogalmazásában is. A helyi turisztikai kínálatot tömörítő lokális turisztikai szervezetek biztosítják, hogy a turizmus

[4] Az attrakciómenedzsment feladata, hogy vonzóvá tegye a környék felfedezését és a részvételt az elsősorban nem kulturális turisztikai motivációval érkező vendégek számára.
[5] http://www.lentiertektar.hu/online_ertektar/oldal/285_

érdekében történő fejlesztések, programok, infrastrukturális beruházások ne ütközzenek a helyi lakosság érdekeivel, továbbá működtetik a látogatómenedzsmentet (védik az örökséget), és legfőképp gondoskodnak arról, hogy a vendégek élményekkel gazdagodjanak – ebben a térségi szervezet szakmai háttértámogatását élvezik. Ehhez a többszintű szervezetfejlesztéshez elengedtethetetlen a *szakemberekből álló emberi erőforrás* biztosítása.

A projektet megvalósító horvát és magyar kisváros helyi turisztikai szereplői – a lendvai székhelyű partnerekkel együttműködve – kellően integrált és jól működő helyi, valamint térségi turisztikai szervezetek közreműködésével távlati célként egy határokon átnyúló gazdasági–turisztikai–kulturális régió („Muránia-régió") is látható közelségbe kerülne [1].

A kulturális attrakciók felülvizsgálata és fejlesztése

A kulturális attrakciókon belül külön kitérünk a rendezvényekre, illetve a természeti vagy létrehozott kulturális értékeket bemutató helyekre. Az áttekintett kulturális rendezvények szempontjából jelentkező dilemma: a helyi lakosság igényeinek kiszolgálása a látványosságok turisztikai vonzerejének növelése mellett. Mint láthattuk, a lakosság és turisták véleménye, preferenciája időnként eltér egymástól a tekintetben, hogy mitől jó számukra egy kulturális program. A bemutatott rendezvények túlnyomó része elsősorban az adott település, illetve a környék lakosságának és az onnan elszármazottaknak szól, mindemellett odavonzza a közelben tartózkodó turisták egy részét, de önálló turisztikai termékként nem eladható. A dilemma feloldása viszont semmiképp sem a rendezvények radikális átalakítása lenne, inkább vagy egy *új nagyrendezvény*, amely eredeti és kreatív módon épít a kultúrára (hogy a programot meg lehessen különböztetni az eddigi gasztronómiai és zenei fesztiváloktól), vagy *kisebb, egyes turisztikai szegmenseket megcélzó, egyedi igényekhez alkalmazkodó rendezvények* kitalálása. Utóbbi célkitűzés jobban szolgálja a különlegességre, élményekre vágyó turisták igényeit és alkalmasabb a térség komplex bemutatására. Az *egyházi és világi ünnepek* különösen jó alkalmat adnak a helyi népszokások, hagyományok és a gasztronómia bemutatására, sőt az ilyen alkalmakra szervezett vásároknak komoly szerepük lehet a helyi termékek értékesítésében. Ilyen téren jelentős kihasználható potenciál rejlik Muraszerdahely és Lenti turisztikai kínálatában.

Az egyediséget és magas színvonalat megvalósító rendezvényekhez illeszkedik a határtérség múltját bemutató helyek (múzeumok, tájházak, bemutatóhelyek, szabadtéri létesítmények stb.) fejlesztése, élő helyszínekké tétele és megőrzése. A bemutatóhely így válik a kultúra átélésének színhelyévé, ahol a vendég nemcsak tárgyak szemlélője, hanem a tevékenységek résztvevője lehet. A természeti, néprajzi és történelmi örökség turisztikai hasznosítására, a hely és a tevékenység összekapcsolására és interpretálására szolgálnak a *tematikus utak,* amelyek egy-egy

téma mentén összekötik a térben elkülönülő látnivalókat, gondoskodnak megközelíthetőségről, kényelmi infrastruktúráról, a kiegészítő szolgáltatásokról stb. A tematikus utak hosszabb-rövidebb csomagajánlatok formájában értékesíthetők. Az értékesítés esélyét növeli, ha ezeket az új turisztikai termékeket a meglévő vonzerőkkel össze lehet kapcsolni (termálfürdő, Mura folyó), illetve a nemzetközi kerékpártúra-útvonalak (Amazon of Europe, EuroVelo 13/Vasfüggöny kerékpárút), és zarándokutak (Szent Márton út) is előnyt jelenthetnek. Az adottságokból kiindulva a két térség számára négy fő tematika bontakozik ki:

1. *Természeti örökség és fenntartható tájhasználat:* a Mura folyó környezetének élővilágát bemutató látogatóközpont (Križovec), a Lentiben található erdészeti és vasúttörténeti kiállítás, valamint a térségében található tanösvények. A természeti értékek bemutatását a túravezetés, a tevékenységgel fűszerezett ismeretterjesztő programok (pl. gyógynövények, gombafajok megismertetése, Tündérkert) biztosítása nagyban elősegítené.
2. *Vallási értékek:* a horvát és a magyar térségben számos vallási érték található. Muraszerdahelyen áthalad a Szent Márton zarándokút, a kisváros hagyományos ünnepei ugyancsak különleges értéket képviselnek, amelyek megfelelő turisztikai fejlesztéssel (szálláshelyek, vendéglátás, programok) népszerűbbé tehetők. Lenti térségében az épített örökség (templomok, haranglábak) mellett ki kell emelni a Fatemplom fesztivált, amely a spirituális élmény és a minőségi kultúra ötvözésének kiváló példája.
3. *Néprajzi örökség:* az épített néprajzi örökség (tájházak), a hagyományőrzés és a folklór, a kézművesség, a népi iparművészet mindkét térség kulturális örökségének egyik legfontosabb oldala. Az élményszerűség és a tevékenységekbe való bevonódás e téren rendkívül tág teret nyújt. Ami gyakran kérdésessé teszi az attrakció hozzáférhetőségét, az a megfelelő tárlat- és tevékenységvezetés hiánya. Itt is fontos lenne a turisztikai menedzsment munkája, amelynek része az önkéntes segítők és a helyi civil szervezetek motiválása és a térségi turizmusba való bekapcsolása.
4. *A 20. század történelmi öröksége:* a két térség viszonylag kevés olyan építészeti emlékkel rendelkezik, amely többszáz éves múltra tekinthetne vissza (mint a Lenti vár, Szapáry kastély), ellenben a közelmúlt történelmi öröksége számos olyan emléket tartogat, amelyre élménydús programokat lehetne felépíteni. Az egykori Vasfüggöny emlékei, a bunkertúrák Lovászi és Páka térségében található harcászati létesítmények a kihűlőben lévő kollektív emlékezetet segítenek életben tartani. Az egykor hírhedt Botytyán János Laktanya épületei és területe még ennél is több lehetőséget kínálnak az egykor használt katonai eszközök bemutatására, ahol egy speciális turisztikai szegmens, a katonai emlékek iránt érdeklődők *(military heritage tourism)*, vagy a családos turisták

számára többórás, vezetett programokat lehetne szervezni. A 20. századi örökség másik ága az ipartörténethez kapcsolódik. Az olaj és a szénbányászat eszközei (Muraszerdahely, Bázakerettye, Lovászi), fennmaradt nyomai ugyancsak érdekes látnivalót jelentenek. A kézművesipar, a táj- és erdőgazdálkodás emlékei ugyancsak alkalmasak arra, hogy egy-egy tematikus út részei legyenek.

A turisztikai termék piaci pozicionálása

Lenti és Muraszerdahely számára a legfontosabb turisztikai célcsoportok jelenleg a kisebb-nagyobb családos vendégek és a nyugdíjasok, valamint a túrázók és az iskolai kirándulók. A tematikus utak kialakítása a két desztináció turisztikai kínálatának szorosabb összefűzését, megújítását szolgálná. A javasolt turisztikai termékfejlesztés tehát nem jelent radikális váltást az eddigiekhez képest, de erőteljes elmozdulást tenne az élményturizmus (vagy más néven *slow travel*) irányába. A célja, hogy bizonyos tématerületek mentén nagyobb hangsúlyt helyezzen egy-egy turisztikai szegmensre, differenciáltan fejlesszen ki különleges élményeket nyújtó turisztikai termékeket, amelyeket összekapcsol más turisztikai termékekkel (pl. gasztronómia, kerékpáros és bakancsos, vízi turizmus). A potenciális célcsoportok tagjai alapvetően az aktív turizmusra fogékonyak, de érdeklődnek a térség egész kultúrája iránt, amelynek felfedezésére akár több napot is rászánnak. A néprajzi, vagy 20. századi örökség – megfelelő túravezetői, animátori irányítással és jól kidolgozott interpretációval – vonzó lehet vállalati csapatépítő tréningek számára is.

Az átmenőturizmusnak egyes régiókban (mint Gorski Kotar térségében) komoly gazdasági szerepe lehet, ezért érdemes a térségfejlesztési, turisztikai szempontból megvizsgálni a lehetőségeit. A tranzitturizmus becsatornázásának gátja egyfelől a *lehetőségek,* másfelől *az érdeklődés hiánya*. Mindezek miatt a tranzitturizmus egy elszalasztott lehetőség, amelyet leginkább úgy lehetne kihasználni, ha már a tranzitcélba érkezés előtt megismertetnék a turistákat a helyi attrakciókkal, illetve a desztinációban működő turisztikai és kulturális szervezetek menedzsmentje közös kommunikációs stratégiát dolgozna ki [2]. A kulturális rendezvények és más helyi attrakciók különösen jó okot adhatnak az átutazó turistáknak, hogy végcéljuk elérése előtt némi időt töltsenek egy-egy állomáshelyen.

Turizmusmarketing

A turisztikai marketing feladata a piac elvárásaihoz igazodó turisztikai kínálat megteremtése és a turisztikai termék piaci értékesítése – mindezt a desztináció szintjén, de a különböző térségi szereplők szintjén is jól érvényesíthető módon. A kulturális turizmus lehetőségeit szem előtt

tartó marketingkoncepció nemcsak figyelembe veszi a térség arculatát, hanem a vonzerők révén a versenytársakétól jól megkülönböztethető, komplex turisztikai terméket kínál az minőséget és élményt kereső vendégek számára.

A térségi marketing szempontjából különösen lényeges annak a vizsgálata és eldöntése, hogy az adott piaci szegmens milyen csatornákon és milyen üzenetekkel érhető el. E téren szigetszerűen találunk jó gyakorlatokat, ígéretes kezdeményezéseket, de hiányoznak az összefogó szereplők. A két térség turisztikai marketingjének fejlesztése – a hiányos szervezeti és emberi erőforrások mellett – elengedhetetlen a szektor további szintlépéséhez. A desztináció marketingje előtt álló feladatok visszautalnak a szervezetfejlesztés szükségességére, ugyanis a térséget átfogó TDM nélkül a marketingtevékenység elaprózott és széttartó, emiatt nem hatékony. A térségi feladatokat ellátó desztinációs menedzsment egyik legfontosabb feladata, hogy a versenytársak és az aktuális piaci helyzet ismeretében meghatározza azokat a nagyobb ívű marketingcélokat (pl. turisztikai termékek, arculat), amelyek a térség turisztikai fejlődését szolgálják, ezekhez a célokhoz történik a különböző időtávú stratégák hozzárendelése, amit a megvalósítás különböző szakaszai követnek.

Hivatkozások

1. Bali Lóránt (2010). A horvát–magyar határmenti együttműködés két mikro regionális eset, Barcs és a magyar–horvát–szlovén hármas határ példáján. *Tér és Társadalom,* 26(4): 237–248.

   Turai Tünde–Mészáros Csaba (2015). *Hármas határok néprajzi nézetben.* Budapest, MTA BTK Néprajztudományi Intézet.

2. Knežević, Rade–Renata Grbac Žiković (2013). Promjene gospodarskog značenja tranzitnog turizma u Gorskom kotaru. *Hrvatski Geografski Glasnik*, 75 (1): 111–130.

   McKercher, Bob–Esther Tang (2004). The challenges of developing transit tourism. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 9(2): 151–160.

   Poon, Priscilla C. M.–Grace K. S. Ho (2021). Opportunities in transit tourism: a case study of Hong Kong as a transit destination. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 38(1): 31–43.

Elemzett internetes oldalak

Horvát oldalon:

1. Önkormányzati, helyi kulturális intézmények/turisztikai szervezetek honlapjai: https://mursko-sredisce.hr/, https://czk-rudar.hr/ https://www.facebook.com/Centarza-KulturuRudar, http://www.tz-ms.hr/,
2. Térségi portál: https://medjimurska-zupanija.hr/
3. Tematikus portálok (nagyobb területet átölelő elsődlegesen turisztikai információs oldalak): http://www.kulturni-turizam.com/, https://topdestinacije.hr/, http://www.visit-medimurje.com/
4. Általános hírportálok: https://emedjimurje.net.hr/, https://www.facebook.com/eMedjimurje.hr, https://muralist.hr https://www.facebook.com/Muralist-165468306950051 https://www.mnovine.hr/, https://www.facebook.com/MedimurskeNovine

Magyar oldalon:

1. Önkormányzati, helyi kulturális intézmények/turisztikai szervezetek honlapjai: www.lenti.hu https://www.facebook.com/lentiponthu; http://www.vmklenti.hu/, https://www.facebook.com/V%C3%A1rosi-M%C5%B1vel%C5%91d%C3%A9si-K%C3%B6zpont-Lenti-301298189973377; ,

http://www.lentikonyvtar.hu/ https://www.facebook.com/lentikonyvtar, https://www.instagram.com/varosikonyvtarlenti/
https://lentifurdo.hu/ https://www.facebook.com/lentifurdo, https://www.instagram.com/lentifurdo/
https://www.lentiregion.hu/, https://www.facebook.com/lentiturizmus

2. Térségi portál: https://kerkaland.hu/
3. Tematikus portálok (nagyobb területet átölelő elsődlegesen turisztikai információs oldalak): https://www.programturizmus.hu/ (visszamenőleges keresés nincs)
https://www.facebook.com/programturizmus.hu
https://gotravel.hu/ https://www.facebook.com/Gotravel.hu
4. Általános hírportálok: https://www.zaol.hu/, https://www.facebook.com/zalaihirlap.hu, https://www.instagram.com/zaol.hu/
https://www.zalamedia.hu, https://www.facebook.com/zalamediaonline
http://www.zalatajkiado.hu/ujsagok/lenti/lenti.html, https://www.facebook.com/zalatajkiado